

Jaarstukken 2012

Opgemaakt op 25 juni 2013

Uitgave

Het College van burgemeester en wethouders gemeente Overbetuwe

Tekst en eindredactie

Team Administratie

Druk- en bindwerk

Team Informatie/Tekstverwerking gemeente Overbetuwe

Voorblad

Ontwerp: Tekstverwerking gemeente Overbetuwe

Fotografie: Gemeente Overbetuwe

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Bestemming rekeningresultaat	7
A. Jaarverslag	
Programma's	
Samenleven	10
Leren en Werken	27
Wonen	41
Verkeer	46
Landschap en Recreëren	51
Interne Zaken	57
Reguliere Werkzaamheden	61
Paragrafen	
Lokale lasten	74
Weerstandsvermogen	77
Onderhoud kapitaalgoederen	91
Bedrijfsvoering	99
Financiering	103
Verbonden partijen	109
Grondbeleid	125
B. Programmarekening en balans	
Programmarekening	
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	130
Totaaloverzicht programmarekening	134
Toelichting programmarekening	136
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	138
Toelichting algemene dekkingsmiddelen	139
Mutaties op reserves	142
Toelichting op de reserves	143
Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid	146
Toelichting begrotingsrechtmatigheid programmarekening	148
Overzicht incidentele baten en lasten	151
Overzicht aanwending onvoorzien	152
Balans	
Balans	154
Toelichting op de balans	155
Staat van Reserves en Voorzieningen	163
Toelichting Reserves en Voorzieningen	165
C. Bijlagen	
Lijst met gebruikte afkortingen	186
SISA Bijlage	187
Controleverklaring	191

Voorwoord

Dit voorwoord markeert een bijzonder moment in de jonge geschiedenis van onze gemeente. In de afgelopen jaren werd het voorwoord in de documenten uit de planning en controlcyclus stevast ondertekend door Elisabeth Tuijnman als burgemeester. Dit is het eerste document uit die cyclus waarin dat niet het geval is. Alleen al doordat het jaar 2012, waar we in dit document op terugkijken, het jaar was waarin Elisabeth Tuijnman haar burgemeesterschap beëindigde, geeft aan dat het een bijzonder jaar was.

Nationaal en internationaal stond de economische situatie volop in de belangstelling. In veel opzichten was het een jaar van 'een tandje bijzetten'. Dingen die tot voor kort vanzelfsprekend leken, zijn inmiddels voor ons gevoel al lang geen gemeengoed meer. Stijgende huizenprijzen, economische groei, terugdringen van de staatsschuld, het zijn zaken die niet aan de orde zijn. Ook voor ons als gemeente is die kentering zichtbaar geweest. Het voeden van de algemene reserve uit de grond-exploitatie, waardoor er volop ruimte bestaat voor investering in de samenleving is een aantal jaren toch een redelijk voorspelbaar verschijnsel geweest. Die tijd dat dit een vanzelfsprekendheid was ligt echt achter ons. Ook voor ons als gemeente is het 'tandje bijzetten' geen onbekend verschijnsel. In 2012 hebben we niet voor niets een heroverwegingsoperatie uitgevoerd, die in de begroting 2013 zijn beslag heeft gekregen.

Ook heeft de kanteling van minder overheid naar meer gemeenschap in het denken en werken van ons als gemeente een vaste plek gekregen. Een denk- en werkwijze die bij de voorbereiding van de decentralisaties verder gestalte zal krijgen. We zien ook uit deze jaarstukken gelukkig wel het beeld naar voren komen dat zaken niet stilvallen. We hebben veel kunnen doen en ook op verschillende beleidsterreinen nieuwe ontwikkelingen in gang kunnen zetten. En dat vanuit een gezonde en robuuste financiële ondergrond met een relatief laag lastenniveau voor onze inwoners.

Het jaar 2012 was voor de ambtelijke organisatie het eerste jaar waarin gewerkt werd in de nieuwe organisatiestructuur. In zo'n eerste jaar worden routines weer opgebouwd, raken medewerkers thuis in hun nieuwe of vernieuwde functie of in hun nieuwe team. Tegelijk bleef de winkel voor de inwoners gewoon open en ging het bedienen van ons als college en u als raad gewoon door. Het geeft ons veel vertrouwen in het proces van doorontwikkeling van de organisatie dat we geen teruggang in kwaliteit gemerkt hebben. Wel plukken we nu al de eerste vruchten van de nieuwe structuur, maar ook van nieuwe werkwijzen. De beheersing van projecten is echt een stap gevorderd, de sturing op het personeelsbudget is merkbaar verbeterd, we zijn beter voorbereid op grote vraagstukken die op ons afkomen, zoals de decentralisaties om maar een paar te noemen.

De neiging bestaat al snel om na een dergelijke positieve opsomming te noemen dat we er nog niet zijn en verdere verbetering nodig is. Aan de ene kant is dat ook het geval. Er is geen reden om tevreden achterover te leunen. Tegelijk is het ook belangrijk dit eerste succes te vieren en daar bij stil te staan. Er is veel extra werk verzet en daar plukken we de vruchten van. Daarom is hier een woord van dank aan vele medewerkers voor hun inzet in het afgelopen jaar volkomen terecht en op zijn plaats.

De gemeentesecretaris
Th. Hoex

De burgemeester
drs. A.S.F. van Asseldonk

Toelichting en leeswijzer

Een belangrijk uitgangspunt in de regels rond de jaarverantwoording is dat de verantwoording als het ware een spiegel dient te vormen van de begroting. Wat aan de voorkant in de begroting als kader is opgenomen, dient in de verantwoording terug te komen.

Deze jaarstukken voldoen niet volledig aan dit uitgangspunt. In de programmabegroting 2012 is bij de programma's een set van indicatoren opgenomen. De bedoeling was om aan de hand van deze indicatoren de uitvoering van de programma's te gaan monitoren. Al snel bleek echter dat dit op zowel praktische als beheersmatige problemen stuitte. Praktische problemen omdat niet alle indicatoren beschikbaar waren. Er was aanvullend onderzoek nodig om deze gegevens te kunnen meten. Het beheersmatige probleem was dat ook al snel uit gesprekken bleek dat de relatie tussen de indicatoren en de doelen waar ze aan gerelateerd waren, vaak niet eenduidig was. Daarmee ontstond al snel twijfel over de toepasbaarheid van de indicatoren. Dit is de reden dat in 2012 geen verdere ontwikkeling van het meetinstrumentarium heeft plaatsgevonden. Dat heeft weer tot gevolg dat in deze jaarverantwoording geen verantwoording over de indicatoren plaats zal vinden.

Een ander punt waarop de jaarstukken afwijken is bij de financiële toelichting op de programma's. In de programmabegroting was bij elk programma ter illustratie een specificatie van de baten en lasten van de producten opgenomen, die onder de betreffende programma's vielen. De autorisatie vond plaats op programmaniveau. Omdat het slechts ter illustratie was opgenomen en de autorisatie op het hogere programmaniveau plaatsvindt, zijn in deze verantwoording alleen de bedragen op programmaniveau opgenomen. Er is wel een element toegevoegd. Bij de programma's is opgenomen welke begrotingswijzigingen het verschil verklaren tussen de primaire begroting (de begroting zoals die op 1 januari 2012 goldt) en de begroting na wijziging. Dit biedt de mogelijkheid om na te gaan uit welke onderdelen dit verschil is opgebouwd. Een en ander is toegevoegd naar aanleiding van gesprekken daarover in de auditcommissie.

Bestemming rekeningresultaat 2012

In de balans is het negatieve saldo € 3.499.295,- van de rekening van baten en lasten afzonderlijk opgenomen. Voordat dit saldo wordt verrekend met de algemene reserve stellen wij voor om via de bestemming van het rekeningsresultaat de volgende mutaties door te voeren:

Ondernemersfonds

Voorgesteld wordt om het niet bestede deel van het budget 2012 van het Ondernemersfonds van € 81.040 over te hevelen naar 2013. De middelen in het Ondernemersfonds worden gegenereerd door een OZB-heffing op niet-woningen. De middelen van het fonds zijn bedoeld om ten goede te laten komen aan projecten die door collectieven van ondernemers zijn ingediend. Dit kunnen ondernemersverenigingen zijn, maar ook clusters van agrariërs of toeristische ondernemers.

Ontvangen NUP-gelden

Het kabinet heeft geld beschikbaar gesteld om gemeenten en rijk te helpen om met elkaar de dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen te handhaven en daar waar mogelijk te verbeteren. Via het Nationaal UitvoeringsProgramma (NUP) Dienstverlening worden gemeenten een betere en efficiëntere dienstverlener. Via de algemene uitkering is in 2012 een bedrag van € 87.883 aan voorfinanciering ontvangen voor het NUP. Ook in de jaren 2011 t/m 2014 zijn c.q. worden via voorfinanciering bedragen ontvangen. Omdat in 2012 nog geen kosten zijn gemaakt wordt voorgesteld om het nog niet bestede bedrag te storten in de algemene reserve.

Ontvangen bijdragen decentralisaties.

In 2012 is een start gemaakt met de invoering van de drie decentralisatie. De hiervoor in 2012 ontvangen bijdragen zijn nog niet volledig besteed. Voorgesteld wordt om de niet bestede bijdragen transitiekosten ABWZ ad € 125.472 en Jeugdzorg ad € 30.800 te storten in de algemene reserve.

Ontvangen bijdrage invoering RUD

In 2012 is een eenmalige bijdrage via de algemene uitkering ontvangen voor de invoering van de regionale uitvoeringsdienst (RUD). Voorgesteld wordt om deze bijdrage te reserveren .

Fonds Bovenwijkse voorzieningen

In 2012 zijn bijdragen voor bovenwijkse voorzieningen ontvangen. Deze bijdragen waren in de begroting niet geraamd. Voorgesteld wordt om dit bedrag ad € 353.962 in de bestemmingsreserve Bovenwijkse Voorzieningen te storten.

Bestemmingsreserve Planmatig onderhoud wegen

Jaarlijks wordt het voor-of nadeel van het product planmatig onderhoud wegen gestort in of onttrokken aan de bestemmingsreserve planmatig onderhoud wegen.

In 2012 is er een voordeel van € 160.568 tussen de begrote - en de werkelijke bedragen voor onderhoud wegen. Voorgesteld wordt om dit voordeel te storten in de bestemmingsreserve planmatig onderhoud wegen.

Bestemmingsreserve Riolering

Uitgangspunt van de rioolheffing is dat alle kosten volledig dekkend moeten zijn. Eventuele voor- of nadelen worden verrekend door een storting in of een onttrekking uit de bestemmingsreserve riolering. Voor 2012 is een onttrekking geraamd en gerealiseerd van € 305.973. In 2012 is het verschil tussen de werkelijke lasten en baten van het product Riolerbeheer € 374.537 voordelig. Daarom stellen wij u voor om het teveel onttrokken bedrag van € 305.973 terug te storten en te verhogen met het werkelijk resultaat van € 374.537. Per saldo een storting van € 680.510 te doen in de bestemmingsreserve riolering.

Bestemmingsreserve Explosieven

In 2012 zijn niet geraamde kosten gemaakt voor het opsporen en ruimen van explosieven tot een totaalbedrag van € 69.313.

In 2010 is voor de dekking van deze kosten een bestemmingsreserve gevormd. Voorgesteld wordt om de in 2012 gemaakte kosten uit deze bestemmingsreserve te onttrekken.

Bestemmingsreserve Kunstwerken

Het saldo van de bestemmingsreserve Kunstwerken ad € 112.541 is gedaald tot beneden de € 150.000. Daarom wordt voorgesteld om conform artikel 4a lid 1a van de financiële verordening deze reserve op te heffen.

Bestemmingsreserve Arbeidsmarkttoeleiding

Het saldo van de bestemmingsreserve Arbeidsmarkttoeleiding ad € 132.828 is gedaald tot beneden de € 150.000. Daarom wordt voorgesteld om conform artikel 4a lid 1a van de financiële verordening deze reserve op te heffen.

Alle bovengenoemde mutaties leveren uiteindelijk een negatief resultaat op van € 4.754.848. Wij stellen u voor om tot dit bedrag een onttrekking uit de algemene reserve te doen.

Resumé

Rekeningresultaat 2012	- 3.499.295
Toevoeging aan Ondernemersfonds 2013	-81.040
Geoormerkte storting in algemene reserve ontvangen NUP gelden	-87.883
Geoormerkte storting in algemene reserve ontvangen bijdrage transitiekosten decentralisatie AWBZ	-125.472
Geoormerkte storting in algemene reserve ontvangen bijdrage transitiekosten decentralisatie jeugdzorg	-30.800
Geoormerkte storting in algemene reserve ontvangen eenmalige bijdrage tbv invoering RUD's	-50.000
Toevoeging aan bestemmingsreserve Bovenwijkse voorzieningen	-353.962
Storting in de bestemmingsreserve Planmatig onderhoud wegen	-160.568
Storting in de bestemmingsreserve Riolering	-680.510
Onttrekken uit de bestemmingsreserve explosieven	69.313
Opheffen bestemmingsreserve Kunstwerken	112.541
Opheffen bestemmingsreserve Arbeidsmarkttoeleiding	132.828
Onttrekking aan de Algemene reserve	-4.754.848

A. Jaarverslag

Programma Samenleven

Visie

Het programma Samenleven heeft als doel de beschikbare middelen zo in te zetten, dat zij een maximale bijdrage leveren aan een zelfredzame en verantwoordelijke samenleving. Ons beleid moet inwoners uitdagen te denken in plichten en verantwoordelijkheden, in plaats van in claims en rechten. De gemeente neemt een meer faciliterende en regisserende rol in en stimuleert zelfredzaamheid en participatie. Mensen die (tijdelijk) minder in staat zijn zichzelf te redden, kunnen rekenen op de hulp die nodig is om zelfredzaam te kunnen zijn of blijven.

Het strategisch doel van dit programma luidt:

Een verantwoordelijke en zelfredzame Overbetuwse Samenleving

De hoofddoelen zijn

1. Meer verantwoordelijkheid bij inwoners, verenigingen en instellingen voor de aanpak van maatschappelijke opgaven
2. Verbeteren en bevorderen van de zelfredzaamheid van inwoners, die (tijdelijk) niet in staat zijn voor zichzelf, het huishouden waar zij deel van uitmaken en hun bredere sociale netwerk te zorgen

Over de realisatie van het strategisch doel en de hoofddoelen is het volgende te zeggen:

In 2012 is een sociaal-maatschappelijke visie opgesteld die in 2013 ter besluitvorming bij de raad voorligt. Het strategisch doel is in de visie uitgewerkt. In 2012 is veel tijd besteed aan de voorbereidingen van de transitie van het sociale domein. Bij alle drie de decentralisaties (AWBZ naar WMO, jeugdzorg en de participatiewet) staat het bevorderen van de kantelingsgedachte, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid centraal.

Met het vaststellen van het beleid vrijwilligerswerk, mantelzorg en maatschappelijke stages en het sportbeleid is een stap gezet om de formele en informele netwerken verder te versterken.

De kantelingsgedachte die in de WMO de afgelopen jaren is vormgegeven wordt doorgezet in de uitwerking van andere beleidsvelden zoals de voorzieningennota, minimabeleid, accommodatievraagstukken uit de DOP's. Bij de jeugd is dit terug te zien in de doorontwikkeling van het CJG en aan instrumenten als Home Start.

Doelenboom

Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
1. Meer verantwoordelijkheid bij inwoners, verenigingen en instellingen voor de aanpak van maatschappelijke opgaven.	1.1 Versterken formele en informele netwerken.	1.1.1 Met vrijwilligersorganisaties komen tot structuren die vrijwilligerswerk stimuleren en ondersteunen. 1.1.2 Actief ondersteunen en begeleiden van mantelzorgers.

Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
		1.1.3 Behoeftte aan hulp wordt adequaat gesignaleerd en opgepakt door de juiste organisatie/instelling. Daar waar dat nodig is weten instellingen elkaar te vinden. 1.1.4 Verenigingen bieden een ruim aanbod aan activiteiten en ontmoetingsmogelijkheden en zijn in staat, naast hun reguliere verenigingsactiviteiten, breder maatschappelijk betrokken te zijn. 1.1.5 De gemeente betreft inwoners bij het maken van maatschappelijk beleid en de uitvoering daarvan.
	1.2 Belonen en stimuleren van activiteiten uit de samenleving gericht op samenwerking en participatie.	1.2.1 Gemeentelijke accommodaties nodigen uit tot ontmoeting en het organiseren van activiteiten. 1.2.2 Het beleid van de gemeente daagt de samenleving uit tot het nemen van initiatieven gericht op "mee-doen". 1.2.3 De gemeente zoekt actief naar win-winsituaties in logische verbandingen tussen activiteiten in de samenleving, organisaties, verenigingen en beleidsdoelen.
2. Verbeteren en bevorderen van de zelfredzaamheid van inwoners, die (tijdelijk) niet in staat zijn voor zichzelf, het huishouden waar zij deel van uitmaken en hun bredere sociale netwerk te zorgen.	2.1 Maatwerk op individueel niveau, gericht op zelfredzaamheid in het dagelijks leven en met beroep op eigen mogelijkheden.	2.1.1 Wmo-voorzieningen zijn passend bij de persoonlijke situatie en gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid. 2.1.2 Inwoners die in een situatie terecht komen waar zij alleen niet meer uitkomen, krijgen hulp gericht op het terugkrijgen en behoud van hun zelfredzaamheid.

Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
		2.1.3 Informatie over voorzieningen en hulp is makkelijk en snel te vinden en te verkrijgen.
	2.2 Stimuleren maatschappelijke participatie van mensen die ongewild aan de kant dreigen te komen staan.	2.2.1 De gemeente zet actief in op en ondersteunt activiteiten gericht op het tegengaan van vereenzaming van 75+-ers. 2.2.2 Inwoners die langs de kant dreigen te komen staan, worden actief gestimuleerd om te participeren.

Vastgesteld beleid

- Nota Overbetuwe Cultureel (2009)
- Nota Teamwork in Overbetuwe (2004)
- Startnotitie sportbeleid 'Een sterke basis is het halve werk' (2011)
- Nota STA voor uw zaak (2004)
- STA-beleid clusters zwembaden, peuterspeelzalen en buitensport (2005)
- Nota Kunstgras ja/nee (2009)
- STA-beleid clusters binnensport, MFA's en tennis (2007)
- Nota 'Beheer en Exploitatie van Accommodaties' (2011)
- Nota Jeugdbeleid 2008-2011 (2008)
- Nota Ruimte voor de 12+ Jeugd (2010)
- Nota Integrale Veiligheid 2010-2014 (2010)
- Plan van aanpak 2008-2011 Gelderland Midden, district Rivierenland. Jongeren, alcohol & drugs: niet te jong, niet te vaak, niet te veel (2008)
- Beleidsnota Invoering Wet inburgering (2007)
- Nota 'De gemeenschap, dat zijn wij samen 2007-2011'
- Beleidsplan Wmo 2011-2014 'Kantelen in Overbetuwe' (in raad van augustus 2011)
- Nota schuldhulpverlening 'Grip op de knip in Overbetuwe' (2007)
- Nota Minimabeleid Overbetuwe (2005)
- Nota sportbeleid 2013-2017 'Sterk(er) aan de basis' (2012)
- Beleidsnota en uitvoeringsplan vrijwilligersbeleid, mantelzorgbeleid en maatschappelijke stages (2012)
- Nota 'Buiten spelen in Overbetuwe' (2012).

Speerpunten in 2012

Het belangrijkste speerpunt van dit programma kwam voort uit het strategische doel de verantwoordelijkheid en de zelfredzaamheid in de samenleving te stimuleren.

Alle nieuwe activiteiten en beleid hebben wij getoetst aan hun bijdrage aan dit doel. Ook hebben wij gekeken hoe bestaand beleid beter kan gaan bijdragen aan de doelen van dit programma.

Wij waren voornemens in 2012 de volgende doelen extra aandacht te geven:

- 1.1.1. Met vrijwilligersorganisaties komen tot structuren die vrijwilligerswerk stimuleren en ondersteunen
- 1.1.2. Actief ondersteunen en begeleiden van mantelzorgers

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
In 2012 gaan wij het vrijwilligersbeleid uitwerken en een start maken met het uitvoeringsplan. In dit beleid krijgen ook maatschappelijke stages en mantelzorg een plaats. Daarnaast gaan wij actief aan de slag met de ondersteuning van mantelzorgers.	De raad heeft op 18 december 2012 ingestemd met de beleidsnota en het uitvoeringsplan vrijwilligersbeleid, mantelzorgbeleid en maatschappelijke stages. In het uitvoeringsplan zijn concrete activiteiten benoemd op alle drie de onderwerpen, waaronder de ondersteuning van mantelzorgers, die vanaf 2013 uitgevoerd gaan worden.

- 1.1.4 Verenigingen bieden een ruim aanbod aan activiteiten en ontmoetingsmogelijkheden en zijn in staat, naast hun reguliere verenigingsactiviteiten, breder maatschappelijk betrokken te zijn

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
Binnen dit doel gaan wij uitvoering geven aan de in 2012 vastgestelde nota sportbeleid. De activiteiten die wij gaan uitvoeren moeten bijdragen aan een bredere maatschappelijke inzet van verenigingen.	De raad heeft in april 2012 ingestemd met de beleidsnota 'Sterk(er) aan de Basis 2013-2017'. In de nota zijn 6 concrete voorstellen / activiteiten benoemd waaronder de ontwikkeling van een subsidie voor maatschappelijke activiteiten door sportverenigingen. De voorbereidingen voor de uitvoering van deze activiteiten zijn in 2012 nog opgestart.

- 2.1.1 Wmo-voorzieningen zijn passend bij de persoonlijke situatie en gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid
- 2.1.2 Inwoners die in een situatie terechtkomen waar zij alleen niet meer uitkomen, krijgen hulp gericht op het terugkrijgen en behoud van hun zelfredzaamheid

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
Voor het realiseren van deze doelstellingen gaan wij ons actief inzetten voor de "kanteling" binnen de Wmo. Wij willen dit breed doorzetten naar de andere beleidsvelden waarin hulp aan inwoners centraal staat.	Er zijn veel meer sociaal-maatschappelijke vraagstukken die we op een gekantelde manier kunnen benaderen. Dit is bijvoorbeeld de gedachte geweest achter spoor 2 van de heroverweging. Wij willen deze aanpak ook gaan gebruiken in de uitwerking van de voorzieningennota, kernenbeleid, de accommodatievraagstukken uit de DOP's. De kanteling zal ook onderdeel uitmaken van het Minimabeleid en schuldhulpverlening.

2.2.2 Inwoners die langs de kant dreigen te komen staan, worden actief gestimuleerd om te participeren

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
De activiteiten binnen dit doel hebben een sterke link naar doelstelling 1.1.1, vrijwilligersbeleid. De activiteiten zijn voor een belangrijk deel gericht op activeren en meedoen. Een goed vrijwilligersbeleid is de basis hiervoor.	In december 2012 is het vrijwilligersbeleid vastgesteld (beleidsnota en het uitvoeringsplan vrijwilligersbeleid, mantelzorgbeleid en maatschappelijke stages).

Activiteiten in 2012

	Subdoel	Voorgenomen activiteiten 2012	Gerealiseerde activiteiten 2012
1.1	Versterken formele en informele netwerken.	Uitwerken en opstarten uitvoeringsplan vrijwilligersbeleid (inclusief maatschappelijke stages en mantelzorg). Realiseren van maatregelen voor ondersteuning van mantelzorgers (uitwerking Wmo-beleidsplan). Ontwerpen van een gemeentelijke regeling voor inrichting en bekostiging van vrijwillige thuiszorg/mantelzorg.	De raad heeft op 18 december 2012 ingestemd met de beleidsnota en het uitvoeringsplan vrijwilligersbeleid, mantelzorg-beleid en maatschappelijke stages. In het uitvoeringsplan zijn concrete activiteiten benoemd op alle drie de onderwerpen die vanaf 2013 uitgevoerd gaan worden. In het uitvoeringsplan zijn maatregelen opgenomen om mantelzorgers beter te ondersteunen. Vanaf 2013 vindt uitvoering plaats. Er komt geen gemeentelijke regeling voor inrichting en bekostiging. In het uitvoeringsplan is een aantal maatregelen opgenomen om mantelzorgers beter te ondersteunen.

	Subdoel	Voorgenomen activiteiten 2012	Gerealiseerde activiteiten 2012
		Coördinatie en afstemming vrijwilligerssteunpunt met uitvoeringsorganisatie STUW.	Er heeft overleg plaatsgevonden met het vrijwilligerssteunpunt. Dit naar aanleiding van de evaluatie van het vrijwilligersbeleid die erg kritisch was richting de Stuw. Ook zijn afspraken gemaakt over het project 'Werken aan (vrijwilligers) werk'. In dit project verzorgt het vrijwilligerssteunpunt de match tussen uitkeringsgerechtigden en vrijwilligerswerk.
		Evalueren maatschappelijke stages en (eventuele) aanpassing van beleid en maatregelen.	Evaluatie is in december 2011 afgerond. Het nieuwe beleid en uitvoeringsplan zijn in december door de raad vastgesteld.
		Realiseren en onderhouden van een sluitend netwerk tussen huisartsen, casemanagement dementie, aanbieders van thuiszorg, zorgkantoor en Wmo-loket.	Zorgverzekeraar Menzis en aanbieders richtten in 2011 de Ketenzorg Dementie in. Dit is in 2012 verder opgepakt. Aanbieders van Thuiszorg en zorgkantoor onderhouden twee keer per jaar contact. Uitbreiding met huisartsen en anderen zoals ergotherapie en fysiotherapie staat op de agenda 2013.
		Doorontwikkeling Centrum Jeugd en Gezin (regionale backoffice – lokale frontoffice.	Het CJG heeft in 2012 meegewerkt aan de regionale pilot om meer te werken vanuit de eigen kracht van mensen. Samenwerking met andere partners in de Jeugdzorg is verder versterkt.

	Subdoel	Voorgenomen activiteiten 2012	Gerealiseerde activiteiten 2012
		Uitvoering beleidsacties nota Sportbeleid. Structurele subsidiëring Theater De Kik uitwerken Instellen van een cultuurprijs Organiseren van een culturele "Uitmarkt". Evalueren effect van welzijnsactiviteiten met wijkplatforms en dorpsraden.	Ontwikkelfase van een nieuwe regeling voor maatschappelijke activiteiten door sportverenigingen i.s.m. klankbordgroep. Afbouwregeling voor de bestaande subsidie per jeugdlid. Samenstelling van een werkgroep voor een nieuw te vormen communicatieplatform voor sport(verenigingen) in Overbetuwe. Vooroverleg over aansluiting bij de Regionale samenwerking aangepast sporten via Uniek Sporten in Arnhem. De subsidie aan de Kik is niet structureel maar op basis van een ingediende subsidieaanvraag vastgesteld. Een cultuurprijs (i.v.m. het afscheid van Elisabeth Tuijnman) is door de raad in 2012 vastgesteld. Ook is in 2012 in samenwerking met de vrijwilligersmarkt een "Uitmarkt" georganiseerd. De Stuw ondersteunt de dorpsraden en wijkplatforms vraaggericht. Naar behoefte en met maatwerk wordt het opbouwwerk van de Stuw ingezet.

	Subdoel	Voorgenomen activiteiten 2012	Gerealiseerde activiteiten 2012
		Ondersteuning DOP's in verschillende fasen.	1. DOP's beslaan een periode tot 2020. - Fase 1: Totstandkoming: DOP Heteren - Fase 2: Toetsing/Besluitvorming: DOP Driel en DOP Oosterhout - Fase 3: DOP's van Valburg, Zetten, Randwijk, Slijk-Ewijk en Herveld-Andelst. 2. Uitvoeringsadvies Dorpsontwikkelingsplannen van mei 2012.
1.2.1	Belonen en stimuleren van activiteiten uit de samenleving gericht op samenwerking en participatie.	Voorzieningenplan opstellen met speciale aandacht voor: functionaliteit van accommodaties en passend aanbod van voorzieningen per kern. Uitvoeringsplan voorzieningen Zetten. Uitvoering nota ontmoetingsruimte voor de 12+-jeugd.	De voorzieningennota is in november 2012 in concept gereed gekomen en gepresenteerd aan en besproken met de raad. De raad heeft 'groen licht' gegeven voor gesprekken met de samenleving in 2013. We hebben ervoor gekozen om dit onderwerp mee te nemen in de ontwikkeling van de voorzieningennota en bijbehorend uitvoeringsplan. In de conceptnota is er aandacht voor de kern Zetten. In april 2012 is in de Wanmolen in Zetten een multifunctionele ontmoetingsruimte voor de jeugd geopend. In de tweede helft van 2012 is gewerkt aan het vinden van vervangende huisvesting voor het jongerencentrum De Uitvlucht in Elst. In Driel zijn twee kleine trapvelden gerealiseerd.

	Subdoel	Voorgenomen activiteiten 2012	Gerealiseerde activiteiten 2012
		Onderzoeken hoe eenmalige subsidies gericht ingezet kunnen worden op bijdrage aan programmadoelen. Uitwerking sportnota. Verdere uitwerking cultuurnota. Jeugd- en jongerenwerk stimuleren verbinding te leggen met wijkbewoners, wijkplatforms en dorpsraden, verenigingen (uitvoering Stuw).	Dit is in 2012 niet gerealiseerd. Dit onderzoek vindt in 2013 plaats. Zie 1.1 Versterken formele en informele netwerken. Basis van de uitwerking van de cultuurnota is de uitvoerings-paragraaf. In 2012 heeft Stuw jongerenwerk gewerkt aan: • voorkomen van risicogedrag door jeugd; • stimuleren ontplooiing jeugd en aansluiten bij maatschappelijke organisaties; • betrokkenheid en tolerantie bij jeugd en volwassenen; • verminderen overlast en bijdragen aan een sterk netwerk rondom jeugd.
2.1.1	Maatwerk op individueel niveau, gericht op zelfredzaamheid in het dagelijkse leven en met beroep op eigen mogelijkheden.	Maatwerk jeugdgezondheidszorg: met extra aandacht voor specifieke risicogroepen proberen problemen te voorkomen of zo vroeg mogelijk aanpakken. Invoeren nieuw beleid Algemeen Maatschappelijk Werk.	In het maatwerk is aandacht gegeven aan preventie van seksueel overdraagbare aandoeningen op het ROC. Op verzoek van ouders, jongeren en leerkrachten is een extra consult van een schoolarts mogelijk. Is niet gerealiseerd in 2012.

	Subdoel	Voorgenomen activiteiten 2012	Gerealiseerde activiteiten 2012
		Doorontwikkelen Centrum Jeugd en Gezin. Implementatie Wet gem. schuldhulpverlening (Wgs). Koppelen van Kernpunten (vrijwilligers en professionals) aan Wmo-loket. Ondersteunen Home-Start: tijdelijke ondersteuning gezinnen met minimaal één kind onder 6 jaar.	Het CJG heeft in 2012 meegewerkt aan de regionale pilot om meer te werken vanuit de eigen kracht van mensen. Samenwerking met andere partners in de Jeugdzorg is verder versterkt. De Wgs is geïmplementeerd. Niet alleen binnen de gemeente maar ook bij de ketenpartners. Het beleidsplan is niet gerealiseerd. Dit is in 2012 niet volledig gerealiseerd. Aan het Wmo loket zijn inmiddels de STUW en de MEE gekoppeld. Kernpunten volgen met het opzetten van kernteams. Homestart heeft ook in 2012 subsidie gekregen voor het ondersteunen van gezinnen.
2.2	Stimuleren maatschappelijke participatie van mensen die ongewild aan de kant dreigen te komen staan.	Uitnodigen van KernGezond om voor de diverse kernen vrijwilligersorganisaties aan te wijzen die, analoog aan Overbetuwe Vitaal, inwoners van 75 jaar en ouder bezoeken. Volwasseneneducatie inzetten ter ondersteuning van re-integratie en trajecten naar vrijwilligerswerk.	In het voorjaar van 2012 is in Elst een onderzoek gehouden onder zelfstandig wonende inwoners van 70 jaar en ouder. Volwasseneneducatie is ingezet ter ondersteuning van re-integratie. Echter, bij lange na zijn de mogelijkheden niet ten volle benut omdat er maar weinig aanmeldingen kwamen van de consultants en werkcoaches.

	Subdoel	Voorgenomen activiteiten 2012	Gerealiseerde activiteiten 2012
		Uitvoeren nazorgfase project SROI (social return on investment): (vrijwilligers)werk voor uitkeringsgerechtigden. Invoeren van beleid en maatregelen die volgen op het advies van STUW 2011. Uitwerken van ideeën over sport en bewegen voor speciale doelgroepen (mensen met een beperking). Nota minimabeleid: beter benutten en versterken van de sociale kracht en niet alleen financiële ondersteuning. Stimuleren meedoen! Koninginnebuurtproject: extra aandacht voor activering van huishoudens in deze buurt. Activiteiten opzetten die bijdragen aan de verbetering van de leefbaarheid in de wijk.	In april 2012 is gestart met de uitvoering van dit project. Daarvoor was een extra werkcoach aangesteld. Aantal aanmeldingen door de werkcoaches bleef achter bij de verwachtingen. Het klantenbestand blijkt te zwak. De adviezen van Stuw zijn verwerkt in de opdrachtformulering en -bespreking voor 2012. Dit onderwerp is meegenomen in de sportnota, in het bijzonder in de aandacht voor sporten voor mensen met een beperking. Er is inmiddels vooroverleg geweest in het kader van de regionalisering van 'aangepast sporten'. Beleidsplan is niet gerealiseerd in 2012. Het project was in 2011 al beëindigd en is in april 2012 formeel afgesloten.

Financiële verantwoording

Wat heeft het programma Samenleven gekost?

Lasten	Prim.begr. 2012	Begr.na wijz. 2012	Werkelijk 2012
- Bestaand beleid	13.185.959	14.022.521	13.516.395
- PNL 2012-2015	90.480		
Totaal	13.276.799	14.022.251	13.516.395

Baten	Prim. begr. 2012	Begr. na wijz. 2012	Werkelijk 2012
- Bestaand beleid	-1.650.016	-1.646.569	-2.015.577

Saldo	Begr.na wijz.	Werkelijk	Verschil
Programma Samenleven	12.375.952	11.500.818	875.134

Toelichting op verschil tussen primaire begroting per 1-1-2012 en de begroting na wijziging

Begrotingswijzigingen:

- nr 2, (raadsbesluit nov. 2011) dekkingsplan/tariefsverhogingen en doorwerking structurele mutaties Najaarsnota 2011
- nr 6, (raadsbesluit jun. 2012) diverse mutaties Voorjaarsnota 2012
- nr 8, (raadsbesluit nov. 2012) diverse mutaties Najaarsnota 2012

Administratieve wijzigingen:

- nr 53, (raadsbesluit 7 feb. 2012) Aanvulling subsidie Stichting Vluchtelingenwerk 2012
- nr 55, (raadsbesluit 28 feb. 2012) Groot onderhoud De Helster 2012 verv. Cel zoutelectrolyse-installatie
- nr 56, (raadsbesluit 28 feb. 2012) Nota Vrijwilligersbeleid: subsidie capaciteit vrijwilligerssteunpunt
- nr 57, (raadsbesluit 20 mrt 2012) Opstellen voorzieningennota
- nr 59, (raadsbesluit 8 mei 2012) Subsidiebijdrage STUW voor jongerenruimte Wanmolen, Zetten
- nr 62, (raadsbesluit 29 mei 2012) Groot onderhoud 2012: De Wanmolen Zetten vervanging bedieningsschakelaars
- nr 63, (raadsbesluit 29 mei 2012) Groot onderhoud 2012: De Helster vervanging 2 rioolpompen.
- nr 66, (raadsbesluit 19 jun. 2012) De Kruisakkers: vervangen opwikkelbanden.
- nr 67, (raadsbesluit 21 aug. 2012) Groot onderhoud zwembad De Helster 2012: vervanging circulatiepompen waterzuiveringsinstallatie
- nr 68, (raadsbesluit 21 aug. 2012) Groot onderhoud zwembad De Helster; meerkosten energiezuiniger klimaatregeling
- nr 73, (raadsbesluit 11 sep. 2012) Groot onderhoud De Oldenburg Driel: plaatsing hekwerk en opknappen gevel

- nr 75, (raadsbesluit 11 sep. 2012) Groot onderhoud De Helster 2012: Verv. Verwarmingsbuizen warmtebank van recreatiebad zwemzaal
- nr 76, (raadsbesluit 11 sep. 2012) Groot onderhoud De Helster 2012: verv. Terugslagklep filterinstallatie
- nr 77, (raadsbesluit 11 sep. 2012) Groot onderhoud De Helster 2012: herstel toplaag vloer toiletten centrale hal
- nr 78, (raadsbesluit 11 sep. 2012) Groot onderhoud De Helster 2012: wisselcabines en zitbanken kleedaccommodaties
- nr 79, (raadsbesluit 11 sep. 2012) Groot onderhoud De Helster 2012: onderhoud CV ketel
- nr 80, (raadsbesluit 11 sep. 2012) Groot onderhoud De Helster 2012: reinigen luchtfilters
- nr 84, (raadsbesluit 2 okt. 2012) Groot onderhoud Sporthal Westeraam, schilderwerk
- nr 86, (raadsbesluit 23 okt. 2012) Groot onderhoud brede basisschool De Kersentuin: roosters, isolaties en plaatsing luchtgordijn
- nr 87, (raadsbesluit 23 okt. 2012) Groot onderhoud brede basisschool De Kersentuin: herstraten schoolplein
- nr 90, (raadsbesluit 18 dec. 2012) Sportzaal De Kruisakkers: noodverlichting
- nr 92, (raadsbesluit 18 dec. 2012) Bestuursopdracht onderzoek haalbaarheid MFC Valburg

Toelichting grootste verschillen programma Samenleven

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
530.01	Sportaccommodaties voordeel € 112.000 <i>Op dit product zijn de exploitatieresultaten van de diverse gemengde accommodaties opgenomen, zoals: De Helster, de Kruisakkers, gymlokaal Oosterhout, de Wanmolen, sporthal HPC Zetten en sporthal Westeraam.</i> <i>De resultaten van gemengde accommodaties worden toegerekend aan meerdere producten zoals, bewegings-onderwijs, sport en/of welzijnaccommodaties (afhankelijk van de functie van de betreffende accommodatie).</i> Deze toelichting bevat in eerste aanleg een korte toelichting op de totale exploitatie van die accommodaties. Alleen de grote afwijkingen t.o.v. de begroting worden vermeld. Daarna worden cijfers voor het product 530.01 (sportaccommodaties) toegelicht.			

	De Helster Totaal netto resultaat: € 13.000 (voordelig). De voordelen bestaan uit: • lagere energiekosten door voordeliger contract: € 23.000 • minder onderhoudskosten (meegenomen met het groot-onderhoud): € 22.000 • extra verhuur sporthal aan VO: € 17.000 • de verminderde bezoekersaantallen aan het zwembad en de uitgevallen snelcursussen i.v.m. de renovatie zijn ingehaald c.q. gecompenseerd door extra lessen en bezoeken na de heropening: € 69.000 • overige voordelen € 9.000 Een administratief nadeel van € 127.000 is ontstaan door een hogere doorbelasting van interne loonkosten. De Kruisakkers Totaal netto resultaat: € 4.000 (voordelig). Gymlokaal Oosterhout Totaal netto resultaat: € 12.000 (nadelig). De beheersvergoeding 2011 is in 2012 uitbetaald. Tevens extra onderhoud gepleegd aan CV en verlichting. Sportzaal Westeraam Totaal netto resultaat: € 40.000 (voordelig). Lagere energiekosten (incidenteel) en onderhoudskosten. Sportzaal HPC Zetten Totaal netto resultaat: € 73.000 (voordelig). Lagere rentekosten omdat het gebouw in oktober 2012 in gebruik is genomen. Sportzaal 't Binnenveld Heteren Totaal netto resultaat: € 16.000 (nadelig). Hogere beheersvergoeding en lagere opbrengst verhuur bedrijfsruimte. De Oldenburg Driel Totaal netto resultaat: € 21.000 (voordelig). Extra baten door teruggave omzetbelasting t/m 2011. Toelichting voor product 530.01 De exploitatiesaldi van de hiervoor vermelde accommodaties leiden tot de volgende aan "sport" toe te rekenen voor- en nadelen:			

	De Helster	31.000		I/S
	Sportzaal Westeraam	26.000		I
	De Kruisakkers	13.000		I
	Sportzaal HPC Zetten	29.000		I
	Saldo van de overige voor en nadelen	13.000		I
		112.000	0	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Het voordeel van € 17.000 i.v.m. de hogere verhuur van de sporthal is structureel. Hiermee is in de begroting 2013 nog geen rekening gehouden.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
620.00	Algemeen maatschappelijk werk voordeel € 140.000			
	Voordelen:			
	• in 2012 is een start gemaakt met de invoering van de 3D's (decentralisaties). Het invoeringsbudget van het Rijk is nog niet volledig besteed. Via de bestemming van het rekening resultaat wordt dit bedrag gereserveerd voor de uitgaven in 2013.	125.000		I
	• diverse overige kleinere voordelen.	15.000		I
		140.000	0	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Geen structurele voor- of nadelen.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
622.00	WMO voordeel € 125.000			
	Voordelen:			
	• Meer eigen bijdrage geïnd via het CAK.	119.000		S
	• Afname beroep op de huishoudelijk verzorging PGB.	186.000		I
	• Te hoge incidentele bijraming voor de uitvoeringskosten.	18.000		I
	• Minder beroep begeleiding psychosociaal	18.000		S

	Nadelen - Hoger beroep op de huishoudelijke verzorging in natura. - Meerkosten cliëntenraad WMO		213.000	I
			3.000	I
		341.000	216.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Het structurele voordeel voor de begeleiding psychosociaal is nog niet verwerkt in de begroting 2013. De overige voordelen wel.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
630.01	Welzijnsaccommodaties voordeel € 212.000 Voordelen: - In overeenstemming met het raadsbesluit van 16 december 2008 is in de begroting een budget opgenomen voor het toekomstig groot-onderhoud aan de Bredeschoollocaties. Dit budget is in 2012 niet benut. - Door het wegvallen van een vaste huurder is de raming van de huuropbrengsten van De Wieken naar beneden bijgesteld. Echter in 2012 is sprake geweest van incidentele huur. - Er zijn in 2012 minder uitgaven geweest aan de voorbereiding van MFC Valburg dan vooraf verwacht. - Saldo van diverse overige kleinere voor- en nadelen.	176.000 16.000 12.000 8.000		I I I I
		212.000	0	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Geen structurele voor- of nadelen.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
652.00	Voorz. gehandicapten voordeel € 104.000 Voordelen: - Minder medische adviezen opgevraagd. - Minder aanvragen vervoer toegekend. - Afname aantal woningaanpassingen. - Minder kosten verzekeringen en onderhoud hulpmiddelen.	15.000 17.000 64.000 82.000		I S S I

	Nadelen Hogere afschrijvingskosten hulpmiddelen door meer vertrekkingen voorgaande jaren en door afschrijvingen voor de investering aanschaf WMO hulpmiddelen 2006/2010.		74.000	I
		178.000	74.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

De structurele voordelen zijn nog niet verwerkt in de begroting 2013.

Programma Leren & Werken

Visie

Voor iedere inwoner van de gemeente Overbetuwe is het belangrijk dat hij of zij in zijn eigen levensonderhoud kan voorzien. Een belangrijke voorwaarde daarvoor is het afronden van een opleiding die het mogelijk maakt een plaats op de arbeidsmarkt te bemachtigen. De weg daar naar toe start al op zeer jonge leeftijd. Wij willen daarom als gemeente kinderen en jongeren optimaal de kans bieden hun schoolcarrière succesvol te laten doorlopen.

Voor iedereen moet het mogelijk zijn naar vermogen betaald werk te krijgen. Het vinden van betaald werk kan binnen en buiten de gemeentegrenzen plaatsvinden. Daarom benutten we ook de kansen die zich op de regionale arbeidsmarkt voordoen. Noodzakelijk hiervoor is een goede aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt en een goede lokale en regionale samenwerking.

Diegenen die (tijdelijk) niet in staat zijn in hun eigen levensonderhoud te voorzien, worden gestimuleerd naar vermogen te participeren.

Het strategisch doel van dit programma luidt

Iedereen voorziet in zijn eigen levensonderhoud of volgt een opleiding of een traject om in het eigen levensonderhoud te kunnen voorzien.

De hoofddoelen zijn

1. Optimale ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren van 0 tot 27 jaar
2. Optimale aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt
3. Iedereen is in staat naar vermogen te participeren op de arbeidsmarkt

Over de realisatie van het strategisch doel en de hoofddoelen is het volgende te zeggen

Het programma Leren en Werken heeft tot doel dat iedere inwoner in zijn eigen levensonderhoud kan voorzien. Dat houdt in dat wij investeren in de voorwaarden om dit mogelijk te maken. Dat begint bij de ontwikkelingsmogelijkheden van jonge kinderen en wordt voortgezet in de weg die kinderen en jongeren doorlopen na het behalen van een startkwalificatie. De instrumenten die we hiervoor hebben ingezet zijn de Leerplicht en de Lokale Educatieve Agenda (LEA). Leerplicht speelde in 2012 een actieve rol om knelpunten te signaleren. In 2012 is extra aandacht geweest voor ziekteverzuim en het opsporen van niet-op-school-jongeren. Door bezuinigingen is de begeleiding van jongeren < 18 vervallen. Met de partners aan de LEA is in 2012 gestart met het opstellen van een uitvoeringsplan. Ten aanzien van de harmonisatie van peuterspeelzaal en kinderopvang zijn in 2012 geen stappen gezet.

Met het opgaan van de Wet investeren in jongeren in de WWB, is school een voorliggende voorziening voor jongeren geworden. De samenwerking tussen werkcoaches en leerplicht is geïntensiveerd en de voorlichting aan ouders en jongeren over het belang van een startkwalificatie is verbeterd.

Na het wel of niet behalen van de startkwalificatie kunnen er redenden zijn waardoor iemand hulp nodig heeft op de weg naar betaald of onbetaald werk. De Participatiewet (voorheen Wet werken naar vermogen) is een jaar uitgesteld. Visie en richting zijn door de raad vastgesteld. Het bestand uitkeringsgerechtigden is in beeld. Bekend is wie kan werken. Het project 'Werken aan (vrijwilligers) werk' is in 2012 uitgevoerd. Dit heeft geleid tot nieuwe instrumenten op o.a. het gebied van SROI om ervoor te zorgen dat meer mensen in het eigen levensonderhoud kunnen voorzien.

Doelenboom

Strategisch doel: Iedereen voorziet in zijn eigen levensonderhoud of volgt een opleiding of een traject om in het eigen levensonderhoud te kunnen voorzien		
Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
1. Optimale ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren van 0 tot 27 jaar.	1.1 Versterken van voor- en vroegschoolse voorzieningen.	1.1.1 Voor- en vroegschoolse voorzieningen bieden een dekkend aanbod van voor- en vroegschoolse educatie (VVE). 1.1.2 Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven werken intensief samen om de kwaliteit van voorschoolse voorzieningen op een hoger peil te brengen. 1.1.3 Instellingen die werken met jonge kinderen werken samen om ontwikkelingsachterstanden tijdig te signaleren en aan te pakken.
	1.2 Versterken van de doorlopende leerlijn.	1.2.1 Onderwijsinstellingen hebben duidelijke afspraken gemaakt over de overdracht naar een volgend onderwijsniveau, door het invoeren van overdrachtsformulieren en het invoeren van "warme" overdracht als de situatie daar om vraagt. 1.2.2 Instellingen die werken op het gebied van onderwijs, zorg, welzijn, sport en cultuur werken samen om ontwikkeling van jongeren en kinderen breed te stimuleren.

Strategisch doel: Iedereen voorziet in zijn eigen levensonderhoud of volgt een opleiding of een traject om in het eigen levensonderhoud te kunnen voorzien		
Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
		1.2.3 Schoolverzuim wordt tot een minimum beperkt.
	1.3 Verhogen van de kans dat jongeren hun opleiding met minimaal een startkwalificatie afronden.	1.3.1 Instellingen werken samen om voortijdig schoolverlaten tot een minimum te beperken. 1.3.2 Jongeren tot 27 jaar, die voortijdig het onderwijs verlaten, worden opgespoord en teruggeleid naar een opleiding, toegeleid naar betaald werk of opgenomen in een zorgtraject. 1.3.3 Jongeren tot 27 jaar, die geen startkwalificatie hebben, beschikken over een ervaringscertificaat.
2. Optimale aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt.	2.1 Versterken en vormen van netwerken van ketenpartners (onderwijs, instellingen, kenniscentra, overheden).	2.1.1 De gemeente initieert, stimuleert en faciliteert het opzetten van een Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt (POA). 2.1.2 Het concept "Leerdorp Elst" wordt doorontwikkeld in samenwerking met de ketenpartners en breder toegepast in de gemeente.
	2.2 Verhogen van de kennis van jongeren over banen, werk en arbeidsmarkt met het oog op beroepskeuze.	2.2.1 Voor alle scholieren, met name VMBO- en MBO-scholieren, zijn geschikte en gevarieerde stageplaatsen beschikbaar. 2.2.2 Ketenpartners spelen een nadrukkelijke rol in de informatievoorziening over werk en banen op scholen.

Strategisch doel: Iedereen voorziet in zijn eigen levensonderhoud of volgt een opleiding of een traject om in het eigen levensonderhoud te kunnen voorzien		
Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
3. Iedereen is in staat naar vermogen te participeren op de arbeidsmarkt.	3.1 Versterken van de lokale arbeidsmarkt.	3.1.1 Overbetuwe heeft een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. 3.1.2 Waar mogelijk benutten wij de kansen binnen de diverse sectoren om de werkgelegenheid te bevorderen.
	3.2 Verhogen van het aantal inwoners dat in zijn eigen levensonderhoud voorziet.	3.2.1 Iedereen die in een uitkeringssituatie terecht komt, wordt binnen zijn/haar mogelijkheden begeleid naar een passende vorm van (arbeids) participatie. 3.2.2 Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zijn beter op elkaar afgestemd door gerichte aanbodversterking in re-integratietrajecten en ombuiging van de vraag van werkgevers. 3.2.3 Gemeente en bedrijfsleven ontwikkelen samen instrumenten om uitval van laagopgeleiden en onopgeleiden te voorkomen.

Vastgesteld beleid

Provincie

- 29 juni 2010 stelden GS vast: Structuurvisie Bedrijventerreinen en werklocaties (= provinciaal beleidskader waarbinnen regionaal beleid (zie onder RPB) uitgewerkt wordt)
- 15 december 2010 stelden GS vast: Ruimtelijke Verordening Gelderland (deze stelt regels aan bestemmingsplannen van gemeenten, incl. die voor bedrijventerreinen. 2 maart 2011 in werking getreden)

Stadsregio

- Het regionaal plan Stadsregio Arnhem Nijmegen 2005-2020
- Regionaal Economische Ontwikkelingsstrategie KAN 2010
- Regionaal Programma Bedrijventerreinen (concept-RPB), Stadsregio Arnhem Nijmegen (2011)
- Evaluatie Detailhandelsbeleid (2010); vervangt de Detailhandelstructuurvisie KAN 2001
- Toeristisch Recreatieve Structuurvisie KAN (2003) > opgenomen als kansrijke sector in de Economische agenda (2009) van de Stadsregio
- EU programma Stadsregio Arnhem Nijmegen 2007-2013

Gemeente

- Sociaal-Economisch Beleidsplan (SEB) 2010-2015
- Kadernota Visie op Ruimte (2003)
- Beleid 'Aan huis gebonden beroepen'; opgenomen in nota Beleid vrijstelling (2003)
- Nota Jeugdbeleid 2008-2011 (2008)
- Nota Blijven investeren in voor- en vroegschoolse educatie, onderwijsachterstandenbeleid (2008)
- Startnotitie harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang (2010)
- Nota Harmonisatie en kwaliteit peuterspeelzalen (2007)
- Lokale Educatieve Agenda (LEA) (2009)
- Nota Wet kinderopvang Gemeente Overbetuwe (2004)
- "Schoolbegeleiding 2010-2014: Leerlingenzorg voor de toekomst!" (2009)
- Nota Invoering Wet inburgering in de gemeente Overbetuwe (2007)
- Nota Re-integratie & Activering 2009-2012
- Nota Activering & Uitstroom
- Nota Re-integratie en Handhaving WWB 2007
- Visie op de Wet Participatiebudget: Niemand aan de kant. Meedoen werkt (2009)
- Debiteurenbeleidsplan 2010-2012
- Nota Wet Werken naar Vermogen; visie, strategie en ambities (2012)

Speerpunten in 2012

Het voornemen was om ons in 2012 vooral te richten op het eerste hoofddoel en subdoel 3.2. De reden hiervan was dat de beleidsontwikkeling van de activiteiten, die bijdragen aan deze doelen, al was ingezet in 2010 en 2011. De uitwerking wilden we daarom grotendeels plaats laten vinden in 2012.

Daarnaast waren we voornemens in 2012 een planning te maken voor de start van activiteiten genoemd onder andere doelen.

Wij waren voornemens in 2012 de volgende doelen extra aandacht te geven:

1.1 Het versterken van voor- en vroegschoolse voorzieningen

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
In 2012 vindt de nadere uitwerking plaats van de harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang. Door de veranderingen in de wetgeving met de komst van de wet OKE zijn wij genoodzaakt ons beleid aan te passen. Daarnaast ligt er een onderzoeksvraag in het kader van de operatie schatgraven. De beleidsvoorbereiding en besluitvorming zijn gepland in 2011.	Dit is in 2012 niet gerealiseerd.

1.2 Het versterken van de doorgaande leerlijn

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
De inspanningen die bijdragen aan dit subdoel liggen vooral op het gebied van leerplicht en de uitvoering van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) in samenwerking met de partners. Alle overstapmomenten krijgen hierin extra aandacht. Naast de reguliere inzet van de leerplicht, gaan wij extra letten op ziekteverzuim door scholieren. Frequent ziekteverzuim kan duiden op achterliggende problemen. Deze kunnen door een goede registratie van het verzuim en tijdig reageren vroegtijdig aangepakt worden.	Er is een overdrachtsformulier voorschools → basisschool ontwikkeld. Dit wordt gebruikt bij een warme overdracht van kinderen. Het ziekteverzuimprotocol is opgesteld in samenwerking met leerplicht Arnhem en VO-scholen in onze gemeente. Dit protocol is nu in werking getreden. In onze verzuimwijzer is het protocol ook opgenomen en deze is naar alle scholen in Overbetuwe gestuurd. Leerlingen met veel ziekteverzuim zijn nu sneller in beeld en worden sneller doorgestuurd naar de jeugdarts dan voorgaande jaren. Wij merken dat scholen het protocol gebruiken. Bij verzuimcontroles behandelen we het ziekteverzuim volgens het protocol. Het primaire doel van het protocol is vooral in beeld brengen en snel doorverwijzen. Terugdringen ziekteverzuim is een doel voor de (zeer) lange termijn.

1.3 Verhogen van de kans dat jongeren hun opleiding met minimaal een startkwalificatie afronden

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
Lokaal en in regionaal verband zetten wij in op het terugleiden van voortijdig schoolverlaters naar een opleiding. Wij gaan extra aandacht besteden aan het opsporen van jongeren, die "uit het zicht" zijn geraakt.	Het controleren van alle leerlingen behoort tot de normale taak. Door bezuinigingen is echter begeleiding voor jongeren onder de 18 vervallen. Door een inmiddels goede werking van systemen is de lijst van niet-op-school-jongeren actueel en kort. Ook zijn alle leerlingen van Overbetuwe in beeld. Het aantal jongeren dat uit het zicht is, blijft nu beperkt tot een handjevol per jaar. Voor 16-en 17-jarigen is de extra begeleiding minder geworden vanwege bezuinigingen op het team VSV. Voor 18+ is de begeleiding hetzelfde gebleven.

3.2 Verhogen van het aantal inwoners dat in zijn eigen levensonderhoud voorziet

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
Binnen dit programmadoel gaan wij de beschikbare instrumenten inzetten op het activeren van mensen met een uitkering. Wij willen hiervoor een aantal nieuwe instrumenten inzetten, zoals de regeling Werken naar Vermogen en SROI. Daarnaast willen wij onderzoeken of wij bestaande instrumenten meer voor de realisatie van dit subdoel kunnen inzetten.	Inmiddels is het bestand uitkeringsgerechtigden volledig gescreend ten aanzien van de inzet op werk (additioneel of regulier werk). Er is een werkmethode waarmee iedereen die kan werken, doorgeleid wordt naar betaald werk of vrijwilligerswerk. De methode om mensen te screenen en gereed te maken voor arbeidsmarkt (additioneel of regulier) is beproefd en werkt. Het banenaanbod regulier voor onze doelgroep blijft echter in de tweede helft van 2012 sterk achter en zal vermoedelijk verder afnemen. Daarnaast is er onvoldoende capaciteit bij de vrijwilligerssteunpunt beschikbaar om de opvolging naar vrijwilligersvacatures uit te zetten. Om te werken met SROI is er in 2012 een uitvoeringsplan opgesteld. Ook is een leidraad aangeboden aan teamleiders om te gebruiken bij toekomstige aanbestedingen. In 2012 is SROI al 2 keer ingezet bij aanbestedingen.

Activiteiten in 2012

	Subdoel	Voorgenomen activiteiten 2012	Gerealiseerde activiteiten 2012
1.1	Versterken van voor- en vroegschoolse voorzieningen (VVE).	Realiseren van voldoende VVE-aanbod en -bereik. Regisseren en gezamenlijk doorontwikkelen van uniformiteit in werkwijze en registratie van peuterspeelzalen en kinderopvang.	Niet gerealiseerd in 2012. Peuterspeelzalen worden op dezelfde manier geregistreerd als kinderopvang. Verdere harmonisatie is in 2012 niet gerealiseerd.
1.2	Versterken van de doorlopende leerlijn.	Actieve rol leerplicht bij Zorgadviesteams om tijdig knelpunten te signaleren en (warm) over te dragen naar volgende onderwijsvorm.	Leerplicht neemt actief deel aan elk ZAT in onze gemeente en zonodig daarbuiten. Er vindt warme overdracht plaats naar onze collega's van kwalificatieplicht (vmbo-mbo).

	Subdoel	Voorgenomen activiteiten 2012	Gerealiseerde activiteiten 2012
		Extra inzet op voorkomen van ziekteverzuim op scholen. Uitwerken bredeschoolsubsidie gericht op duurzame inhoudelijke samenwerking tussen bredeschoolpartners. Uitvoeringsplan LEA opstellen en uitvoeren in samenwerking met de partners.	Verzuimwijzer en het ziekteverzuimprotocol zijn gemaakt en ingevoerd. Alle scholen zijn bezocht en hebben toelichting gehad. Bij de verzuimcontrole is extra aandacht voor ziekteverzuim. In 2012 hebben wij samen met de bredeschoolpartners een conferentie georganiseerd om te komen tot een toekomstvisie op de inhoudelijke samenwerking. Daaruit is een concreet voorstel voortgekomen. Hiervoor waren echter nieuwe financiële middelen nodig. De raad heeft deze middelen toegekend tijdens de vaststelling van de begroting voor 2013. Daarna is een werkgroep verder gegaan om het voorstel op hoofdlijnen uit te werken. Voorwaarde voor de uitvoering van het voorstel is overigens wel dat de partners zelf voor co-financiering zorgen. Met een werkgroep (bestaande uit partners) worden nieuwe agendapunten voor de LEA voorbereid, alsook een uitvoeringsplan.
1.3	Verhogen van de kans dat jongeren hun opleiding met minimaal een startkwalificatie afronden.	Extra inzet leerplicht om voortijdig schoolverlaten te voorkomen, waaronder actieve voorlichting aan scholen en jongeren en hun ouders over belang startkwalificatie en rechten en plichten die hiermee samenhangen.	Nieuwe folders zijn gemaakt en verspreid op alle scholen (VO en PO). Ook hebben ouders een nieuwsbrief ontvangen. De website is opnieuw gemaakt. Er is onder andere een pagina voor ouders toegevoegd.

	Subdoel	Voorgenomen activiteiten 2012	Gerealiseerde activiteiten 2012
		Uitvoeren wet WIJ aan de poort: jongeren stimuleren terug te keren naar school. Verder uitvoeren communicatieplan Wet WIJ om jongeren, die niet werken, niet leren en zich niet melden voor de WIJ, op te sporen. Opstellen evaluatie WIJ (3 jaar).	Op 1 januari 2012 is de WIJ opgeheven en is de WWB aangescherpt ten aanzien van jongeren die zich melden voor een uitkering. School is een voorliggende voorziening voor jongeren. Het college heeft ingestemd met de Beleidsregel scholingsplicht jongeren gemeente Overbetuwe 2012 waarin de invulling van de scholingsplicht nader uitgewerkt is. De samenwerking tussen de werkcoaches en leerplicht is geïntensiveerd. Is niet gerealiseerd door het opheffen van de WIJ per 1 januari 2012.
2.1	Versterken en vormen van netwerken van ketenpartners (onderwijs, instellingen, kenniscentra, overheden).	Opzetten POA en deelnemen aan POA-activiteiten. Doorontwikkeling en verbreding Leerdorp Elst.	Op 6 november 2012 is de POA Arnhem opgericht. Is niet opgepakt in 2012.
2.2	Verhogen van de kennis van jongeren over banen, werk en arbeidsmarkt met het oog op beroepskeuze.	Ketenpartners begeleiden bij het opzetten van mini-ondernemingen op ROC's.	Is niet opgepakt in 2012.

	Subdoel	Voorgenomen activiteiten 2012	Gerealiseerde activiteiten 2012
3.1	Versterken van de lokale arbeidsmarkt.	Herstructurering Elst Zuidoost. Uitvoeringsplan beleidsnota "Werken met SROI" en update participatienota, met aandacht voor keuze doelgroepen en besteding budget i.v.m. heroverwegingen, inzet werk n.a.v. 5%-regeling inkoop- en aanbestedingsbeleid. Uitvoering SROI: bemiddelen, intakes en nazorg door werkcoaches. Project agro-toerisme/plattelandverbreding: stimuleren recreatieve en toeristische ontwikkelingen bij agrarische bedrijven.	Vanuit Economie zijn enkele projecten uitgewerkt: er is een nieuwe parkmanagement-organisatie opgericht (SPO), er is een Gevelstimuleringsfonds ingesteld, er is een aanvang gemaakt met de aanleg van glasvezel en er zijn projecten opgezet voor de aanschaf van zonnepanelen door ondernemers. Tevens zijn i.s.m. het Klimaatbureau energiescans uitgevoerd. Voor de financiering van een drietal infrastructurele projecten is een EFRO-aanvraag ingediend ter hoogte van 2 mln. euro. Het uitvoeringsplan is opgesteld in 2012 en dit wordt begin 2013 nog bijgeschaafd. Vervolgens is een leidraad aangeboden aan teamleiders om te gebruiken bij toekomstige aanbestedingen. In 2012 is SROI al 2 keer ingezet bij aanbestedingen. April 2012 is gestart met de uitvoering van dit project. Daarvoor was een extra werkcoach aangesteld. Aantal aanmeldingen door de werkcoaches bleef achter bij de verwachtingen. Klantenbestand blijkt te zwak. De projectpilot is in 2011 afgerond. In het bestemmingsplan Buitengebied zijn verruimde planologische mogelijkheden opgenomen.

	Subdoel	Voorgenomen activiteiten 2012	Gerealiseerde activiteiten 2012
		Vitaliteit dorpskernen: opstellen plan van aanpak.	De voorzieningennota voorziet hierin voor een deel.
3.2	Verhogen van het aantal inwoners dat in zijn eigen levensonderhoud voorziet.	Volwasseneneducatie inzetten ter ondersteuning van re-integratietrajecten naar vrijwilligerswerk. Implementeren regeling Werken naar Vermogen (samenvoegen re-integratie WWB/WIJ, Wajong en Wsw). Opstellen evaluatie participatiebudget re integratie en arbeidstoeleiding.	Volwasseneneducatie is ingezet ter ondersteuning van re-integratie. Echter, bij lange na zijn de mogelijkheden niet ten volle benut. Dit omdat er maar weinig aanmeldingen kwamen van de consulenten en werkcoaches. De raad heeft op 8 mei 2012 ingestemd met de nota Wet Werken naar Vermogen; visie, strategie en ambities. Door de val van het kabinet is de WWNV (participatiewet) uitgesteld tot 1 januari 2014. De regionale samenwerking wordt voortgezet. Er is een aantal projecten benoemd dat regionaal verder uitgewerkt wordt. Afstemming heeft plaatsgevonden/vindt plaats met de andere decentralisaties over toegang en gecoördineerde aanpak. De raad heeft op 20 december 2011 met de evaluatie ingestemd.

	Subdoel	Voorgenomen activiteiten 2012	Gerealiseerde activiteiten 2012
		Koninginnebuurtproject: extra aandacht voor activering van huishoudens in deze buurt.	Het project was in 2011 al beëindigd. In april 2012 is het project formeel afgesloten. Aandacht voor de buurt wordt onderdeel van het Lokaal Zorgnetwerk. De aandacht voor de activering is onderdeel van de reguliere werkzaamheden van de werkcoaches team W&I.

Financiële verantwoording

Wat heeft het programma Leren & Werken gekost?

Lasten	Prim.begr. 2012	Begr.na wijz. 2012	Werkelijk 2012
- Bestaand beleid	14.085.418	16.669.797	15.500.024
- PNL 2012-2015	119.355		
Totaal	14.204.773	16.669.797	15.500.024

Baten	Prim. begr. 2012	Begr. na wijz. 2012	Werkelijk 2012
- Bestaand beleid	-7.037.693.	-7.308.145	-6.714.317

Saldo	Begr.na wijz.	Werkelijk	Verschil
Programma Leren en Werken	9.361.652	8.785.707	575.945

Toelichting op verschil tussen primaire begroting per 1-1-2012 en de begroting na wijziging

Begrotingswijzigingen

- nr 2, (raadsbesluit nov. 2011) dekkingsplan/tariefsverhogingen en doorwerking structurele mutaties Najaarsnota 2011.
- nr 6, (raadsbesluit jun. 2012) diverse mutaties Voorjaarsnota 2012
- nr 8, (raadsbesluit nov. 2012) diverse mutaties Najaarsnota 2012

Administratieve wijzigingen

- nr 51, (raadsbesluit 29 nov. 2011) Optierente scholenzone Westeraam jaar 2012
- nr 54, (raadsbesluit 7 feb. 2012) Integraal Huisvestingsplan jaar 2012
- nr 68, (raadsbesluit 21 aug. 2012) Groot onderhoud zwembad De Helster: meerkosten energiezuiniger klimaatregeling
- nr 69, (raadsbesluit 21 aug. 2012) De Plataan: aansprakelijkheidsvergoeding

Toelichting grootste verschillen Programma Leren & Werken

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
310.02	Econ. stimuleringsbeleid voordeel € 293.000			
	Voordelen: - Voor de toekenning van de middelen van 2012 in het Ondernemersfonds (gegenereerd door een OZB-heffing op niet-woningen) zijn al wel projecten geselecteerd, maar de uitbetaling heeft nog niet plaatsgevonden (<i>zie ook bestemming rekening resultaat</i>). - Als gevolg van vertraging in de uitvoering lagere afschrijvingslasten interne orders projecten Elst Zuid Oost (faciliteren parkmanagement, glasvezel, gevelstimulering, vervoersmanagement, plankosten visievorming en pilot energiescans). Dit voordeel van € 209.000 heeft feitelijk geen gevolgen voor het totale exploitatieresultaat omdat de afschrijvingslasten worden onttrokken aan de algemene reserve via functie 9800.0 (mutaties reserve). Op 9800.0 staat een lagere dan geraamde onttrekking (€ 209.000 nadeel). - Diverse overige kleinere afwijkingen	81.000 209.000 3.000 293.000		I I I
			0	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Geen structurele voor- of nadelen.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
441.00	Openbaar VO/VWO, huisvesting voordeel € 122.000 Voordelen: het Lyceum Elst is in 2012 gerealiseerd. Omdat de investeringen gedurende het jaar hebben plaatsgevonden en er dus geen (volledige) boekwaarde was per 1 januari 2012 is er een eenmalig rentevoordeel.	97.000		I

	• de OZB van het openbaar VO / VWO is abusievelijk verantwoord op de begrotingspost basis-onderwijs. • diverse overige kleinere nadelen.	15.000		I
		10.000		I
		122.000	0	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Geen structurele voor- of nadelen.

Programma Wonen

Visie

De Toekomstvisie+ beschrijft de gewenste identiteit van de gemeente. Voor het programma Wonen is relevant dat hierbij de vraag wordt gesteld hoe we in de verschillende dorpen en wijken gaan samenwerken aan leefbaarheid. Vandaar dat de visie (ook wel genoemd 'strategisch doel') van het programma Wonen als volgt is geformuleerd: een prettige leefomgeving voor de inwoners van Overbetuwe. Dit komt terug in het hoofdstuk 'Wonen' van het collegeprogramma 2010-2014 en bij één van de daarin genoemde kwaliteitskenmerken; leefbaarheid. Extra inzet ligt juist daar voor de hand. Vandaar dat de uitdaging voor het programma Wonen zich op het vlak van leefbaarheid bevindt.

Het strategisch doel van dit programma luidt

Een prettige leefomgeving voor de inwoners van Overbetuwe.

Het hoofddoel is

Vergroten aansluiting leefomgeving bij behoeften van inwoners.

Doelenboom

In de Kadernota 2012 is de focus op leefbaarheid - vanuit het strategisch doel - volgens onderstaande structuur verfijnd naar hoofddoelen, subdoelen en uitwerkingen van die subdoelen.

Strategisch doel: Iedereen voorziet in zijn eigen levensonderhoud of volgt een opleiding of een traject om in het eigen levensonderhoud te kunnen voorzien		
Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
1. Vergroten aansluiting leefomgeving bij behoeften inwoners.	1.1 Vergroten flexibiliteit woning en leefomgeving.	1.1.1 Vormen van woningbouw (en kaders daarvoor) met voldoende ruimte voor flexibiliteit. 1.1.2 Basisniveau openbare ruimte (beheer, kwaliteit) met mogelijkheden voor meer flexibele inrichting.
	1.2 Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners op woning en leefomgeving.	1.2.1 Vormen van woningbouw gericht op invloed door (toekomstige) bewoners. 1.2.2 Dorpsgericht werken gericht op betrokkenheid van inwoners bij de leefomgeving.

Vastgesteld beleid

Lokaal

- Woonvisie 2010-2015 (2009)
- Collectief Particulier Opdrachtgeverschap in Overbetuwe (2011)

Regionaal

- Concessiebeleid KAN (uitgewerkt in convenanten & Regionaal Plan 2005-2020)
- Regionale huisvestingsverordening (2012)
- Van koers naar keuze (Verstedelijkingsvisie; 2011)

Provincie

- Woonvisie Gelderland - Deel A: Keuzevrijheid en Identiteit (2003)
- Kwalitatief Woonprogramma 2010-2019 - Deel C: Keuzevrijheid en Identiteit (2010)

Rijk

- Woonvisie (2011)

Speerpunten in 2012

Over de realisatie van het strategisch doel (in relatie tot het hoofddoel) is het volgende te zeggen.

Voorgenomen ambitie	Uitgevoerd of gerealiseerd in 2012
De basisambitie was: bij achteruitgang van de score op leefbaarheid in een buurt er naar te streven deze score minimaal te stabiliseren.	Op specifieke thema's is door (samenwerkende) partijen waar nodig op operationeel niveau inzet gepleegd om problemen op het gebied van ervaren leefbaarheid te verminderen.
De extra ambitie was het verhogen van de leefbaarheidsscore indien deze 'positief' is.	Aansluitend op de pilot Koninginnebuurt wordt de Leefbaarheidsgroep Koninginnebuurt (bewonersgroep) bij zijn activiteiten ondersteund door de gemeente.

Activiteiten in 2012

Betrokkenheid

Hieronder een beschrijving in hoofdlijnen van de activiteiten die behoren bij de (sub)doelen gerelateerd aan betrokkenheid. Daarbij geven we enkele voorbeelden, om inzicht te geven in concrete resultaten die behaald zijn.

Subdoel	Voorgenomen activiteiten 2012	Gerealiseerde activiteiten 2012
Een prettige leefomgeving voor de inwoners van Overbetuwe.	Als uit de bovengenoemde ambities blijkt dat er bijsturing nodig is, dan wordt er per buurt gekeken welke inzet aan de orde is. Dit is maatwerk, wat in afstemming met de overige professionals die werkzaam zijn in de buurt gedaan zal worden. Borgen van een goede informatievoorziening en afstemming tussen betrokken partijen. Vanuit de gemeente lijken het gesprek en de lokale leefbaarheidsmonitor hierbij goed bruikbaar.	Op specifieke thema's is door (samenwerkende) partijen waar nodig op operationeel niveau inzet gepleegd om problemen op het gebied van ervaren leefbaarheid te verminderen. Hierbij is ingezet op een adequate informatievoorziening tussen de betrokken partijen. Ontwikkeling van een lokale leefbaarheidsmonitor is vanwege technische obstakels voorlopig stilgezet. Op de diverse thema's (veiligheid, milieuhygiëne, et cetera) blijft natuurlijk monitoring en daaruit voortvloeiende informatievoorziening voortgezet en waar nodig verbeterd worden. De in 2012 uitgevoerde evaluatie van kernenbeleid én de uitgangspunten voor kerngericht werken zijn basis voor deze activiteiten.

Resultaten

- Wijkplatform Elst-Noord heeft samen met de gemeente (toezichthouder en team Vergunningen) ervoor gezorgd dat winkeliers zich steeds beter houden aan het uitstallingsbeleid. Stoeperen waren vaak niet begaanbaar door uitgestalde reclameborden. Dat was erg onhandig voor het winkelend publiek.
- In Oosterhout heeft een betrokken inwoner een prijs gewonnen van de Woonstichting Valburg. Hij heeft contact gezocht met de inwoners van de Hoge Hofstraat om te bezien wat de mogelijkheden zijn voor een tijdelijke speelplaats op een stukje braakliggende grond van de woonstichting. Samen met de gemeente hebben de inwoners een plannetje gemaakt. De speeltoestellen zijn in het najaar van 2012 daadwerkelijk geplaatst.
- In Slijk-Ewijk hebben dorpsraad en Stichting Dorpshuis de handen ineengeslagen om samen een toekomstplan te maken voor hun dorpshuis Beatrix. Het Beatrix is in handen van het dorp zelf. De behoeften zijn gepeild bij gebruikers, beheerder en inwoners. Nadat de wensen op een rij stonden zijn ze met de gemeente in gesprek gegaan over de mogelijkheden.
- Er is afgelopen jaar veel te doen geweest rondom het dorpshuis Randwijks Hof. De Dorpsraad wil graag dat het dorpshuis blijft bestaan, liefst gecombineerd met andere functies. De gemeente wil te zijner tijd graag een open gesprek aangaan met dorpsraad en andere belanghebbenden over de toekomst van Randwijks Hof.
- In Zetten is de dorpsraad tevreden over hoe de contacten lopen met de gemeente. Via e-mail of telefoon is er snel en goed contact met de kernenadviseur over diverse items, waaronder leefbaarheid. Ervaring is ook dat de wethouder open staat voor een gesprek als dat nodig is.

- In overleg met het wijkplatform Elst-Zuid, de gemeente en buurtbewoners is het hangbankje in park de Wuurde verplaatst naar een plek verder bij de huizen vandaan.
- Het wijkplatform Elst-Oost heeft een groot netwerk en zoekt persoonlijk contact. Ook de gemeente maakt deel uit van dit netwerk. Op basis hiervan werken bevalt het wijkplatform erg goed; men weet veel en het lukt ook goed om mensen in beweging te brengen.
- In Heteren houden politie, bewoners en gemeente nauw contact met elkaar over enkele overlastplekken. Relevante informatie is uitgewisseld zodat partijen daarmee aan de slag konden.
- Dorpsbelangen Herveld-Andelst heeft samen met een groep bewoners hun Dorpsontwikkelingsplan succesvol afgerond en onder de aandacht van de gemeente gebracht. Samen met de gemeente werken zij nu enkele thema's nader uit.
- Een langgekoesterde wens van de dorpsraad Valburg is gerealiseerd. Er zijn leilindes weggehaald op het Molenhoekplein. Hierdoor kan het plein optimaler worden benut als evenementenplein.

Flexibiliteit

Dit was het speerpunt voor 2012. Alhoewel activiteiten behorende bij de (sub)doelen inzake flexibiliteit geen speerpunt waren, is hier ook het nodige ondernomen. Zo is de onderzoeksopzet voor de 2e tranche bestemmingsplanherzieningen (vanaf 2e helft 2013) aangeleverd bij de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting (SEV). Nadat Overbetuwe was geselecteerd als één van de zeven projecten voor het landelijke experiment flexibele bestemmingsplannen, heeft verder juridisch onderzoek plaatsgevonden en is het experiment opgenomen in de zesde tranche van de Crisis- en Herstelwet. Dit wetsvoorstel ligt nu bij de Tweede Kamer.

Financiële verantwoording

Wat heeft het programma Wonen gekost?

Lasten	Prim.begr. 2012	Begr.na wijz. 2012	Werkelijk 2012
- Bestaand beleid	23.409	21.804	18.459
- PNL 2012-2015	0		
Totaal	23.409	21.804	18.459

Baten	Prim. begr. 2012	Begr. na wijz. 2012	Werkelijk 2012
- Bestaand beleid	-24.471	-24.471	-24.495

Saldo	Begr.na wijz.	Werkelijk	Verschil
Programma Wonen	-2.667	-6.036	3.371

Toelichting op verschil tussen primaire begroting per 1-1-2012 en de begroting na wijziging

Begrotingswijzigingen

- nr 2, (raadsbesluit nov 2011) dekkingsplan/tariefsverhogingen en doorwerking structurele mutaties Najaarsnota 2011.
- nr 6, (raadsbesluit juni 2012) diverse mutaties Voorjaarsnota 2012
- nr 8, (raadsbesluit november 2012) diverse mutaties Najaarsnota 2012

Grootste verschillen programma Wonen

Geen nadere toelichting, omdat er geen producten zijn met afwijkingen groter dan € 100.000

Programma Verkeer

Visie

Binnen het programma Verkeer willen we dat voor alle inwoners de voorzieningen als openbaar vervoer, gemeentelijke instellingen, zorginstellingen en recreatiegelegenheden bereikbaar zijn. De mate van bereikbaarheid kan per dorp verschillen. Ketenmobiliteit is hierbij een sleutelbegrip: voorzieningen worden beter bereikbaar door het openbaar vervoer te verbeteren (kwalitatief en kwantitatief), maar ook door fietsgebruik te stimuleren, onder meer door veilige fietspaden aan te leggen. Het vergroten van de verkeersveiligheid moet uitnodigen tot een intensiever gebruik van de verschillende verbindingen.

Het strategisch doel van dit programma luidt

Een optimale bereikbaarheid van de voorzieningen

De hoofddoelen zijn

1. Het verbeteren van de ketenmobiliteit
2. Het waarborgen van de bereikbaarheid van de voorzieningen in en vanuit de diverse kernen
3. Het optimaliseren van digitale bereikbaarheid

Over de realisatie van het strategisch doel en de hoofddoelen is het volgende te zeggen: In 2012 is begonnen met het opstellen van een visie op het OV-knooppunt Zetten-Andelst. Ook is de realisatie van de parkeervoorziening nabij station Elst dichtbij gekomen. Bereikbaarheid van voorzieningen tussen de kernen is een aandachtspunt binnen het voorzieningenbeleid. De verkeersstromen tussen de kernen zijn hierbij in beeld gebracht en vormen een criterium bij de afweging van het voorzieningenniveau per (cluster) van kernen. In 2012 is binnen Overbetuwe ook gestart met de aanleg van glasvezel in de grotere kernen van Overbetuwe. Hierdoor is een snelle internetverbinding bereikbaar wat mogelijkheden voor het aanbieden van nieuwe digitale producten biedt.

Doelenboom

Strategisch doel: Een optimale bereikbaarheid van de voorzieningen		
Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
1. Het verbeteren van de ketenmobiliteit.	1.1 Het versterken van de OV knooppunten.	1.1.1 Markt stimuleren faciliteiten te realiseren. 1.1.2 Onderzoek nut en noodzaak extra knooppunt. 1.1.3 Faciliteren RO beleid.

Strategisch doel: Een optimale bereikbaarheid van de voorzieningen		
Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
	1.2 Gebruik OV aantrekkelijker maken.	1.2.1 Verbeteren comfort (bushokjes, fietsstalling, verlichting, parkeervoorziening). 1.2.2 Stimuleren verhoging frequentie, aantal lijnen en verbetering aansluiting (netwerk).
	1.3 Efficiënte inzet gemeentelijke middelen.	1.3.1 Onderzoek nut en noodzaak vrij reizen (bijv. 65+-ers). 1.3.2 Samenwerking met buurgemeenten voor aanbesteding t.b.v. vervoersvoorzieningen (gehandicapten, leerlingen).
2. Het waarborgen van de bereikbaarheid van de voorzieningen in en vanuit de diverse kernen.	2.1 Voor iedereen een acceptabele reistijd naar voorzieningen.	2.1.1 Onderzoek naar toekomstige verkeersknelpunten. 2.1.2 Opstellen koersdocument Gemeentelijk Mobiliteitsplan.
	2.2 Bewustwording mobiliteitskeuze.	2.2.1 Criteria opstellen voor acceptabele reistijd tot OV opstappunt. 2.2.2 Communicatieplan opstellen modaliteiten. 2.2.3 Gedragbeïnvloeding.
	2.3 Veilige voet- en fietsverbindingen.	2.3.1 Verbeteren verbindingen tussen OV knooppunten en scholen/bedrijvenparken (relatie met programma L&W). 2.3.2 Opstellen kwaliteitscriteria fiets- en wandelpaden.
	2.4 Parkeervoorzieningen op maat.	2.4.1 Criteria opstellen voor verschillende parkeervoorzieningen.

Strategisch doel: Een optimale bereikbaarheid van de voorzieningen		
Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
3. Het optimaliseren van digitale bereikbaarheid.	3.1 Uitbreiden telewerken.	3.1.1 Stimuleren realisatie flexplekken. 3.1.2 Subsidieregeling telewerken.
	3.2 Verbeteren zorg op afstand.	3.2.1 Subsidie voor digitale bereikbaarheid. 3.2.2 Stimuleren zorgaanbieders (artsen, zorgcentra en thuiszorg).
	3.3 Optimaliseren digitale productverlening overheid.	3.3.1 Inventarisatie welke producten digitaal aangeboden kunnen worden. 3.3.2 Uitbreiden digitale dienstverlening.
	3.4 Versterken samenwerking zakelijke markt.	3.4.1 Glasvezel in nieuwbouwprojecten. 3.4.2 Stimuleren vraagbundeling voor gezamenlijke aanschaf glasvezel.

Vastgesteld beleid

Rijk

- Nota Mobiliteit (2006)
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2012)

Provincie

- Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan (2004)

Stadsregio

- Regionale Nota Mobiliteit (2006)
- Netwerkanalyse KAN (2006)
- Samen Leidend in Mobiliteit (SLIM) Stadsregio Arnhem Nijmegen (2009)
- Regionaal Fietsnetwerk KAN (2005)
- Stadsregiorail (2007)
- Masterplan openbaar vervoer 2008-2020 (2008)
- MobiliteitsAanpak (2011)

Gemeente

- Gemeentelijk Mobiliteitsplan Overbetuwe (GMO) 2003-2013 (2004)
- Discussienota Parkeren centrum Elst (2003)

Speerpunten in 2012

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
Gemeentelijke Mobiliteitsplan Overbetuwe Het bestaande GMO loopt tot 2013. Door het opstellen van een koersdocument waarin meetbare criteria en doelen worden geformuleerd op diverse aspecten als veiligheid, reistijd en leefbaarheid leveren wij een bijdrage aan de bereikbaarheid van de voorzieningen. In een latere fase kunnen wij een uitwerkingsdocument opstellen. Op de signaallijst voor 2012-2015 is een actualisatie van het GMO en het uitwerkingsplan opgenomen. Met de actualisatie is reeds begonnen, maar hierbij is vooralsnog geen invulling gegeven aan de programmadoelen van dit programma.	In 2012 is de collegeopdracht voor het opstellen van een nieuw GMO gegeven. Hierbij wordt expliciet stilgestaan bij de programmadoelen. Door mobiliteit als breed vraagstuk op te pakken ontstaat enerzijds samenhang en synergie. Anderzijds ontstaat het gevaar dat door de veelheid aan onderwerpen de aandacht teveel wordt versnipperd. Daarom is binnen het programma voorgesteld om het thema Fiets meer aandacht te geven. Bij de begrotingsbehandeling heeft de raad dit bekrachtigd.

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
Digitale bereikbaarheid Digitale bereikbaarheid biedt mogelijkheden om verkeer af te laten nemen. Daarvoor zetten we in op vraagbundeling en samenwerking.	In Overbetuwe is Reggefiber begonnen met de aanleg van glasvezel voor een snelle internetverbinding. Voor enkele kleine kernen en het buitengebied geldt dit niet. Vanuit de nieuwe Gemeentewinkel van Overbetuwe worden steeds meer producten digitaal aangeboden. Ook informatievoorziening verloopt steeds vaker ook via digitale nieuwsbrieven en via sociale media zoals twitter.

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
Efficiënte inzet gemeentelijke middelen De samenwerking met buurgemeenten voor gezamenlijke aanbesteding zetten we in om met behoud van kwaliteit de kosten terug te laten dringen.	Lingewaard en Overbetuwe zijn in 2012 begonnen met het (interactief) gezamenlijk ontwikkelen van aangescherpt beleid voor leerlingvervoer. Ook is het leerlingvervoer als één opdracht op de markt gezet. Dit samen doen bespaard inzet van tijd en middelen.

Financiële verantwoording

Wat heeft het programma Verkeer gekost?

Lasten	Prim.begr. 2012	Begr.na wijz. 2012	Werkelijk 2012
- Bestaand beleid	619.452	781.678	706.516
- PNL 2012-2015	0		
Totaal	619.452	781.678	706.516

Baten	Prim. begr. 2012	Begr. na wijz. 2012	Werkelijk 2012
- Bestaand beleid	- 5.780	- 5.780	- 13.943

Saldo	Begr.na wijz.	Werkelijk	Verschil
Programma Verkeer	775.898	692.573	83.325

Toelichting op verschil tussen primaire begroting per 1-1-2012 en de begroting na wijziging

Begrotingswijzigingen

- nr 2, (raadsbesluit nov 2011) dekkingsplan/tariefsverhogingen en doorwerking structurele mutaties Najaarsnota 2011
- nr 6, (raadsbesluit juni 2012) diverse mutaties Voorjaarsnota 2012
- nr 8, (raadsbesluit november 2012) diverse mutaties Najaarsnota 2012

Administratieve wijzigingen

- nr 83, (raadsbesluit 2 okt. 2012) Dynamisch Reis Informatie Systeem (DRIS)
Samenwerkingsovereenkomst met Stadsregio

Toelichting grootste verschillen programma Verkeer

Geen nadere toelichting, omdat er geen producten zijn met afwijkingen groter dan € 100.000,-

Programma Landschap & Recreëren

Visie

Een basis is het behouden van de kenmerkende landschappelijke waarden en het ontwikkelen van een sterke samenhangend landschappelijke structuur. Er moet evenwicht zijn tussen de stedelijke en de landelijke gebieden. De economische dragers verdienen ondersteuning bij het zoeken naar nieuwe, duurzame mogelijkheden binnen de ruimtelijke kaders. Hiermee kan een impuls worden gegeven aan een innovatieve, groene, lokale economie. Samenwerking tussen ondernemers, (onderwijs)instellingen en overheid is een uitgangspunt bij uitvoering van het programma. De gemeente zoekt actief samenwerking met buurgemeenten. De gemeente onderneemt actie wanneer dat nodig is, maar treedt vooral op als regisseur; zij faciliteert waar mogelijk, stimuleert en ondersteunt partners bij het bereiken van hun doelstellingen. Vooral de onderscheidende kwaliteitskenmerken duurzaamheid, identiteit en innovatie vinden een prominente plek binnen het programma.

Het strategisch doel van dit programma luidt

Een vitaal en aantrekkelijk Overbetuws landschap.

De hoofddoelen zijn

1. Het versterken van een vitaal en aantrekkelijk platteland.
2. Het verbeteren van de toeristische en recreatieve mogelijkheden op basis van Overbetuwse kwaliteiten

Over de realisatie van het strategisch doel en de hoofddoelen is het volgende te zeggen

Versterking van het platteland loopt globaal gezien via twee sporen: Actieve maatregelen door de gemeente, in veel gevallen ingegeven vanuit het Landschapsontwikkelingsplan. Anderes spoor is het scheppen van mogelijkheden voor initiatieven van derden en het koppelen van (landschappelijke) doelen aan deze initiatieven. Het vaststellen van het bestemmingsplan buitengebied betekent een verruiming van de mogelijkheden het platteland vitaal te houden. Het voortbouwen aan Park Lingezegen is ook een belangrijk project bij landschappelijke versterking en biedt ook een goed (recreatief) uitloopegebied voor inwoners van Arnhem, Nijmegen, Lingewaard en Overbetuwe.

In 2012 is een voortgangsrapportage verschenen van de Toeristisch-recreatieve monitor voor de Regio Arnhem-Nijmegen. Hierin wordt geconstateerd dat in de periode 2009-2011 het aantal overnachtingen in Overbetuwe is gegroeid, het dagtoeristisch bezoek licht is gedaald maar de toeristisch-recreatieve bestedingen in de Betuwe gelijk zijn gebleven.

Doelenboom

Strategisch doel: Een vitaal en aantrekkelijk Overbetuws landschap	
Hoofddoelen	Subdoelen
1. Het versterken van een vitaal en aantrekkelijk platteland.	1.1 Ontwikkelen van een sterke, samenhangende, landschappelijke structuur met een Overbetuwse identiteit die tegenwicht biedt aan verstedelijking. 1.2 Het cultuurhistorische erfgoed beter zichtbaar maken.
2. Het verbeteren van de toeristische en recreatieve mogelijkheden op basis van Overbetuwse kwaliteiten.	2.1. De educatieve en recreatieve waarde van het erfgoed verhogen. 2.2. Meer ruimte bieden aan nieuwe economische impulsen op het gebied van recreatie en toerisme. 2.3. Vergroten van het toeristische marktaandeel van Overbetuwe.

Vastgesteld beleid

- Beleidsplan Recreatie & Toerisme (2008)
- Erfgoedplan (2004)
- Landschapsonwikkelingsplan (2010)
- Sociaal Economisch Beleidsplan (2010)
- Marketingvisie (RBT/KAN 2009)
- Nota Kampeerbeleid (2008)
- Milieubeleidsplan Overbetuwe (2011)
- Toekomstvisie+ (2009)
- Bestemmingsplan buitengebied (2013)
- Park Lingezegen (structuurvisie 2010)
- Landschapvisie Slijk-Ewijk/landgoed Loenen (2006)
- Landgoed Danenberg (samenwerkingsovereenkomst 2010)

Speerpunten in 2012

Voor de volgende subdoelen stonden in 2011-2012 projecten en activiteiten gepland.

Ontwikkelen van een sterke, samenhangende, landschappelijke structuur met een Overbetuwse identiteit die tegenwicht biedt aan verstedelijking

Vanuit dit subdoel zijn in 2011 verschillende projecten opgezet die in 2012 tot uitvoering zouden komen.

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
Versterken landschap in gebied Reeth en Eimeren.	Er is een projectplan opgesteld en opdracht gegeven aan vereniging voor Agrarisch Natuurbeheer om in samenspraak met bewoners en agrariers een concreet maatregelenplan op te stellen.
Versterken parel landgoed Hemmen.	Samen met waterschap is bekeken om in combinatie met natuurvriendelijke oevers het wandelroutenetwerk van het landgoed uit te breiden. Vanuit bedrijfsmatig oogpunt wilde PPO niet meewerken, waarna nu gekeken wordt naar een alternatief.
Verschillende oude wielen (kolken na dijkdoorbraken) worden landschappelijk hersteld.	Er zijn twee wielen hersteld. In het kader van WaalWeelde is een initiatief gestart om de Loenense Buitenpolder op o.a. natuur, landschap en recreatieve waarde te verbeteren. In deze uiterwaard liggen ook drie wielen.
De gemeenten Overbetuwe, Lingewaard en Neder-Betuwe starten gezamenlijk met het project 'Woerden'. Met dit project willen de drie gemeenten de karakteristieke kwaliteiten van woerden behouden dan wel versterken. Voor dit project is 50% rijkssubsidie verkregen.	Er is het rapport 'Woerden Veilige Oorden bij Hoogwater' opgesteld. Het is bedoeld als inspiratieboek voor woerdbewoners over hoe bij de inrichting van een woerd en de omgeving de cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische waarden kunnen worden versterkt. Tevens is een folder gemaakt.
Aanleg wandelroutes met aanleg en herstel van landschapselementen. Uitbreiden recreatief netwerk.	Er is het project plan 'Stappen door Overbetuwe' opgesteld. Het plan omvat twee bewegwijzerde wandelroutes in Valburg, één bewegwijzerde wandelroute in Driel en twee onbewegwijzerde wandelroutes in Oosterhout. Met de wandelroutes worden ook landschaps-elementen aangelegd. Om de wandelroutes te promoten en bekend te maken bij het publiek wordt ook een wandelbrochure opgesteld. Voor de realisatie van het plan is een provinciale subsidie verkregen van € 124.084,-.
We willen ook de natuurkwaliteit van het landschap verbeteren door een beleidsvisie ecologie op te stellen en een natuurkansenkaart te ontwikkelen.	Projectopdracht is vastgesteld. Discussienota is in voorbereiding
Het toepassen van kunst in de openbare ruimte wordt aangegrepen om het landschap zowel in het buitengebied alsmede binnen de kernen te verbeteren.	Het toepassen van beeldende kunst is onderwerp van een opgesteld Masterplan Beeldende Kunst waarin voorstellen worden gedaan om middels kunst het landschap te verbeteren. Het Master-plan wordt in 2013 vastgesteld.

Vergroten van het toeristische marktaandeel van Overbetuwe

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
In 2012 blijft aandacht voor communicatie bestaan door de positioneringscampagne "Land van Elstar, Caesar, Rijn & Waal" verder uit te bouwen met partners zoals RBT/KAN, PRET en ondernemersverenigingen.	In gezamenlijkheid met de ondernemers-verenigingen van zowel Overbetuwe als Lingewaard is een gids uitgebracht waarin de "hot spots" van beide gemeenten uitgebreid worden behandeld.
Bestaande culturele en recreatieve highlights worden meer en beter onder de aandacht gebracht, o.a. door de websites van RBT/KAN en Overbetuwe.	Ook in 2012 zijn alle highlights op diverse manieren onder de aandacht gebracht b.v. door de hot-spots gids, de websites van zowel RBT-KAN als de gemeente. Bij evenementen e.d. wordt ook de gemeentepagina gebruikt.
In 2012 worden enkele camper(overnachtings)plaatsen aangelegd om deze groeiende markt beter te bedienen.	Dit is nog niet in gerealiseerd. De verwachting is dat dit in 2013 gaat plaatsvinden.
De toeristische bewegwijzering wordt verbeterd. In 2011 jaar wordt hiervoor, in samenwerking met RBT/KAN, een plan opgesteld wat in 2012 uitgevoerd wordt.	Het plan is nog niet vastgesteld. Het is nu in concept gereed en wordt naar verwachting in 2013 vastgesteld.

Meer ruimte bieden aan nieuwe economische impulsen op het gebied van recreatie en toerisme

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
In opvolging van de ruimere mogelijkheden die het bestemmingsplan buitengebied gaat bieden, wordt vanuit het Sociaal Economisch Beleidsplan uitvoering gegeven aan het stimuleren van kleinschalige toeristische en recreatieve initiatieven in het buitengebied.	Het bestemmingsplan Buitengebied is vastgesteld. Via (digitale) nieuwsbrieven worden ondernemers vanuit het bedrijvenlokat gewezen op de (ruimere) mogelijkheden.

De educatieve en recreatieve waarde van het erfgoed verhogen

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
Per kern worden, waar mogelijk in het kader van een Dorpsontwikkelingsplan, lokale "ommetjes" en wandelroutes ontwikkeld. Passende tracés worden ontwikkeld met betrokken partijen (o.a. grondeigenaren, overheidsorganisaties, bewoners, dorpsraden en het Natuur- en Milieu-educatiecentrum (NME).	Er is het project plan 'Stappen door Overbetuwe' opgesteld. Het plan omvat 2 bewegwijzerde wandelroutes in Valburg, 1 bewegwijzerde wandelroute in Driel en 2 onbewegwijzerde wandelroutes in Oosterhout. Met de wandelroutes worden ook landschaps-elementen aangelegd. Om de wandelroutes te promoten en bekend te maken bij het publiek wordt ook een wandelbrochure opgesteld. Voor de realisatie van het plan is een provinciale subsidie verkregen van € 124.084,-
Met het NME zal bekeken worden of er op meer punten samengewerkt kan worden.	Het CNME en 't Pakhuis werken nu als één organisatie richting doelgroepen. NME Overbetuwe biedt aan alle 22 basisscholen in lessen in natuur- en milieu educatie. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van excursies in het Rivierengebied.
De verdere verbeelding van ons historisch en cultureel erfgoed wordt verder ter hand genomen (Romeinen, WO II, archeologie, etc.)	In 2012 is een begin gemaakt met het uitbreiden van de Liberation route. Plannen zijn gemaakt om de Limes te gaan verbeelden.

Financiële verantwoording

Wat heeft het programma Landschap en Recreëren gekost?

Lasten	Prim.begr. 2012	Begr.na wijz. 2012	Werkelijk 2012
- Bestaand beleid	631.473	777.871	707.722
- PNL 2012-2015	0		
Totaal	631.473	777.871	707.722

Baten	Prim. begr. 2012	Begr. na wijz. 2012	Werkelijk 2012
- Bestaand beleid	0	- 40.000	- 46.618

Saldo	Begr.na wijz.	Werkelijk	Verschil
Programma Landschap en Recreëren	737.871	661.104	76.767

Toelichting op verschil tussen primaire begroting per 1-1-2012 en de begroting na wijziging

Begrotingswijzigingen

- nr 2, (raadsbesluit nov. 2011) dekkingsplan/tariefsverhogingen en doorwerking structurele mutaties Najaarsnota 2011
- nr 6, (raadsbesluit juni 2012) diverse mutaties Voorjaarsnota 2012
- nr 8, (raadsbesluit november 2012) diverse mutaties Najaarsnota 2012

Administratieve wijzigingen

- nr 52, (raadsbesluit 29 nov. 2011) Realisatie “Cool Nature” op archeologisch veld in Westeraam jaar 2012

Toelichting grootste verschillen programma Landschap en Recreëren

Geen nadere toelichting, omdat er geen producten zijn met afwijkingen groter dan € 100.000,-.

Programma Interne Zaken

Inhoud

Dit programma omvat al die activiteiten, producten en middelen die op een indirecte wijze bijdragen aan de realisatie van de doelen van de andere programma's. Het gaat om ondersteunende activiteiten en werkzaamheden. Belangrijke onderdelen zijn zaken die te maken hebben met bedrijfsvoering, maar ook met bestuur, samenwerking en dienstverlening.

Doel van programma

- Het verbeteren van de mate waarin ondersteunende werkzaamheden en processen de primaire processen van de organisatie ondersteunen.

Gerealiseerd: het jaar 2012 heeft qua organisatieontwikkeling sterk in het teken gestaan van het doorontwikkelen van de nieuwe organisatiestructuur, die per 1 januari 2012 van kracht is geworden. Ook de taken en werkzaamheden die met de ondersteunende processen te maken hebben, zijn opnieuw gepositioneerd. Om de ondersteuning van de primaire processen te versterken, is gekozen voor een bundeling van de ondersteunende processen in de afdeling Interne Service.

- Het bevorderen van de verbindingen tussen bestuur en inwoners.

Gerealiseerd: in 2012 is een concept Communicatievisie opgesteld, getiteld 'Luisteren en Verbinden'. Op basis van de Communicatievisie en de Sociaal-maatschappelijke visie worden uitgangspunten voor de werkwijze in de toekomst geformuleerd. Hierover is met de raad in een tweetal conferenties gesproken. Een belangrijk uitgangspunt van beide visies is: 'minder gemeente, meer gemeenschap'.

- Het bevorderen van een gemeentelijke dienstverlening die klantgericht, duidelijk en bij de tijd is.

Gerealiseerd: bij het herontwerp van de organisatiestructuur is ook gekeken naar verbetering van de gemeentelijke dienstverlening, onder meer door de vorming van de Gemeentewinkel als plaats waar de primaire klantcontacten plaatsvinden. Het centraal plaatsen van de klant (zowel intern als extern) en het voldoen aan de verwachtingen van de klant blijft een belangrijke opgave voor de organisatie.

Vastgesteld beleid

- Collectieve arbeidsvoorwaardenregeling en uitwerkingsovereenkomst
- Bezoldigingsregeling (2011)
- Archiefverordening (2010)
- Besluit informatiebeheer Overbetuwe (2010)
- Algemeen delegatiebesluit (2010)
- Algemeen mandaatbesluit (2010)
- Besturings- en managementconcept (2008)
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (2007)
- Inkoop- en aanbestedingsbesluit gemeente Overbetuwe (2007)

- Controleverordening gemeente Overbetuwe (2007)
- Financiële verordening (2006)
- Treasurystatuut (2009)
- Regeling budgethouders (2005)
- Realisatieplan informatievoorziening Overbetuwe 2008-2011 (2008)
- Raadsbesluit inzake nieuwe Huis der Gemeente (2007)

Speerpunten 2012

Implementatie nieuwe organisatie

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
Per 1 januari 2012 krijgt de nieuwe organisatiestructuur vorm. Dit vraagt in een groot deel van 2012 nog inspanningen van de organisatie.	In 2012 zijn de nieuw gevormde afdelingen en teams van start gegaan. De organisatie-brede ambitie 'In één keer goed' en hierbij behorende kernwaarden zijn door het management besproken met medewerkers in organisatiebrede bijeenkomsten, als ook in teambijeenkomsten.

Implementatie personeelsbudget

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
Per 1 januari 2012 treedt deze nieuwe systematiek in werking.	Deze nieuwe systematiek is in werking getreden. Het personeelsbudget leidt tot een scherpere focus op organisatie-efficiency.

Intergemeentelijk werken

Voornemen voor 2012	Gerealiseerd in 2012
In 2010 en 2011 hebben de voorbereidingen plaatsgevonden ten aanzien van samenwerking op een aantal vlakken tussen de vijf gemeenten Rheden, Renkum, Lingewaard, Arnhem en Overbetuwe. In 2012 krijgen veel van deze voorbereidingen hun beslag in de vorm van concrete activiteiten op het vlak van: • Regionale pool interim- en projectmanagement • Inkoop en aanbesteding • Sportbedrijf • Subsidieverwerving • Belastingen (backoffice)	Binnen het intergemeentelijk werken (G5) worden de resultaten van de opgestarte projecten steeds duidelijker zichtbaar. De regionale interim- en projectmanagementpool is operationeel. Het gezamenlijke inkoop- en aanbestedingsbeleid is in een ver gevorderd stadium. Ook op het vlak van het Sportbedrijf, Subsidieverwerving en Belastingssamenwerking worden vorderingen geboekt.

Financiële verantwoording

Wat heeft het programma Interne Zaken gekost?

Lasten	Prim.begr. 2012	Begr.na wijz. 2012	Werkelijk 2012
- Bestaand beleid	6.156.145	6.755.089	5.795.140
- PNL 2012-2015	2.528		
Totaal	6.158.673	6.755.089	5.795.140

Baten	Prim. begr. 2012	Begr. na wijz. 2012	Werkelijk 2012
- Bestaand beleid	- 268.160	- 268.160	- 351.952

Saldo	Begr.na wijz.	Werkelijk	Verschil
Programma Interne Zaken	6.486.929	5.443.188	1.043.741

Toelichting op verschil tussen primaire begroting per 1-1-2012 en de begroting na wijziging

Begrotingswijzigingen

- nr 2, (raadsbesluit nov. 2011) dekingsplan/tariefsverhogingen en doorwerking structurele mutaties Najaarsnota 2011
- nr 6, (raadsbesluit juni 2012) diverse mutaties Voorjaarsnota 2012
- nr 8, (raadsbesluit november 2012) diverse mutaties Najaarsnota 2012

Administratieve wijzigingen

- nr 61, (raadsbesluit 29 mei 2012) Kredietaanvraag continuering digitalisering bouwvergunningen
- nr 65, (raadsbesluit 29 mei 2012) Vervanging handgereedschappen en kleine hulpmiddelen 2012

Toelichting grootste verschillen programma Interne Zaken

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
922.10	Organisatieverliezen nadeel € 184.000 Voordelen: • Niet geraamde terugontvangen heffingsrente over 2011. • Diverse overige kleine afwijkingen	 4.000 9.000		 I I

	Nadelen - Noodzakelijke aanvulling van de voorziening dubieuze debiteuren belastingen op basis van recente herberekening. - Noodzakelijke aanvulling van de voorziening dubieuze debiteuren op basis van recente herberekening.		140.000	I
			57.000	I
		13.000	197.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Geen structurele voor- of nadelen.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
960.00	Saldo kostenplaats voordeel € 1.193.000 Voordelen: Door lagere loonkosten is er uiteindelijk minder doorbelast aan de producten. Verder zit in dit voordeel het saldo dat op alle afdelingskostenplaatsen samen nog resteerde na de nacalculatie. Dit saldo is ontstaan door o.a. afronding uurtarieven en nagekomen facturen.	1.193.000		I
		1.193.000	0	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Geen structurele voor- of nadelen.

Programma Reguliere Werkzaamheden

Inhoud

Dit programma omvat al die werkzaamheden, producten en middelen die extern gericht zijn, maar geen directe relatie hebben met de realisatie van de doelstellingen en speerpunten van het collegeprogramma. Het programma omvat daarmee een groot deel van de werkzaamheden die door de gemeentelijke organisatie uitgevoerd worden.

Vastgesteld beleid

Strategisch integraal beleid

- Toekomstvisie+, Overbetuwe verbindt... (2009)

Ruimtelijk beleid

- Nota Ruimte - Ruimte voor ontwikkeling (VROM, 2006)
- Streekplan Gelderland - Kansen voor de regio's (provincie, 2005)
- Regionaal Plan 2005-2020 (Stadsregio, 2006)
- Kadernota Visie op Ruimte (gemeente, 2004)
- Nota Grondbeleid (gemeente, 2009)
- Beleidsregel Beoordeling inbreidingsverzoeken (gemeente, 2007)
- Beleidsregel Planologische afwijkingsmogelijkheden (gemeente, 2010)

Milieubeleid

- Overbetuwe naar klimaatneutraal - Uitvoeringsprogramma Duurzame Ontwikkeling en energieneutraliteit in Overbetuwe (2009)
- 'Strategisch document - Milieukompas voor de toekomst' (2009)

Speerpunten 2012

Dit programma kende geen specifieke speerpunten voor 2012, aangezien het ging om 'going concern' activiteiten.

Financiële verantwoording

Wat heeft het programma Reguliere Werkzaamheden gekost?

Lasten	Prim.begr. 2012	Begr.na wiz. 2012	Werkelijk 2012
- Bestaand beleid	36.913.583	41.645.523	51.478.585
- PNL 2012-2015	138.480		
Totaal	37.052.063	41.645.523	51.478.585

Baten	Prim. begr. 2012	Begr. na wijz. 2012	Werkelijk 2012
- Bestaand beleid	- 19.412.097	- 21.731.345	- 29.702.470

Saldo	Begr.na wijz.	Werkelijk	Verschil
Programma Reguliere Werkzaamheden	19.914.178	21.776.115	1.861.937

Toelichting op verschil tussen primaire begroting per 1-1-2012 en de begroting na wijziging

Begrotingswijzigingen

- nr 2, (raadsbesluit nov. 2011) dekkingsplan/tariefsverhogingen en doorwerking structurele mutaties Najaarsnota 2011
- nr 3, (raadsbesluit mrt 2012) Mutatie grondenexploitatie Tobbenhofsestraat
- nr 6, (raadsbesluit jun. 2012) diverse mutaties Voorjaarsnota 2012
- nr 7, (raadsbesluit jun. 2012) mutaties grondenexploitatie Emplacement/Spoorallee
- nr 8, (raadsbesluit nov.2012) diverse mutaties Najaarsnota 2012

Administratieve wijzigingen

- nr 52, (raadsbesluit 29 nov. 2011) Realisatie "Cool nature"op archeologisch veld Westeraam jaar 2012
- nr 58, (raadsbesluit 10 apr. 2012) Sloop panden Grote Molenstraat 5 en 7 te Elst
- nr 60, (raadsbesluit 29 mei 2012) Voortzetting Startersleningen 2012
- nr 64, (raadsbesluit 29 mei 2012) Brandweer 2012: adembescherming 2012
- nr 70, (raadsbesluit 21 aug. 2012) Collegeopdracht onderzoek begraafplaats Zetten
- nr 71, (raadsbesluit 21 aug. 2012) Subsidie explosievenonderzoek Intratuin Elst
- nr 72, (raadsbesluit 21 aug. 2012) Geurbeperkende maatregelen Homoetsestraat 27
- nr 74, (raadsbesluit 11 sep. 2012) Vervanging voertuig Officier van Dienst
- nr 81, (raadsbesluit 11 sep. 2012) Brandweer: warmtebeeldcamera's ivm arbo-eisen
- nr 82, (raadsbesluit 11 sep. 2012) Extra budget herinrichting Boltweg)
- nr 85, (raadsbesluit 23 okt. 2012) Samenwerkingsovereenkomst glasvezelnetwerk
- nr 88, (raadsbesluit 27 nov. 2012) Vervanging tankautospuut Zetten
- nr 89, (raadsbesluit 27 nov. 2012) Vervanging brandweervoertuig (personenbus) Heteren
- nr 91, (raadsbesluit 18 dec. 2012) Exploitatie marktkast t.b.v. Winterfestijn Overbetuwe
- nr 93, (raadsbesluit 18 dec. 2012) Brandweer 2012: inventaris nieuwe TS Zetten
- nr 94, (raadsbesluit 18 dec. 2012) Brandweer 2012: hv Hydr. gereedschap
- nr 95, (raadsbesluit 18 dec. 2012) Brandweer 2012: uniformen
- nr 96, (raadsbesluit 18 dec. 2012) Brandweer 2012: bluskleding
- nr 97, (raadsbesluit 18 dec. 2012) Brandweer 2012: watervoerende armaturen

Toelichting grootste verschillen programma Reguliere Werkzaamheden

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
120.03	Preparatie voordeel € 137.000 Voordelen: - Lagere kosten voor brandkranen (contract Vintens). - Lagere onderhoudskosten brandweergarages i.v.m. regionalisering minder aanpassingen. In 2013 wordt dit wel gedaan. - Lagere kosten voor opleidingen, door minder nieuwe aanwas vrijwilligers minder opleidingen. - Lagere kosten voor leidraad oefenen, door gezamenlijke activiteiten met regio lagere kosten. - Lagere kapitaallasten voertuigen brandweer: TS Elst in de loop van 2012 aangeschaft; een TS voor Zetten en een personenbus voor de groep Heteren zijn in 2012 nog niet geleverd. Dit voordeel valt weg tegen lagere onttrekking uit de bestemmingsreserve materieel (functie 980). - Minder rentelasten: de bouw van de brandweergarage te Valburg is gestart in 2012. - Saldo overige voor- en nadelen. Nadelen - Hogere loonkosten door aanpassing/verhoging LOGA januari en april 2012.	7.000 10.000 17.000 43.000 55.000 17.000 8.000	20.000	S I I I I I I S
		157.000	20.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Het voordeel op brandkranen is structureel. Moet nog in de begroting 2013 worden verwerkt.
Het nadeel op de loonkosten is al verwerkt in de begroting 2013.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
210.00	Wegen voordeel € 363.000 <i>De voor- en nadelen op het onderdeel wegen (exclusief de toegerekende loonkosten, kosten van vervoermiddelen en afschrijvingen) worden geneutraliseerd door een storting in of onttrekking aan de bestemmingsreserve planmatig onderhoud wegen. Dit houdt in dat € 160.568 aan de bestemmingsreserve via de bestemming van het rekeningsresultaat 2012 wordt toegevoegd. Het verschil tussen het voordeel (€ 363.000) op het product en de storting in de bestemmingsreserve (€ 160.568) betreft het voordeel op de kapitaallasten van € 194.000 en het voordeel op kostentoe-deling van de vervoermiddelen van € 8.000</i> Voordelen: • De integratie-uitkering 2012 op grond van de WUW wordt in 2013 doorbetaald. • Lagere afschrijvingslasten omdat enkele investeringen nog geen of nog een geringe boekwaarde hadden. Voorbeelden: Elst Centrum-Valburgseweg en Centrumplan Elst. • Lagere rentelasten i.v.m. lagere boek-waarden op 1-1-2012. Voor de nieuwe investeringen 2012 wordt (omdat er aan het begin van het jaar geen boekwaarde is) geen rente toegerekend: een administratief voordeel van € 32.000. Diverse andere investeringen hebben rentevoordelen omdat deze projecten op 1-1-2012 een lagere boekwaarde had dan was begroot: investeringen lopen nog of komen lager uit. Voorbeelden: Griegstraat Elst, Boltweg en Tangenten Elst. • Lagere inhuur van derden. • Lagere kosten planmatig onderhoud wegen: a) glasvezel werkzaamheden later gestart en; b) werk Keijzerstraat / van Hallstraat is uitgesteld naar 2013. • Lagere kosten planmatig onderhoud markeringen door een aanbestedingsvoordeel.	24.000 29.000 165.000 18.000 192.000 19.000		I I I I I I

	Lagere kosten planmatig onderhoud bermen: minder werkzaamheden uitgevoerd ivm weersomstandigheden.	16.000		I
	Nadelen - Hogere kosten watersysteemheffing. - Het team Openbare Werken heeft nog geen invulling gegeven aan de beoogde compensatie voor de wegvallende opbrengsten van oude materialen. Dit zal door het team Openbare Werken in 2013 worden opgepakt.		8.000 92.000	I I
		463.000	100.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Geen structurele voor- of nadelen.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
240.00	Waterbeheer nadeel € 163.000 Voordelen: - De onderhoudsstaat van duikers is niet goed in beeld waardoor het lastig is om vooraf in te schatten hoeveel schade hersteld dient te worden. Uiteindelijk is er in 2012 weinig herstelwerk uitgevoerd. Nadelen - De kapitaallasten zijn hoger dan geraamd omdat een deel van de werkzaamheden aan het project waterhuishouding de Aam e.o. Elst pas in 2012 heeft plaatsgevonden en niet zoals geraamd in 2008. Dit nadeel van € 204.000 heeft feitelijk geen gevolgen voor het totale exploitatieresultaat omdat de afschrijvingslasten worden onttrokken aan de algemene reserve via functie 9800.0 (mutaties reserve). Op 9800.0 staat een hogere dan geraamde onttrekking (€ 204.000 voordeel). - Diverse overige kleine afwijkingen.	43.000	204.000 2.000	I I
		43.000	206.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Geen structurele voor- en nadelen.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
610.01	Uitkeringen voordeel € 159.000 Voordelen: - Minder advieskosten Bbz. 24.000 - Gunstigere ontwikkeling van het uitkeringenbestand WWB. 133.000 - Meer geïncasseerde Bbz vorderingen. 60.000 - Hogere rijksbijdrage WWB (inkomensdeel). 95.000 - Lagere uitvoeringskosten t.b.v. de Bbz door de gemeene Arnhem. 15.000 Nadelen - Hogere kosten voor inhuur van personeel. 46.000 - Hogere kosten voor huur van het Werkplein Arnhem (eenmalige BTW compensatie). 19.000 - Meer leenbijstand verstrekt. 103.000	327.000	168.000	I I I S I I I I

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Het structurele voordeel is al verwerkt in de begroting 2013.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
610.02	Fraudebestrijding/terugvordering voordeel € 180.000 Voordelen: - Geen dienstverleningskosten van de gemeente Arnhem. 520.000 - Lagere kosten door minder inschakeling van een incassobureau (beschikkingen en debiteurenbeheer). 9.000 - Meer inkomsten wegens terug te vorderen/verhaal van uitkeringen WWB. 146.000	180.000	0	I I I

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Geen structurele voor- of nadelen.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
614.01	Verb. inkomenssituatie voordeel € 109.000 Voordelen: - Lager aantal langdurigheidstoeslag. - Lager aantal aanvragen bijzondere bijstand. - Meer afgelost op leenbijstand en teruggevoerd. - Lagere kwijtschelding voor afvalstoffenheffing mede door lager aantal aanbiedingen van afval. - Saldo overige voor- en nadelen	 18.000 69.000 11.000 8.000 3.000 109.000	 0	 I I I S I

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Het structurele voordeel is al verwerkt in de begroting 2013.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
716.00	Jeugdgez.zorg maatw. voordeel € 108.000 Voordelen: - Overschot op het CJG-budget door het niet invullen van de vacature bureauhoofd CJG. Dit vanwege de onzekere rol van het CJG na de decentralisatie van de Jeugdzorg. Daarnaast is de financiering van CJG-activiteiten qua werkwijze veranderd: er wordt per ingediend verzoek financiering geregeld. - In 2012 is er minder gebruik gemaakt van het maatwerkdeel dan verwacht. Tevens zijn er minder extra uren aangevraagd voor consulten van de schoolartsen. De GGD was gevraagd dit, waar mogelijk, te beperken vanwege de grote toename in de voorafgaande jaren. Voor het maatwerk JGZ wordt per jaar een subsidie aangevraagd en bepaald. Voor 2012 was minder gevraagd o.a. omdat cursussen minder bezocht werden.	 88.000 20.000 108.000	 0	 I I

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Geen structurele voor- of nadelen.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
722.00	Rioolbeheer voordeel € 702.000 ALGEMEEN <i>Uitgangspunt van het Gemeentelijk Riolerings Plan is dat de kosten volledig gedekt moeten worden door de rioolheffing. Eventuele voor- of nadelen worden verrekend door een storting in of onttrekking aan de bestemmingsreserve riolering waarbij rekening wordt gehouden met het btw-compensatiefonds en de verleende kwijtscheldingen.</i> <i>Een voor- of nadeel op het product Rioolbeheer heeft dus feitelijk geen gevolgen voor het totale exploitatieresultaat omdat het voor- of nadeel via functie 980.00 wordt gestort of onttrokken aan de bestemmingsreserve riolering.</i> <i>Op basis van de begroting 2012 heeft reeds een <u>onttrekking</u> uit de bestemmingsreserve riolering plaatsgevonden van € 305.973.</i> <i>Het werkelijke resultaat bedraagt (incl. de door te berekenen compensabele BTW en een klein nadeel in de opbrengsten) € 374.537 voordelig.</i> <i>Om het neutrale effect te bereiken zal bij de bestemming van het rekeningresultaat 2012 een toevoeging aan de bestemmingsreserve plaatsvinden van € 680.510.</i> Hieronder volgt de toelichting op het resultaat van de lasten rioolbeheer. Voordelen: • <u>Kapitaallasten onbenutte financiële ruimte:</u> In de jaren 2008-2012 zijn alleen investeringskredieten geopend voor projecten die daadwerkelijk uitgevoerd zijn. Een deel van het budget voor bouwkundige investeringen, de aanleg van persleidingen en mechanische riolering is niet benut.	345.000		S

	• Kapitaallasten lopende investerings-kredieten: Bij diverse projecten is de uitvoering vertraagd omdat de uitvoer mede afhankelijk is van de voortgang van andere werkzaamheden zoals bijvoorbeeld de reconstructie van wegen. Daarnaast zijn er aanbestedingsvoordelen en voordelen als gevolg van technologische ontwikkelingen.	125.000		I
	• In 2012 zijn geen specifieke onderzoeken uitgevoerd (naast de reguliere onderzoeken). Ook voor het opstellen van het operationele jaarprogramma, de rioolinspecties en het rioolbeheerpakket zijn er geen extra acties geweest. De ondersteuning door derden is hiervoor minimaal geweest.	137.000		I
	• Als gevolg van minder schade door vuurwerk en minder schade door boomwortels zijn er minder kolken vervangen en was er ook minder onderhoud nodig.	54.000		I
	• Areaaluitbreiding budget is niet benut	113.000		S
	• Lagere doorbelasting van interne loonkosten.	29.000		I
	Nadelen • Vanaf 2012 is er een nieuwe energieleverancier. Zowel de oude leverancier als de nieuwe leverancier hebben gefactureerd op basis van aannames. De eindafrekening/ correctie moet in 2013 plaatsvinden.		80.000	I
	• Diverse overige kleine afwijkingen.		21.000	I
		803.000	101.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

In het voorjaar 2013 zal het GRP worden geëvalueerd en zal een geactualiseerd GRP voor de komende jaren worden opgesteld en vastgesteld. In dit plan en ook in de begrotingswijziging 2013 hiervan, wordt rekening gehouden met de structurele voordelen.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
723.01	Bedrijven (milieu) voordeel € 133.000 Voordelen: • De kosten voor geurbeperkende maatregelen zijn/worden gemaakt in 2013. Dit is een administratief voordeel. Hier tegenover staat op functie 980 een lagere onttrekking uit de algemene reserve.	35.000		I

	Een administratief voordeel op de kosten voor regionaal overleg (MRA; KAN) en piket diensten is ontstaan omdat de facturen per abuis t.l.v. een ander budget zijn gebracht.	17.000		I
	Lagere kosten voor klachtenbehandeling.	6.000		I
	Lagere doorbelasting van interne loonkosten.	75.000		I
		133.000	0	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Geen structurele voor- of nadelen.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
822.04	Bouw- en woningtoezicht voordeel € 466.000 Voordelen: - De aanleg van geluidsschermen is nog niet geheel uitgevoerd. Van de geraamde bijdrage ad. € 550.000 aan Rijkswaterstaat is in 2012 nog maar € 100.000 betaald. De uitbetaling van de rest zal in 2013 plaatsvinden. Tegenover dit incidenteel voordeel staat op functie 980 een lagere onttrekking uit de algemene reserve. - Lagere presentiegelden t.b.v. de commissie Ruimtelijke Kwaliteit i.v.m. minder en kortere vergaderingen. - Saldo overige nadelen	450.000 11.000 5.000 466.000	 0	 I I I

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Geen structurele voor- of nadelen.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
823.00	Bouwvergunningen nadeel € 130.000 Nadelen: - De economische crisis leidt tot minder bouwprojecten en minder bouw aanvragen. De grote woningbouwprojecten leveren 60 tot 70% van de legesopbrengsten. En die zijn er bijna niet meer. - Het legesbedrag voor de renovatie van de A 50 van € 60.500 is niet geboekt op de leges, maar is geboekt op de het project A50. Er is met Rijkswaterstaat een overeenkomst afgesloten voor de totale kosten. De leges zijn een onderdeel van de overeenkomst. - Door een wetswijziging worden er geen sloopvergunningen meer verstrekt, maar volstaat een melding. Er kan hiervoor geen leges worden geheven.		130.000	S
		0	130.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Ten behoeve van de kadernota 2014 (maart/april 2013) wordt een analyse opgesteld van de noodzakelijke kosten voor de verlening van de omgevingsvergunningen. In de nota wordt ook ingegaan op de mogelijkheden voor kostendeekkende legestarieven.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
830.00	Grondexploitatie nadeel € 3.999.000 Voordelen: - Niet geraamde opbrengst retributies en verkopen reststroken grond. - Hogere ontvangen bijdrage voor storting in de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen. - Lagere rentekosten door lagere boekwaarde grondcomplexen per 1-1-2012 dan geraamd. - Lagere doorbelasting vanuit de teams.	55.000 331.000 242.000 54.000		S I I I

- Lagere kosten MTC-panden (rente en beheerskosten) doordat inmiddels betalingen zijn ontvangen van drie verkochte panden. Dit voordeel van € 67.000 heeft feitelijk geen gevolgen voor het totale exploitatieresultaat omdat de lasten worden onttrokken aan de algemene reserve via functie 9800.0 (mutaties reserve). Op 9800.0 staat een lagere dan geraamde onttrekking (€ 67.000 nadeel). - Diverse overige kleine afwijkingen. Nadelen - Resultaat complexen. - Afwaardering complexen (inclusief vrijval voorziening). - Hogere storting in de voorziening verliesgevende complexen. - Mutaties voorziening (mogelijke) verliesgevende complexen. - Afwaardering Elst Centraal - Mutatie voorziening Elst Centraal per saldo 570.000 <i>Een uitgebreidere toelichting op het resultaat van de grondexploitatie (GREX) is te vinden in de Paragraaf Grondbeleid.</i>	67.000		S
	3.000		I
		29.000	I
		2.058.000	I
		588.000	
		42.000	
		1.464.000	
		570.000	
	752.000	4.751.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Geen structurele voor- of nadelen.

Paragrafen

Paragraaf Lokale lasten

1. Inleiding

Deze paragraaf biedt inzicht in het beleidskader rond de lokale heffingen, de soorten heffingen, het kwijtscheldingsbeleid en de lokale lastendruk.

2. Wet waardering onroerende zaken

Beleidskader

Wet waardering onroerende zaken.

Voor 2012 relevante zaken

Bij de vaststelling van de OZB-tarieven voor 2012 is rekening gehouden met de gedaalde waarden van de onroerende zaken. De waarden van woningen zijn in de periode van 1 januari 2010 tot 1 januari 2011 met gemiddeld 3,3% gedaald. De waarden van niet-woningen zijn in die periode gemiddeld niet gedaald of gestegen.

3.1 Soorten lokale heffingen

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

Beleidskader

Verordening onroerende-zaakbelastingen gemeente Overbetuwe 2009.

Voor 2012 relevante zaken

Eind februari 2012 zijn de waardebeschikkingen verzonden met de WOZ-waarden naar de waardeprijddatum 1 januari 2011. Het beleid is, dat de uitkomsten van de nieuwe waarderingen niet van invloed zijn op de OZB-opbrengst. Een daling van de economische waarden leidt om die reden tot een verhoging van de OZB-tarieven en omgekeerd. De OZB-tarieven zijn, naast de hiervoor vermelde aanpassing i.v.m. de waardeontwikkeling, trendmatig verhoogd met 1,5%. De totale OZB-opbrengst 2012 bedraagt € 6.182.873.

Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht

Beleidskader

Artikel 15.33 van de Wet milieubeheer en de Verordening reinigingsheffingen gemeente Overbetuwe 2009. Het tarievenbeleid is gebaseerd op een 100% kostendekking.

Voor 2012 relevante zaken

De lagere kosten van afvalverwijdering was aanleiding om per 1 januari 2012 een verlaging van de reinigingsheffingen te realiseren door een verlaging van de vaste tarieven met 2,4%. Over de totale reinigingsheffingen betekent dit een gemiddelde verlaging van 1,4%.

De tarieven zijn gebaseerd op een kostendekkingspercentage van 99,36%. De nacalculatie laat een dekkingspercentage zien van 92,79%.

De geraamde opbrengst van de afvalstoffenheffing/reinigingsrecht is in 2012 € 47.000 (afgerond) lager. Dit komt door het minder aantal aanbiedingen in 2012 van met name restafval en restafval ondergronds.

Rioolheffing

Beleidskader

Verordening rioolheffing gemeente Overbetuwe 2010 en het Gemeentelijk Rioleringsplan Overbetuwe 2008-2012 (GRP).

Voor 2012 relevante zaken

De gemeenteraad heeft besloten om de tarieven voor 2010 tot en met 2013 te handhaven. De tarieven zijn gebaseerd op het GRP. Het voordelige saldo van € 374.000 (afgerond) van 2012 is toegevoegd aan de bestemmingsreserve riolering. De voor 2012 begrote onttrekking uit de bestemmingsreserve riolering van € 310.000 (afgerond) wordt teruggedraaid.

Hondenbelasting

Beleidskader

Verordening hondenbelasting gemeente Overbetuwe 2008.

Voor 2012 relevante zaken

In 2012 zijn de tarieven van de hondenbelasting met 6,4% gestegen. Deze stijging is het gevolg om voor de hondenbelasting uit te gaan van 100% kostendekkende tarieven. Ook is in 2012 de kwijtschelding van de hondenbelasting afgeschaft. Deze wijzigingen komen voort uit de Kadernota 2012. De opbrengst van de hondenbelasting is door een toename van het aantal honden gestegen naar € 234.000 (afgerond).

3.2 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Beleidskader

Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Kwijtscheldingsregeling gemeente Overbetuwe 2012.

Voor 2012 relevante zaken

De kwijtscheldingsregeling is voor 2012 aangepast voor wat betreft de kwijtscheldingsmogelijkheid voor hondenbelasting. Vanaf 2012 wordt er geen kwijtschelding meer verleend voor de hondenbelasting. In de begroting 2012 is voor te verlenen kwijtschelding € 254.000 geraamd. Uitgegaan werd van ongeveer 640 te honoreren aanvragen. In werkelijkheid is in 2012 voor een bedrag van €247.000 (afgerond) aan kwijtschelding verleend.

3.3 Leges

Beleidskader

Legesverordening gemeente Overbetuwe 2010 en de tarieventabel 2011.
Het tarievenbeleid is gebaseerd op een 100% kostendekking.

Voor 2012 relevante zaken

De leges zijn voor 2012 met het inflatiepercentage van 1,5% verhoogd.

4. Overzicht belastingopbrengsten 2012

Omschrijving	Werkelijk 2010	Werkelijk 2011	Begroot 2012	Werkelijk 2012
OZB gebruikers	696.482	717.530	740.616	757.060
OZB eigenaren	5.128.896	5.252.873	5.421.173	5.425.813
Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht	3.944.968	3.873.938	3.849.713	3.802.661
Rioolheffing	3.653.909	3.622.575	3.736.581	3.738.262
Hondenbelasting	214.753	217.915	229.943	234.704
Kwijtschelding	-215.950	-253.477	-254.464	-246.884
Totaal	13.423.058	13.431.354	13.723.562	13.711.615

Omschrijving	Opbrengst per object	Totaal 2012 in %	Opbrengst per inwoner	Totaal 2012 in %
OZB gebruikers	€ 34,44	5,5%	€ 16,37	5,5%
OZB eigenaren	€ 246,84	39,6%	€ 117,30	39,6%
Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht	€ 173,00	27,7%	€ 82,21	27,7%
Rioolheffing	€ 170,07	27,3%	€ 80,82	27,3%
Hondenbelasting	€ 10,68	1,7%	€ 5,07	1,7%
Kwijtschelding	€ 11,10-	-1,8%	€ 5,28-	-1,8%
Totaal	€ 623,92	100,0%	€ 296,48	100,0%

Paragraaf Weerstandsvermogen

1. Inleiding

De paragraaf Weerstandsvermogen geeft inzicht in:

- de financiële risico's die de gemeente loopt en
- de financiële buffer die de gemeente achter de hand heeft om deze risico's op te vangen.

Het bewaken van de solide financiële positie voor de langere termijn is beter gegarandeerd als financiële risico's worden beheerst en de financiële buffer op die risico's is afgestemd. In deze paragraaf worden de bedoelde risico's geconfronteerd met de beschikbare buffer.

De verhouding tussen de risico's en de weerstandscapaciteit wordt het weerstandsvermogen genoemd.

Voor een zuivere bepaling van het weerstandsvermogen moet onderscheid gemaakt worden in:

- incidentele risico's en weerstandscapaciteit
- structurele risico's en weerstandscapaciteit

Incidentele weerstandscapaciteit is bedoeld om incidentele risico's op te vangen.

Structurele weerstandscapaciteit is bedoeld voor de opvang van structurele risico's.

In de begroting 2013 werd op grond van een opgestelde prognose verwacht dat het vrij besteedbare deel van de algemene reserve op 1-1-2013 waarschijnlijk zou zijn gedaald tot beneden de € 1 miljoen. Het werkelijk saldo van de algemene reserve op 1-1-2013 is echter uitgekomen op € 3,3 miljoen. De belangrijkste oorzaken voor dit aanzienlijke verschil zijn:

- aanzienlijk lagere onttrekkingen op basis van begrotings- en administratieve wijzigingen van jaarschijf 2012 en voorgaande jaren. In de berekening bij de begroting 2013 was gerekend op een onttrekking van € 5,0 miljoen (waarvan € 2,9 op basis van begrotings- en administratieve wijzigingen voor 2012). In werkelijkheid is er echter in 2012 maar € 1,6 miljoen aan de algemene reserve onttrokken. Een verschil dus van € 3,4 miljoen. Dit is overigens geen echt voordeel omdat de onttrekkingen zich nu zullen voordoen in 2013 en latere jaren.
- een hogere onttrekking van het rekeningstekort 2012. In de berekening bij de begroting 2013 was gerekend op een onttrekking van € 3,5 miljoen op basis van de tussenstand in de Najaarsnota 2012. In werkelijkheid is het rekeningsresultaat 2012 dat ten laste van de algemene reserve wordt gebracht € 1,2 miljoen hoger, dus € 4,7 miljoen.

2. Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten, die onverwachts en van wezenlijke invloed zijn, af te dekken. Daarbij kan worden gedacht aan reserves, onbenutte belastingcapaciteit en vrije ruimte in de begroting (de post onvoorzien).

De weerstandscapaciteit is alleen bedoeld om zogenaamde "niet reguliere risico's" op te vangen.

"Reguliere risico's" zijn meestal goed te bepalen en te ondervangen door het afsluiten van een verzekering of het treffen van een financiële voorziening.

2.1 De beschikbare incidentele en structurele weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is de verwachte ontwikkeling van de beschikbare weerstandscapaciteit weer-gegeven in drie in de tijd opeenvolgende P&C-documenten.

Ontwikkeling weerstandscapaciteit maart 2012 / maart 2013 (x € 1.000)			
	Jaarrekening 2011 (maart 2012)	Begroting 2013 (sept. 2012)	Jaarrekening 2012 (maart 2013)
Incidentele weerstandscapaciteit			
A.			
• saldo algemene reserve 1-1-2012	11.829		
• verwacht saldo per 1-1-2013		752	
• werkelijk saldo per 1-1-2013			3.265
Verwachte toename van de algemene reserve in de meerjarenperiode	4.737	11.906	7.347
Aanvulling o.b.v. Heroverwegingsnota 2012		3.639	3.639
B. Stille reserves in:			
• gemeentelijk woningbezit	200	200	200
• aandelenkapitaal BNG	1.100	1.100	1.100
• grondeigendom (niet zijnde grondbedrijf)	500	500	500
Totale incidentele weerstandscapaciteit	18.366	18.097	16.051
Structurele weerstandscapaciteit			
Tekort aan einde van meerjarenperiode	-1.071	-1.331	-1.331
Taakstellende bezuiniging	1.071		
Harde voorstellen heroverwegingen		2.296	
Overgenomen voorstellen Heroverw.nota 2012			2.247
Onbenutte belastingcapaciteit	3.534	3.942	3.942
Post onvoorzien	53	53	53
Totale structurele weerstandscapaciteit	3.587	4.960	4.911

Toelichting op de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit en de algemene reserve

Het belangrijkste uitgangspunt voor de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit bij de jaarrekening 2012 is de prognose van de omvang van de algemene reserve per 31 december 2016 (einddatum meerjarenperiode). Zie hiervoor **bijlage 1-A** bij deze paragraaf.

De totale incidentele weerstandscapaciteit (inclusief enkele stille reserves) bedraagt afgerond € 16,1 miljoen hetgeen wat lager is dan de incidentele weerstandscapaciteit in de laatst opgestelde paragraaf weerstandsvermogen bij de begroting 2013.

Hierbij wijzen wij er nog wel nadrukkelijk op dat de toekomstige aanvullingen van de algemene reserve over de periode 2013 t/m 2016 voornamelijk bestaan uit verwachte voordelen uit af te wikkelen grondcomplexen. Hierbij lopen we de nodige risico's, zowel wat betreft de werkelijke omvang van de overschotten als de jaren van afwikkeling.

Toelichting op de berekening van de structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit in deze paragraaf van afgerond € 4,9 miljoen. Dit is nagenoeg gelijk aan de structurele weerstandscapaciteit in de opgestelde paragraaf Weerstandsvermogen bij de begroting 2013.

3. Risico's

Evenals de weerstandscapaciteit moeten de risico's worden onderverdeeld in:

- incidentele en
- structurele risico's

3.1 Incidentele risico's

Dit zijn eenmalige risico's die een aanslag kunnen doen op de incidentele weerstandscapaciteit. Hieronder volgt een opsomming van deze risico's.

A. Grote projecten, niet zijnde specifiek (alleen) grondexploitatie

De gemeente heeft de volgende grote projecten in voorbereiding:

- Elst Centraal / ontsluiting Heinz / Spoorzone
- Steenbeekstraat
- Elst Zuidoost / Emplacement
- Huis der Gemeente
- Heteren Centrum
- Elst Centrum
- Park Lingezen
- Afwikkeling MTC (heeft betrekking op de afwikkeling/verkoop van enkele onroerende zaken)
- Ontsluiting Park 15
- Intratuin
- Bovenwijkse Voorzieningen

Voor enkele projecten zijn voorzieningen en/of bestemmingsreserves gevormd of zijn financiële middelen in de begroting gereserveerd. Voor dat deel is het aanwezige risico ondervangen. Hieronder volgt een overzicht waaruit is op te maken in welke mate deze projecten financieel zijn afgedekt.

Elst Centraal / Ontsluiting Heinz / Spoorzone

In samenhang met het project Spoorzone en de ontsluiting van Heinz is de raad in mei 2012 over de financiële haalbaarheid geïnformeerd.

Elst Centraal

De geactualiseerde grondexploitatie voor fase 1 sluit met een nadelig saldo van € 3.027.000, hiervoor is een voorziening gevormd. Ook is een voorziening gevormd voor de mogelijke niet door te berekenen plankosten voor de toekomstige fases die door derden ontwikkeld gaan worden van € 2.076.000. In de vastgestelde grondexploitatie is een risicoanalyse opgenomen die een aanvullend gewogen nadelig resultaat laat zien van € 1,5 miljoen voor de grondexploitatieperiode 2013-2018.

Spoorzone / Ontsluiting Heinz

In het project Spoorzone worden de volgende onderdelen gerealiseerd: het keerspoor vanuit Tiel en de benodigde perronaanpassingen, de tunnel voor bus- en autoverkeer en de fietstunnel. Als gevolg van de verkeerstunnel dient Heinz een alternatieve ontsluiting te krijgen. Op basis van een geactualiseerd kostenoverzicht heeft de raad op 29 mei 2012 het financieel kader vastgesteld. Hierbij is voor het gemeentelijke aandeel ad. € 5,5 miljoen een afzonderlijke bestemmingsreserve "spoorzone" gevormd.

Steenbeekstraat

In het jaar 2000 hebben de toenmalige gemeente Valburg, het Hendrik Pierson College (HPC) en Boers Veenendaal (nu: Koningsveen Projectontwikkeling B.V.) een raamovereenkomst gesloten. In deze overeenkomst zijn onder meer afspraken gemaakt over de herontwikkeling van de locatie Steenbeekstraat.

Om te voorkomen dat de gemeente als borg wordt aangesproken in verband met een in 2002 door de raad verleende borgstelling is in maart 2013 in het college het voorstel besproken om de gronden aan de Steenbeekstraat in eigendom over te nemen tegen de in de raamovereenkomst afgesproken koopsom. De raad wordt in de gelegenheid gesteld wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

Conform de raamovereenkomst uit 2000 zal Koningsveen de gronden overnemen bij onherroepelijk bestemmingsplan en onherroepelijke bouwvergunning.

Met het bovenstaande loopt de gemeente de planologische risico's (het niet onherroepelijk worden van het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning).

Elst Zuidoost / Emplacement

Voor dit gebied proberen wij meer samenhang aan te brengen tussen de diverse in dit plangebied al gestarte en nog te starten projecten. Voor de realisering van die projecten is in totaal € 6,2 miljoen subsidie beschikbaar. Hiervan is € 4,2 miljoen door de provincie toegekend. Voorwaarde hierbij is dat de gemeente ook in de omvang van € 4,2 miljoen bijdraagt in de realisering van deze projecten. Om voor de definitieve bijdrage in aanmerking te komen dienen de werkzaamheden voor 31-12-2014 te zijn afgerond. De aanvullende EFRO subsidie ad. € 2 miljoen is in behandeling.

De middelen van deze co-financiering zijn al gereserveerd en vormen deze dus geen nieuwe last. De kosten voor projectmanagement kunnen niet volledig aan dit project worden toegerekend. Deze kosten worden voorlopig geraamd op circa **€ 0,5 miljoen** gedurende de looptijd van dit project en dit bedrag is als eenmalig financieel risico opgenomen.

Een onderdeel van de ontwikkelingsvisie Elst Zuidoost is de herontwikkeling van Spoorallee (het emplacement). Hiervoor zijn gronden aangekocht van NS Poort.

In het kader van de herontwikkeling Elst Zuidoost is door de provincie een subsidie toegekend van € 925.000 (€ 550.000 + € 375.000). Ook zal dit project worden meegenomen in de EFRO-aanvraag t.b.v. Elst Zuidoost. Het voorlopige nadelige saldo na aftrek van subsidies is geschat op circa € 1.120.000 (incl. EFRO subsidie). Voor het verwachte nadelig saldo excl. EFRO subsidie saldo ad.

€ 1.670.000 is een voorziening gevormd. Daarmee is dit risico voldoende afgedekt. In het eerste halfjaar 2013 zal bekend worden of de EFRO-aanvraag wordt toegekend.

Om voor de definitieve subsidie in aanmerking te komen dienen de werkzaamheden:

- voor de Provinciale subsidie voor 31-12-2014 te zijn afgerond;
- voor de EFRO subsidie voor 31-12-2015 te zijn afgerond.

Huis der Gemeente

De financiële kaders voor de bouw van een nieuw Huis der Gemeente zijn op een duidelijke wijze vastgelegd. Binnen die kaders zal de nieuwbouw zich moeten voltrekken en een aanvullende risicopost hoeft dan ook niet meer te worden opgenomen.

Heteren Centrum

Voor dit project is een ISV-subsidie toegekend van € 580.000, onder de voorwaarde dat voor 01-07-2013 gestart wordt met de herontwikkeling van “De Beemdhof locatie”.

De overige financiële kaders zijn op een duidelijke wijze vastgelegd, een aanvullende risicopost hoeft dan ook niet meer te worden opgenomen.

Elst Centrum

In het PNL 2012-2015 is voor een deel van dit plan een bedrag opgenomen van € 1,5 miljoen. In het PNL 2013-2016 is een aanvullend bedrag gevraagd van € 4,06 miljoen. Bij het vaststellen van de begroting 2013 is door de raad een amendement aangenomen dat het taakstellend budget voor de herinrichting (na aftrek van een bijdrage uit het GRP) maximaal € 3 miljoen mag dragen. Besluitvorming voor de rest van dit plan dient dus nog plaats te vinden en hoeft om die reden niet als risico te worden gekwantificeerd.

Park Lingezegen

Conform de bestuursovereenkomst is in 2012 de nog resterende bijdrage in de investeringskosten voor de realisatie van het park betaald (€ 2,2 miljoen).

Voor de beheerskosten zijn voldoende middelen in de begroting opgenomen. Daarom is het niet nodig om in deze paragraaf nog een extra post voor Park Lingezegen op te nemen.

MTC

In juni 2011 zijn alle participanten in het MTC bestuurlijk akkoord gegaan met de voorgestelde afkoopsom ter compensatie van de nadelen op het verworven onroerend goed. Onze gemeente kon daardoor de boekwaarde van onroerende MTC goederen verlagen met afgerond € 2,6 miljoen. Alle MTC panden zijn door de plaatsgevonden transactie tevens in volledig eigendom gekomen van de gemeente Overbetuwe. Inmiddels zijn drie panden verkocht (5% onder de taxatiewaarde).

De boekwaarde van de resterende 7 panden komt overeen met de taxatiewaarde van deze panden per eind 2010. Momenteel is niet in te schatten of deze resterende panden tegen taxatiewaarde verkocht kunnen worden.

In de jaarrekening 2012 is de hiervoor beschikbare voorziening verhoogd met € 130.000 tot € 359.000. Hiermee is dit risico voldoende afgedekt.

Ontsluiting Park 15 (voorheen Betuws Bedrijvenpark)

Overbetuwe draagt in financiële zin bij aan een goede verkeerskundige ontsluiting van Park 15. Om dat goed te regelen, is een bestemmingsreserve afslag 38 gevormd ter grootte van € 4,5 miljoen. Daarmee is dat ingeschatte risico voorlopig voldoende afgedekt. Momenteel wordt onderzocht welke zakelijke zekerheden de ontwikkelaar dient af te geven, zodat de gemeente verzekerd is dat de gemaakte (plan)kosten, geïnd kunnen worden met de ontwikkelaar. Indien deze zekerheden niet afgegeven kunnen worden, loopt de gemeente een zeer groot risico. Voorlopig is hiervoor nog geen afzonderlijke risicopost opgenomen (valt voorlopig binnen algemene risicopost van € 5 miljoen).

Intratuin

Intratuin heeft in maart 2012 een nieuw tuincentrum geopend nabij de afslag van de A325, tegenover de huidige locatie. In de vastgestelde exploitatieovereenkomst is geregeld, dat de gemeente zal zorgdragen voor de aanleg van een rotonde. Die rotonde regelt onder andere de verkeersafwikkeling van en naar het nieuwe tuincentrum. Later is bekend dat de tot nu toe voorziene rotonde niet volstaat om de verkeersafwikkeling naar behoren te doen plaatsvinden en dat er een grotere reconstructie moet komen. Inmiddels is komen vast te staan dat de extra kosten hiervan (na aftrek van subsidies en bijdragen) € 725.000 bedragen en ten laste worden gebracht van de bestemmingsreserve Bovenwijkse Voorzieningen. Het eerder benoemde risico is hiermee afgedekt en daarmee vervalt deze risicopost.

Bovenwijkse voorzieningen

Tengevolge van de uitbreidingsplannen binnen onze gemeente dienen op diverse plaatsen zogenaamde bovenwijkse voorzieningen te worden opgericht. Bovenwijkse voorzieningen zijn infrastructurele werken die qua omvang en belang het wijkniveau te boven gaan, maar vaak wel vanwege nieuwe wijken moeten worden opgericht (rondwegen, tunnels, viaducten).

Voor het eerst is een meerjarig overzicht bijgevoegd van de het verloop van de Bestemmingsreserve Bovenwijkse Voorzieningen; zie hiervoor bijlage 1-B bij deze paragraaf.

De daarin geplande investeringsbedragen zijn gebaseerd op de beschikbare gegevens per 31-12-2012. De stortingen zijn afhankelijk van de grondverkopen en de afgesloten exploitatieovereenkomsten. De werkelijke investeringen kunnen hoger uitvallen.

Het saldo per 31-12-2016 kan eventueel worden aangewend voor de financiering van de Noordtangent of andere noodzakelijke verkeersaanpassingen in Elst-Noord.

Tijdens de raadsvergadering van 6 november 2012 is motie 7 aangenomen, waarin de raad aan het college verzoekt om voor de realisatie van de Noord Tangent niet langer financiële dekkingsmiddelen beschikbaar te houden. Tot nu toe waren er niet echt dekkingsmiddelen gereserveerd voor de Noord Tangent, maar werd in de paragraaf weerstandvermogen telkens vermeld dat er bij de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen rekening mee gehouden werd dat er een bedrag nodig zou zijn voor dit project. Deze vermelding wordt dus in het vervolg niet meer opgenomen bij die reserve in de paragraaf weerstandvermogen en de Noord Tangent zal de komende jaren ook geen onderdeel meer uitmaken van de "Rapportage grote projecten" in de Voorjaarsnota.

B. Overige eenmalige risicoposten

Grondexploitatie algemeen

Grondexploitatie algemeen

De exploitatie van gronden brengt altijd grote risico's met zich mee. Toch nemen wij in de paragraaf geen specifieke risicopost op, omdat bij grondexploitaties met een concreet voorgerecalculeerde nadelig exploitatieresultaat al financiële voorzieningen zijn gevormd. Het merendeel van de overige actieve grondexploitaties zal naar de huidige inzichten met een voordelig saldo kunnen worden afgesloten.

Ondanks de redelijk positieve uitkomsten van de geactualiseerde grondexploitaties blijft waakzaamheid van belang, omdat de uitgifte van gronden -vooral op de bedrijventerreinen- op dit moment stagneert.

De aanvullende risico's bij de nog in exploitatie te nemen grondcomplexen, te weten De Vinkenhof, De Pas terrein Den Hartog en het Terrein Loeffen zijn komen te vervallen. Vanwege het ontbreken van een raadsbesluit over de ontwikkeling van deze complexen zijn de gronden in 2012 namelijk afgewaardeerd naar € 7,00 p/m².

PPS constructies

Gemeente Overbetuwe werkt met een aantal marktpartijen binnen de GEM Westeraam samen aan de realisatie van de wijk Westeraam waarin 2.350 woningen worden gebouwd. Nagenoeg alle gronden zijn bij de gemeente ingebracht en worden naarmate het plan vordert overgedragen aan GEM Westeraam. Tot het moment dat alle gronden zijn overgedragen (planning globaal tot 2013), draagt de gemeente hiervoor de financiële risico's. Bij het schrijven van deze paragraaf is de waarde van bedoelde gronden afgenomen tot afgerond € 3,6 miljoen. Per 31 december 2012 zijn 1.939 van de geplande 2.350 kavels verkocht. De jaarlijks geactualiseerde grondexploitatieberekening (voorjaar 2012) laat een nadelig saldo zien van € 48.000 per 31-12-2012. Dat is ca. € 150.000 lager ten opzichte van de prognose over het jaar ervoor. De realisatiedatum van het grondcomplex is naar achteren bijgesteld en dat houdt nu in dat wordt verwacht dat het plan eind 2017 zal zijn gerealiseerd. Omdat deze gemeente risicodragend is voor 50% is het nadelige saldo voor de gemeente € 24.000. Bij de afwikkeling van de GEM Westeraam dient het gemeentelijke aandeel voor de verplaatsing van de Duivensportvereniging ad. € 480.000 aan de GEM Westeraam te worden betaald. Omdat nu blijkt dat GEM Westeraam niet kan worden afgesloten met een positief saldo, komen deze kosten voor rekening van de gemeente. Op basis van het bovenstaande is in 2012 een voorziening gevormd van € 504.000 (€ 480.000 + € 24.000).

Garantieverplichtingen

De gemeente kent garanties ten behoeve van:	(x € 1 miljoen)
Stichtingen, verenigingen e.d.	11,1
Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)	52,0
Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)	179,5
Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)	0,2
Particulieren (voormalige gemeentegaranties)	18,2
Totaal	261,0

Het totaalbedrag aan afgegeven garanties is € 5,3 miljoen lager dan het werkelijke bedrag van vorig jaar. Het leeuwendeel heeft betrekking op garanties voor eigen woningen. Sinds 01-01-2011 loopt de gemeente hiervoor geen concreet risico meer. Dat geldt ook voor de garanties aan particulieren, waarvoor het risico in het verleden is afgekocht. Voor de overige garanties loopt de gemeente een secundair of tertiair risico. Dat betekent dat de gemeente pas in tweede of in derde instantie wordt aangesproken. Het is nog steeds verantwoord er vanuit te gaan dat er in de voor ons liggende jaren geen substantieel beroep zal worden gedaan op de door de gemeente verstrekte garanties of afgegeven achtervang.

Deelneming Ondernemerscentrum "De Schalm" in Andelst

De gemeente is 100% aandeelhouder van Ondernemerscentrum De Schalm. Dit aanvankelijk verliesgevende centrum voor beginnende ondernemers levert m.i.v. 2011 zodanig winst op dat er dividend kan worden uitgekeerd aan de gemeente. In 2011 ging het om een bedrag van € 11.000 en in 2012 is € 40.000 dividend uitgekeerd. De verwachting is dat er vooral door een goede bezetting van het centrum ook in de komende jaren jaarlijks een bedrag van € 40.000 kan worden uitgekeerd. Toch staat de verhuurbaarheid onder druk, omdat concurrerende bedrijfshallen onder de huurprijzen duiken van De Schalm en de directie daarop wordt aangesproken. Het ondernemerscentrum staat al langere tijd te koop. Van concrete belangstelling is nog geen sprake. Gelet echter op de positieve ontwikkeling van de bedrijfsresultaten is voor De Schalm geen afzonderlijke risicopost opgevoerd in deze paragraaf.

Presikhaaf Bedrijven

Presikhaaf verwacht voor 2012 een negatief resultaat na bestemming van € 17,1 miljoen. Hierin zit verwerkt een noodzakelijke afwaardering op het vastgoed van € 10,5 als gevolg van de herstructurering die het bedrijf (net als andere SW-bedrijven) momenteel doorvoert. Door het geringe weerstandsvermogen van Presikhaaf (€ 1,6 miljoen ultimo 2011) zullen de deelnemende gemeenten op grond van de Gemeenschappelijke Regeling € 15,5 miljoen moeten bijdragen in het verwachte tekort van 2012. Voor de gemeente Overbetuwe (6,62% risicodragend) betekent dit een extra bijdrage van € 1.026.100 waarvoor via de Najaarsnota 2012 een voorziening is gevormd.

Extra bijdragen in de komende jaren lijken een zekerheid. De daadwerkelijk hoogte ervan is nog onbekend vanwege de vele onzekerheden die momenteel spelen rondom Presikhaaf. Op basis van een scenario waarin de rijksbijdrage na 2013 (fors) daalt, zou het gaan om een extra bijdrage van ca. € 2,2 miljoen in de periode 2013 t/m 2015. In het gunstigste scenario (met gelijkblijvende rijksbijdrage) zou de extra bijdrage nog altijd ca. € 1,1 miljoen zijn. Wij hebben daarom een bedrag van € 2,0 miljoen als totaal eenmalig risico opgenomen in deze paragraaf¹.

---

¹ Op 6 november 2012 heeft de raad amendement 3 aangenomen. Op basis hiervan zou voor Presikhaaf binnen de algemene reserve een soort bestemmingsreserve gevormd moeten worden m.i.v. 2013, stapsgewijs op te bouwen met € 0,5 miljoen per jaar. Omdat deze wat afwijkende constructie nog gerealiseerd moet worden, is in deze paragraaf voorlopig volstaan met het meenemen van het totale risico van € 2 miljoen.

Bodemverontreiniging

Dit is een beleidsterrein waarbinnen zaken spelen die grote financiële consequenties met zich mee kunnen brengen. Binnen de gemeente loopt het project 'bodemkwaliteit'. Dit project heeft een groot deel van de "grijze vlekken" in beeld gebracht. Grijze vlekken zijn potentieel verontreinigde locaties waar nog onvoldoende zicht op de bodemkwaliteit is. Er resteert echter nog een categorie locaties, waar de status van de bodemkwaliteit nog onbekend is. Aanvankelijk ging het hier om 49 locaties afkomstig uit het Historisch Bodembestand (HBB). Het HBB bevat potentieel verdachte locaties die tijdens de archiefinventarisatie in het kader van het project 'Landsdekkend Beeld 2005' zijn geregistreerd. Al deze 49 locaties zijn onderzocht. Dit onderzoek heeft opgeleverd dat voor 18 locaties (potentieel ernstig verontreinigde planlocaties) opnieuw verder ingezoomd gaat worden via een oriënterend onderzoek (incl. boringen). Deze 18 verkennende onderzoeken stonden voor 2010 gepland. Vooralsnog zijn er, vanwege het spreiden van het beschikbare budget, hiervan 9 in 2010 uitgevoerd. De overige 9 onderzoeken werden in 2011 en 2012 uitgevoerd en afgerond. Uiteindelijk is gebleken dat 8 locaties schoon zijn. Bij 3 locaties is sprake van een beperkte verontreiniging waarvoor nader onderzoek op dit moment niet noodzakelijk wordt geacht. Bij 6 locaties bleek uiteindelijk toch geen sprake te zijn van verdachte, bodembedreigende activiteiten. Waardoor deze locaties alsnog afvielen. Bij 1 locatie (Oosterhoutsestraat 62) is sprake van een saneringsgeval. Maar ook hier is geen sprake van spoedeisendheid. Sanering kan plaatsvinden op een 'natuurlijk moment', bijvoorbeeld bij (her)ontwikkeling van de locatie. Volgens landelijke planning dienen de gemeenten echter pas in 2030 al haar verontreinigde locaties volledig te hebben onderzocht en/of te hebben gesaneerd en/of via beheersmaatregelen onder controle te hebben.

Brandbestrijding en hulpverlening bij rampen

In het geval van incidenten op "rampschaal" kan de gemeente worden geconfronteerd met flinke financiële aanspraken. Daarbij moet worden gedacht aan herstelwerkzaamheden, opvang, begeleiding en compensatie van schade.

Juridische procedures ruimtelijke plannen c.a.

De mogelijkheid bestaat dat aan de algemene reserve gelden moeten worden onttrokken om een of meerdere langsepende (ruimtelijke) kwesties voor de gemeente tot een goed eind te kunnen brengen. Om meerdere redenen nemen wij onder deze post een bedrag op van **€ 0,5 miljoen**.

Benodigde middelen ter bekostiging van investeringen die vallen onder de zogenaamde 3 O's (onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar) t/m 2017

Voor plotseling opkomende investeringsbehoeften van maatschappelijk nut, welke niet via de reguliere begrotingsbehandeling kunnen worden afgewikkeld, dient een bedrag beschikbaar te zijn. Wij houden rekening met een bedrag van **€ 1 miljoen**. Hiermee zal bij de beoordeling van de vrije algemene reserve rekening moeten worden gehouden.

Dekking nieuwe investeringen ten laste van algemene reserve na 2017

De ervaring leert dat onze gemeente bij nieuwe investeringen dikwijls de algemene reserve inzet om deze te bekostigen. In dit licht is het van belang de signaallijst van mogelijk te verwachten investeringen in ogenschouw te nemen. Voor de jaren na 2017 is het reëel om rekening te houden met een bedrag van **€ 5 miljoen** voor nog niet financieel gedekte investeringen.

Opvang rekeningstekorten

De gemeente heeft geen afzonderlijke bestemmingsreserve om eventuele rekeningstekorten op te vangen. Ook kan het zijn dat er bij de grote projecten in de toekomst toch nog onverwachte aanvullende tekorten voordoen, ondanks de getroffen voorzieningen en inschatte risico's in deze paragraaf. In de lijn van voorgaande jaren wordt voor bovenstaande risico's één algemene post opgenomen van **€ 5 miljoen**.

Recapitulatie incidentele financiële risico's

(x € 1 miljoen)

A. Grote projecten, niet zijnde specifiek (alleen) grondexploitatie

Elst Zuidoost	0,5

B. Overige eenmalige risico's

Presikhaaf Bedrijven	2,0
Juridische procedures	0,5
Dekking van zogenaamde "3 O" investeringen t/m 2017	1,0
Dekking nieuwe investeringen na 2017	5,0
Algemene stelpost rekeningstekort / aanvullende risico's projecten e.d.	5,0
Totaal eenmalige financiële risico's	14,1

Het totaalbedrag aan eenmalige risico's is ten opzichte van de laatste opgestelde prognose (begroting 2013) afgenomen met € 1,7 miljoen. Dit betrof het onderdeel grondexploitatie algemeen (4 complexen). Het eenmalige risico van € 1,7 miljoen is komen te vervallen omdat de gronden van deze 4 complexen in 2012 zijn afgewaardeerd tot € 7,00 p/m².

Alle risico's samen moeten worden afgezet tegen de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit van	<u>16,1</u>

Conclusies over de omvang incidentele risico's afgezet tegen de incidentele weerstandscapaciteit, dus over het incidentele weerstandsvermogen

De eerste conclusie kan zijn dat de gemeente Overbetuwe de risico's op een goede wijze in beeld blijft houden. Uit de huidige paragraaf is verder op te maken dat de verhouding tussen de gekwantificeerde eenmalige financiële risico's van € 14,0 miljoen en de incidentele weerstandscapaciteit van € 16,1 miljoen **115%** bedraagt.

Zoals ook in vorige jaren aangegeven, geeft dit percentage geen absolute feiten weer. Het percentage geeft een indruk van de mate waarin de gemeente in staat is de geldelijke gevolgen van de gekwantificeerde risico's op te vangen. Een vergelijking met de laatst uitgebrachte weerstandsparagraaf (bij de begroting 2013 was de dekkingsgraad 115 %) laat zien dat de weerstandsratio gelijk is gebleven.

De tweede conclusie is, dat er nog steeds sprake is van een toereikend weerstandsvermogen.

3.2 Structurele risico's

Dit zijn risico's waaruit structurele lasten kunnen voortvloeien, waarvoor beslag kan worden gelegd op de structurele weerstandscapaciteit. De volgende structurele risico's kunnen worden genoemd:

Boekwaarde investeringen

Investerings zijn in het verleden nogal eens bekostigd via een onttrekking aan reserves of door subsidies. Daardoor heeft deze gemeente een relatief lage boekwaarde van investeringen. Als de levensduur van op die wijze bekostigde investeringen is beëindigd, vallen er geen structurele middelen vrij om in de vervanging te voorzien. Door de van kracht zijnde boekhoudvoorschriften is hierin voor een deel al een verbetering opgetreden. Alle investeringen met economisch nut, worden sinds enkele jaren geactiveerd. Dit voorkomt op de langere termijn de hiervoor vermelde problematiek. Dezelfde boekhoudvoorschriften bepalen ook dat investeringen met een maatschappelijk nut over een zo kort mogelijke periode worden afgeschreven.

Rijksbezuinigen op de algemene uitkering en bij grote decentralisaties

Voor de komende jaren moet rekening worden gehouden met mogelijke aanvullende bezuinigingen van het rijk op basis van nadere kabinetsbesluiten. Verder is er sprake van ingrijpende decentralisatieoperaties van taken naar de gemeente met de nodige structurele financiële risico's. Deze ontwikkelingen, waarover nu dus nog grote onzekerheid is, kunnen van grote invloed zijn op het structurele weerstandsvermogen van deze gemeente.

Ontwikkeling woningbouw

De woningbouwcijfers spelen een belangrijke rol in de financiële meerjarenramingen voor deze gemeente. Tot en met de begroting 2012 met bijbehorende meerjarenraming is nog uitgegaan van 275 nieuwbouwwoningen per jaar. In de kadernota 2013 is besloten om met ingang van het begrotingsjaar 2013 uit te gaan van gemiddeld 240 nieuwe woningen per jaar.

Uit werkelijke cijfers over de afgelopen jaren is nu gebleken dat ook dat verlaagde aantal nog steeds te hoog is. In de kadernota 2014 zal daarom worden uitgegaan van gemiddeld 180 nieuwbouwwoningen per jaar. Met deze verdere verlaging is ook het financiële risico op dit onderdeel minder geworden want door de verdere verlaging richting de werkelijke aantallen van de afgelopen jaren is de kans op afwijkingen kleiner (en dus minder financieel risico) dan wanneer de verwachte aantallen aanzienlijk hoger liggen dan de werkelijke aantallen.

Bommenregeling algemene uitkering

Met ingang van 2010 is er een belangrijke nieuwe verdeelmaatstaf aan de algemene uitkering toegevoegd, namelijk: "het aantal gerealiseerde nieuwbouwwoningen in het voorgaande jaar".

Deze maatstaf is slechts op een klein aantal gemeenten van toepassing, namelijk alleen op die gemeenten, waarvan het aannemelijk is dat er op het grondgebied nog niet gesprongen explosieven voorkomen. Dit onderdeel van de algemene uitkering is bedoeld om de kosten van opruimen van die niet gesprongen explosieven te kunnen dekken.

In 2010 is besloten om de toen ontvangen bijdrage van € 650.000 te storten in een nieuwe een nieuwe bestemmingsreserve opruimen explosieven. Met dit bedrag en de jaarlijkse rentetoevoegingen hieraan zijn er voorlopig voldoende financiële middelen beschikbaar om eventuele toekomstige kosten van opruimen van explosieven te kunnen opvangen. Op basis hiervan is besloten om de

compensatie die de volgende jaren zal worden ontvangen ten laste van de algemene middelen te laten komen (is ook onderdeel van de algemene uitkering). Hiermee werd een deel van de structurele tekorten in de meerjarenraming opgelost en deze lijn is ook gevolgd in de begroting 2013 en wordt doorgezet in Kadernota en begroting 2014.

In de begroting 2014 zal op basis van het verlaagde aantal nieuwbouwwoningen voor de bommenregeling nog een structurele inkomstenraming van € 360.000 worden opgenomen. Dit bedrag kan eventueel; in de toekomst wegvallen op het moment dat Overbetuwe weinig of geen kosten meer heeft van opruimen van explosieven (die nu dus nog gedekt worden ten laste van de bestemmingsreserve). De kans bestaat namelijk dat deze gemeente dan van de lijst wordt geschrapt voor deze verdeelmaatstaf van de algemene uitkering en vormt hiermee op termijn dus een structureel financieel risico.

Mogelijke structurele consequenties uit 4 onderzoeken

In de Voorjaarsnota 2012 hebben wij op vier onderwerpen nadelen gerapporteerd. Onze inschatting was dat zonder beleidsmatige ingrepen deze nadelen structureel van aard zouden zijn. Het gaat om de volgende onderwerpen;

- leges bouwvergunningen
- bijzondere bijstand
- declaratiefonds
- leerlingenvervoer

De voorlopige uitkomsten van deze onderzoeken zijn van dien aard dat we op basis daarvan in de Najaarsnota 2012 nog geen voorstel konden doen over de financiële effecten. Dat komt vooral doordat deze onderwerpen sterk in beweging zijn, bijvoorbeeld omdat er op dit moment nieuw beleid in ontwikkeling is dat er sterke invloed op heeft of omdat er sprake is van een ophanden zijnde aanbesteding. In de voorjaarsnota 2013 komen wij hierop terug en wij verwijzen daarom naar dat stuk (wordt kort na de jaarrekening opgesteld).

Eindconclusie omvang structurele weerstandsvermogen

Aan de ene kant is er dus nog steeds sprake van een slechte economische situatie en grote structurele risico's voor deze gemeente. Aan de andere kant zijn er via de heroverwegingsoperatie 2012 belangrijke harde voorstellen overgenomen op basis waarvan het meerjarenperspectief en daarmee het structurele weerstandsvermogen ingrijpend is verbeterd.

Indien deze ingezette lijn wordt doorgetrokken en de rijkskortingen binnen de perken blijven zal er sprake zijn van een beheersbare situatie rond het structurele weerstandsvermogen.

Mocht die situatie ineens veranderen door bijv. onverwachte ingrijpende rijksbezuinigingen, die doorwerken naar de algemene uitkering, dan moeten tijdig passende maatregelen worden genomen. Waakzaamheid blijft dus geboden.

Gehanteerde uitgangspunten:

- Al rekening gehouden met PNL-bedragen categorie 1 (= handhaven en honoreren)
- Nog geen rekening gehouden met PNL-bedragen categorie 2 (= beslissing uitstellen tot VJN 2013)
- Nog geen rekening gehouden met saldo Voorjaarsnota 2012

Werkelijk saldo 01-01-2013 (na rek.saldo 2012 -2.720.603)	3.264.803
Rentebijbeschrijving AR 2013 (4% over saldo AR 1-1-2013)	130.592
Rentebijbeschrijving BR 2013 (4% over saldo BR 1-1-2013)	528.434
Saldo jaarrekening 2013	pm
Onttrekkingen:	
• opgenomen in begroting 2013	-379.176
• begrotingstekort 2013 (verwerkt in 1e begrotingswijziging 2013)	-157.062
• adm. en begrotingswijz. 2013 t/m raad 05-03-2012	-158.000
• PNL categorie 1 (= handhaven en honoreren) jaarschijf 2013	-723.930
• restanten van onttrekkingen op basis van adm. en begr.wijz. van voor 2013	-3.120.944
Stortingen:	
• aanvulling harde heroverwegingsvoorstellen Heroverwegingsnota 2012	3.638.707
• opgenomen in begroting 2013	609.667
• adm. en begrotingswijz. 2013 t/m raad 05-03-2012	99.500
Verwacht saldo 01-01-2014	3.732.591
Rentebijbeschrijving AR 2014 (4% over saldo AR 1-1-2014)	149.304
Rentebijbeschrijving BR 2014 (4% over saldo BR 1-1-2014)	474.376
Saldo jaarrekening 2014	pm
Onttrekkingen:	
• PNL categorie 1 (= handhaven en honoreren) jaarschijf 2014	-185.034
Stortingen:	
• positieve saldo grondcomplex Elst Zuid	972.916
Verwacht saldo 01-01-2015	5.144.153
Rentebijbeschrijving AR 2015 (4% over saldo AR 1-1-2015)	205.766
Rentebijbeschrijving BR 2015 (4% over saldo BR 1-1-2015)	378.915
Saldo jaarrekening 2015	pm
Onttrekkingen:	
• PNL categorie 1 (= handhaven en honoreren) jaarschijf 2015	-134.932
Stortingen:	
• positieve saldo grondcomplex De Breekenhof Driel	2.822.491
Verwacht saldo 01-01-2016	8.416.393
Rentebijbeschrijving AR 2016 (4% over saldo AR 1-1-2016)	336.656
Rentebijbeschrijving BR 2016 (4% over saldo BR 1-1-2016)	280.481
Saldo jaarrekening 2016	pm
Onttrekkingen:	
• PNL categorie 1 (= handhaven en honoreren) jaarschijf 2016	-43.231
Stortingen:	
• positieve saldo grondcomplex Poort van Midden-Gelderland Zuid	5.260.609
Verwacht saldo 31-12-2016	14.250.908

Een deel hiervan zal zich waarschijnlijk pas voordoen na 1-1-2014, waardoor het verwacht saldo per 1-1-2014 mogelijk hoger zal zijn (het vrij besteedbare deel niet).

Gehanteerde uitgangspunten:

- Bijdrage aan de Nieuwe Aamsestraat te Elst, conform besluit college 29-01-2013
- Nog te ontvangen bijdragen op basis van:
  - vastgestelde grondexploitaties
  - afgesloten exploitatieovereenkomsten
  - plannen in voorbereiding (*op basis van de woningbouwplanning*)
  - toekomstige plannen (*op basis van de woningbouwplanning*)
- Tarieven ontvangen bijdragen gehanteerd zoals vastgesteld in het college op 20-12-2011.
- In de opzet is geen rekening gehouden met de ontvangen bijdrage die afzonderlijk wordt ontvangen voor complex De Breekenhof. Deze ontvangsten worden aangewend voor de investeringen die hierop van toepassing zijn.
- De nog te storten bedragen zijn afhankelijk van de grondverkoop en de af te sluiten exploitatieovereenkomsten.

Werkelijk saldo 01-01-2013 (na bestemming rekeningresultaat 2012)	1.623.808
Onttrekkingen:	
• kosten t.b.v. Nieuwe Aamsestraat	-289.651
• ruimtelijke ontwikkelingen	-12.270
Stortingen:	
• aanvulling vanuit De Breekenhof	81.405
• vastgestelde grondexploitaties	146.844
• afgesloten exploitatieovereenkomsten	pm
• plannen in voorbereiding	50.745
• toekomstige plannen	10.000
Verwacht saldo 01-01-2014 (na storting vanuit de grondcomplexen)	1.610.881
Onttrekkingen:	
• kosten t.b.v. Nieuwe Aamsestraat	-400.000
Stortingen:	
• vastgestelde grondexploitaties	180.261
• afgesloten exploitatieovereenkomsten	33.250
• plannen in voorbereiding	144.307
• toekomstige plannen	10.000
Verwacht saldo 01-01-2015 (na storting vanuit de grondcomplexen)	1.578.699
Onttrekkingen:	
•	pm
Stortingen:	
• vastgestelde grondexploitaties	132.068
• afgesloten exploitatieovereenkomsten	161.606
• plannen in voorbereiding	144.307
• toekomstige plannen	10.000
Verwacht saldo 01-01-2016 (na storting vanuit de grondcomplexen)	2.026.680
Onttrekkingen:	
•	pm
Stortingen:	
• vastgestelde grondexploitaties	96.121
• afgesloten exploitatieovereenkomsten	pm
• plannen in voorbereiding	139.307
• toekomstige plannen	10.000
Verwacht saldo 31-12-2016 (na storting vanuit de grondcomplexen)	2.272.108

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

1. Inleiding

In de openbare ruimte bevinden zich veel zaken die eigendom van de gemeente zijn. Deze eigendommen kunnen als volgt worden ingedeeld:

- infrastructuur: wegen, water en riolering
- voorzieningen: groen, verlichting, sportvelden, speelvoorzieningen
- gebouwen: scholen, sport- en welzijnsaccommodaties, huisvesting gemeente en brandweer

Al deze eigendommen, die ook wel kapitaalgoederen worden genoemd, moeten door de gemeente worden onderhouden.

In deze paragraaf wordt aangegeven waar de afspraken die de gemeenteraad heeft gemaakt over het onderhoud van de kapitaalgoederen, vastliggen. Die afspraken gaan vooral over de kwaliteit van het onderhoud. In deze paragraaf wordt verder informatie gegeven over de bedragen die nodig waren voor de uitvoering van dat onderhoud.

2. Welke afspraken zijn over het onderhoud van de kapitaalgoederen gemaakt?

De gemeenteraad heeft enkele plannen vastgesteld die de uitgangspunten bevatten voor dat onderhoud. Niet alle plannen zijn op dezelfde leest geschoeid. Dat komt vooral omdat de tijd waarin de diverse plannen zijn opgesteld verschilt. Het maakt nogal uit of een onderhoudsplan is vastgesteld in een tijd waarin de broekriem moet worden aangehaald of in een periode waarin dat niet het geval is. Niet in alle plannen zijn eenduidige afspraken vastgelegd over het kwaliteitsniveau van het onderhoud. Toch is de door de raad nagestreefde kwaliteit ook in die gevallen redelijk goed te definiëren en die beoogde kwaliteit is verderop in deze paragraaf ook weergegeven. Bij de actualisering van onderstaande plannen zal het voorgenomen kwaliteitsniveau concreter worden geformuleerd, zodat dit onomstotelijk vaststaat.

Beleidsdocument	Datum vaststelling	Geplande actualisatie ²
Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte	14-12-2010	
Gemeentelijk Rioleringsplan	30-09-2008	2013
Waterplan Gemeente Overbetuwe	30-09-2008	2015
Beleidsplan Openbare Verlichting	30-05-2006	2013
Beheersplan Speelvoorzieningen	23-04-2002	2012
Nota Voorziening groot onderhoud gemeentelijke Accommodaties	26-02-2008	2014
Gemeentelijke accommodaties niet zijnde gebouwen (sportvelden, veldmeubilair, sportinventaris)	28-10-2008	2013

3. Kwaliteitsniveaus

In het Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte is gewerkt met drie kwaliteitsniveaus te weten laag, basis en goed³. Deze kwaliteitsniveaus zijn in het hierna opgenomen overzicht uitgewerkt, zodat duidelijk wordt wat eronder wordt verstaan.

---

² Het jaartal geeft weer in welk jaar de actualisatie leidt tot een voorstel aan de gemeenteraad.

Kwaliteitsniveau	Laag	Basis	Hoog
Wettelijke voorschriften	Het onderhoudsniveau voldoet niet of niet-geheel aan de minimaal vereiste wettelijke voorschriften	Het onderhoudsniveau voldoet voldoende aan de vereiste wettelijke voorschriften	Het onderhoudsniveau voldoet ruimschoots aan de vereiste wettelijke voorschriften
Duurzaamheid (Vervangingstermijnen)	Door het lage onderhoudsniveau wordt de levensduur van het kapitaalgoed korter dan gebruikelijk	De levensduur is de gebruikelijke vervangingstermijn van het kapitaalgoed	Door het hoge onderhoudsniveau wordt de levensduur van het kapitaalgoed verlengd
Opbouw achterstallig onderhoud	Achterstallig onderhoud komt periodiek voor	Achterstallig onderhoud komt incidenteel voor	Achterstallig onderhoud komt niet voor
Milieu effecten	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in onvoldoende mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in voldoende mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in ruime mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan
Oordeel inwoners (schaal 1,0-10,0)	Score 1,0 - 5,5	Score 5,5 – 7,0	Score 7,1 – 10,0
Veiligheid (objectief)	Door de wijze van onderhoud bestaat een gerede kans op ongelukken	Door de wijze van onderhoud bestaat weinig kans op ongelukken	Door de wijze van onderhoud bestaat een zeer geringe kans op ongelukken
Gevoelswaarde inwoners (subjectief)	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als onveilig en onvoldoende leefbaar	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als voldoende veilig en leefbaar	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als zeer veilig en leefbaar
Klachten	De gemeente ontvangt veel klachten over het kapitaalgoed	De gemeente ontvangt weinig klachten over het kapitaalgoed	De gemeente ontvangt geen klachten over het kapitaalgoed
Claims	Grote kans op gegronde schadeclaims	Weinig kans op gegronde schadeclaims	Geen kans op gegronde schadeclaims

4. In plannen vastgelegd kwaliteitsniveau van het onderhoud

Naam beleids-/beheersplan	Datum raads-besluit	Voorgenomen kwaliteitscriteria 2011 (laag, basis of hoog)	Gerealiseerd kwaliteitsniveau 2012 (laag, basis of hoog)	Toelichting (indien afwijking tussen voorgenomen en gerealiseerd)
Beheersplan Openbare Ruimte	14-12-2010	Wegen Basis Groen Binnen beb. kom: basis Buiten beb. kom: laag Bedrijventerreinen: laag Straatreiniging Centra, beb. kom: hoog Buiten beb. kom: basis Bedrijventerreinen: basis Openbare verlichting: (zie beleidsplan) Straatmeubilair Binnen beb. kom: basis Buiten beb. kom: laag Bedrijventerreinen: laag	Wegen basis Groen Binnen beb. kom: basis Buiten beb. kom: basis Bedrijventerreinen: basis Straatreiniging Centra, beb. kom: hoog Buiten beb. kom: hoog Bedrijventerreinen: hoog Openbare verlichting: (zie beleidsplan) Straatmeubilair Binnen beb. kom: hoog Buiten beb. kom: hoog Bedrijventerreinen: hoog	

Naam beleids-/beheersplan	Datum raads-besluit	Voorgenomen kwaliteitscriteria 2011 (laag, basis of hoog)	Gerealiseerd kwaliteitsniveau 2012 (laag, basis of hoog)	Toelichting (indien afwijking tussen voorgenomen en gerealiseerd)
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	30-09-2008	Gemeente moet voldoen aan de gemeentelijke watertaken zoals beschreven in de Wet milieubeheer en de Wet op de waterhuishouding. De taken vormen de basis van het GRP 2008-2012. Uitgangspunten bij het opstellen van het GRP waren: • In stand houden van de huidige voorzieningen, waarbij wordt voldaan aan de wettelijke voorschriften. • Geen tariefsverhoging rioolheffing in de eerste 10 jaar. Het na te streven kwaliteitsniveau kan worden bepaald op "basis".	Basis.	In 2013 wordt een nieuw GRP aan de raad aangeboden.
Waterplan gemeente Overbetuwe	30-09-2008	Met de uitvoering van het Waterplan voldoet de gemeente aan de verantwoordelijkheden die voortvloeien uit de Europese Kaderrichtlijn Water (waterkwaliteit) en de afspraken uit het nationaal Bestuursakkoord Water (waterkwantiteit).	Basis	

Naam beleids-/beheersplan	Datum raads-besluit	Voorgenomen kwaliteitscriteria 2011 (laag, basis of hoog)	Gerealiseerd kwaliteitsniveau 2012 (laag, basis of hoog)	Toelichting (indien afwijking tussen voorgenomen en gerealiseerd)
		Aangezien hiermee wordt voldaan aan de wettelijke voorschriften met oog voor duurzaamheid en veiligheid kan het kwaliteitsniveau worden bepaald op "basis".		
Beleidsplan Openbare verlichting	30-5-2006	Zowel voor de beheerskaders (masten, armaturen e.d.) als voor de beleidskaders (sociale veiligheid, verkeersveiligheid e.d.) is in het plan vastgelegd na te streven kwaliteitsniveau "basis" is.	Basis	In 2013 wordt een nieuw beleidsplan openbare verlichting opgesteld.
Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	26-2-2008	Het gaat hier om de gemeentelijke gebouwen voor welzijn en sport, de schoolgebouwen en de overige gebouwen (huisvesting bestuur en ambtenaren, brandweer enz.). De basis onder de onderhoudsbeleggingen is gelegen in door derden opgestelde meerjarige onderhoudsplanningen. Het opstellen van deze meerjarenonderhoudsplannen worden in 2012 opnieuw aanbesteed. Op dat moment worden de onderhoudsplannen ook geactualiseerd.	Basis.	Het noodzakelijk onderhoud is verricht. Kritisch is gekeken of hetgeen op de meerjarenonderhoudsplannen staat ook daadwerkelijk nodig was. In 2013 worden nieuwe meerjarenonderhoudsplanningen opgesteld. De criteria waaraan het onderhoud moet voldoen, worden opnieuw bekeken.

Naam beleids-/beheersplan	Datum raadsbesluit	Voorgenomen kwaliteitscriteria 2011 (laag, basis of hoog)	Gerealiseerd kwaliteitsniveau 2012 (laag, basis of hoog)	Toelichting (indien afwijking tussen voorgenomen en gerealiseerd)
		We gaan kritisch om met het onderhoud. Indien op basis van de meerjarenonderhoudsplannen vervanging noodzakelijk is, bekijken we eerst kritisch of vervanging daadwerkelijk nodig is. Incidenteel komt achterstallig onderhoud voor. Wij gaan op een afgewogen manier met de financiële middelen om. Op basis hiervan kan het na te streven onderhoudsniveau worden aangemerkt als "basis".		
Gemeentelijke accommodaties niet zijnde gebouwen (voetbalvelden, veldmeubilair en sportinventaris)	28-10-2008	De basis onder de onderhoudsbegroting is gelegen in de door derden opgestelde meerjarige onderhoudsplanningen. Deze meerjarige onderhoudsplannen worden in 2012 geactualiseerd. Bij de voetbalvelden bekijken we jaarlijks kritisch welk onderhoud daadwerkelijk nodig is.	Basis	De meerjarige onderhoudsplannen worden in 2013 opgesteld.

Naam beleids-/beheersplan	Datum raads-besluit	Voorgenomen kwaliteitscriteria 2011 (laag, basis of hoog)	Gerealiseerd kwaliteitsniveau 2012 (laag, basis of hoog)	Toelichting (indien afwijking tussen voorgenomen en gerealiseerd)
		De sportinventaris wordt jaarlijks gekeurd. Aan de hand van deze keuring bekijken we of vervanging nodig is of dat onderhoud voldoende is. Op basis hiervan kan het na te streven onderhoudsniveau worden aangemerkt als "basis".		
Beheersplan Speelvoorzieningen	23-04-2002	Onderhoud en beheer van speelvoorzieningen gaat uit van wettelijke (veiligheids) voorschriften en landelijke afschrijvingstermijnen. Er is een grens aan de financiële ruimte voor het onderhoud en beheer. Het kwaliteitsniveau kan daarom als "basis" aangemerkt worden.	Basis	

5. Financiële consequenties

Voor klein onderhoud, investeringen en stortingen in voorzieningen voor groot onderhoud van al onze kapitaalgoederen is € 11,1 miljoen in de begroting 2012 opgenomen. Dat is ongeveer 14,5% van de totale begroting. In de volgende tabel staan de budgetten vermeld die voor het onderhoud beschikbaar zijn om het door de raad opgedragen kwaliteitsniveau waar te maken. Tevens wordt aangegeven of er naast deze budgetten onderhoudsvoorzieningen of bestemmingsreserve (BR) zijn gevormd, waaruit het groot onderhoud op de langere termijn kan worden bekostigd. In het geval dat "nvt" wordt vermeld, wordt daarmee bedoeld dat er geen onderhoudsvoorziening of bestemmingsreserve beschikbaar is. In dat geval zijn de onderhoudskosten geheel opgenomen in de exploitatiebegroting.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoederen

Omschrijving	Plan	Jaar vaststelling	Werkelijk 2012	Voorz/BR beschikbaar	Voldoende omvang?
Wegbeheer	Beheersplan Openbare Ruimte	2010	€ 2.848.405	ja	ja
Openbaar groen	Beleidsplan Openbare Ruimte	2010	€ 2.792.232	nvt	nvt
Straatreiniging	Beheersplan Openbare Ruimte	2010	€ 73.150	nvt	nvt
Straatverlichting	Beleidsplan Openbare verlichting	2006	€ 409.628	nvt	nvt
Straatmeubilair	Beheersplan Openbare Ruimte	2010	€ 32.747	nvt	nvt
Riolering	GRP 2008-2012	2008	€ 2.811.062	ja	ja
Water	Waterplan gemeente Overbetuwe	2008	€ 364.579	ja	ja
Speelvoorzieningen	Speelruimteplan	2002	€ 220.505	nvt	nvt
Gebouwen voor welzijn en sport	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	2008	€ 781.646	ja	ja
Gebouwen voor huisvesting bestuur en ambtelijk apparaat	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties.	2008	€ 33.278	ja	ja
Schoolgebouwen	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	2008	€ 220.455	ja	ja
Totaal			€10.587.687		

In bovenstaande financiële gegevens zijn de totaalbedragen van de betreffende kostenplaatsen verwerkt; hierin zijn onder andere ook loonkosten opgenomen. Voor de gemeentelijke gebouwen zijn uitsluitend de onderhoudsbudgetten en de dotaties aan de voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties op het overzicht vermeld. Op de kostenplaatsen van de gemeentelijke gebouwen zijn namelijk ook overige niet onderhoudsgerelateerde exploitatielasten verwerkt.

Paragraaf Bedrijfsvoering

1. Bedrijfsvoering algemeen

In deze paragraaf komen verschillende elementen van bedrijfsvoering aan de orde, te weten personeel en organisatie, juridische zaken, financiën, automatisering. Ook wordt kort stilgestaan bij het onderwerp integriteit. Per onderwerp wordt aangegeven welke concrete voornemens er zijn gerealiseerd voor het jaar 2012. De kaders die per onderdeel zijn vastgesteld, zijn opgenomen in programma 6, Interne Zaken, waar deze paragraaf mee samenhangt.

Doel van de bedrijfsvoering is het ondersteunen van de uitvoering van de programma's.

2. Beleid en ontwikkeling in de bedrijfsvoering

Het beleidsmatige kader rond de bedrijfsvoering is opgenomen in het programma Interne Zaken. De dominante thema's voor de ontwikkeling van de bedrijfsvoering in 2012 komen overeen met de drie thema's voor het geheel van de ontwikkeling van de organisatie: het versterken van sturing, beheersing en samenhang. Het jaar 2012 stond in het teken van het ontwikkelen en opbouwen van routines die met het wijzigen van de organisatiestructuur deels vervallen zijn. Daarnaast is gewerkt aan het verder optimaliseren van rollen, processen en werkwijzen.

3. Ontwikkeling en activiteiten in 2012

Personeel en organisatie

Personeelsbeleid

Het personeelsbeleid heeft in 2012 vooral in het teken gestaan van het traject van de organisatieontwikkeling. Het personeelsbeleid voor de komende jaren zal een belangrijke bijdrage moeten leveren aan de ontwikkelingsrichting van de organisatie. Leidende thema's in de organisatieontwikkeling zijn: kwaliteit, flexibiliteit (i.r.t. mobiliteit) en externe gerichtheid.

Formatie

Het doel per 1 januari 2012 het voltallige personeel opnieuw te plaatsen binnen de nieuwe organisatie is grotendeels gerealiseerd. Met het structureel invullen van de formatie is terughoudend omgegaan. Dit is van belang om te kunnen blijven anticiperen op ontwikkelingen zoals regionalisering (Odra en Brandweer), samenwerking (G5), economische ontwikkelingen.

Personeelsbudget

In 2012 is voor het eerst gewerkt met het zgn. 'personeelsbudget'. In de kadernota 2012 zijn de uitgangspunten rond de werkwijze van het personeelsbudget vastgesteld. Op basis van deze uitgangspunten is de maximale omvang van de structurele formatie en een aantal gerelateerde budgetten berekend. In de begroting 2012 is concreet aangegeven welke toename van het personeelsbudget noodzakelijk werd geacht. Het budget is toen met € 37.000 verlaagd.

Door een (nog) scherpere focus op organisatie-efficiency is in 2012 een substantiële incidentele onderbesteding op het personeelsbudget gerealiseerd. De ontwikkeling van het personeelsbudget 2012 is als volgt geweest.

Personeelsbudget 1 januari 2012	€	19.751.000
Effecten najaarsnota 2012:		
• taakstelling 2012	- €	340.000
• loon- en sociale premieontwikkeling (CAO-akkoord)	- €	395.000
• eenmalig opgevangen vanuit het personeelsbudget	+ €	395.000
Bijgesteld personeelsbudget 2012	€	19.412.000
Totaal werkelijke uitgaven personeelsbudget 2012	- €	18.333.000
Voordeel t.o.v. bijgesteld personeelsbudget 2012	€	1.079.000

De onderbesteding is in hoofdlijnen als volgt te verklaren:

- € 235.000 is meer aan inkomsten gegenereerd door middel van bijvoorbeeld ziekteuitkeringen in verband met zwangerschaps-/bevallingsverlof en WIA-uitkeringen. Dit zijn met name zogenaamde niet beïnvloedbare inkomsten.
- € 215.000 is minder besteed aan opleidingsuitgaven en uitgaven voor belonings-differentiatie. In het kader van de doorontwikkeling van de organisatie is in 2012 pas op plaats gemaakt met de besteding van deze budgetten. De aankomende jaren worden verwacht de budgetten te benutten. Dit ook in verband met landelijke afspraken (CAO) zoals over het individueel loopbaanbudget.
- € 110.000 is te verklaren vanuit een onderbesteding vanuit diverse deelbudgetten zoals uitgaven voor werving en selectie, het meerkeuzemenu en verzekeringspremies.
- € 525.000 is minder besteed aan loonkosten. Er wordt terughoudend omgegaan met het (structureel) invullen van vacatures. Dit in afwachting van de doorontwikkeling van de organisatie en om te kunnen anticiperen op interne en externe ontwikkelingen. Daarnaast is er sprake van minder uitgaven voor het opvangen van personele knelpunten zoals vervanging bij ziekte en WAO-uitkeringen waarvoor onze gemeente nog eigen risicodragers is. De tendens is ook dat de uitgaven voor inhuur geringer worden door onder andere de economische ontwikkelingen.

De onderbesteding moet op basis van bovenstaande toelichtingen als incidenteel worden beschouwd. Dit heeft tevens te maken met diverse ontwikkelingen die nog effecten hebben op het personeelsbudget. Deze zijn onder andere: de heroverwegingsvoorstellen 2012, de frictiekosten (bijv. in verband met de Odra) en de doorontwikkeling van de organisatie. Ook de kadernota 2014 en lokale benchmark (begin 2014) gaan ons nieuwe inzichten geven in de ontwikkeling van het personeelsbudget de aankomende jaren.

Op basis van bovenstaande toelichtingen en geschetste ontwikkelingen wordt geen aanleiding gezien om de ontwikkeling van het personeelsbudget structureel bij te stellen.

E(lektronisch)-HRM

Aan een verdere doorontwikkeling van E-HRM is vorm gegeven door middel van het verder ontwikkelen van managementinformatie. Concrete stappen zijn gezet ten aanzien van financiële informatie (salaris & P&O), verlof en tijdsbesteding en personeelsontwikkeling.

Verzuim

In 2012 is het ziekteverzuim gestegen ten opzichte van 2011. De stijging is deels te verklaren door de stijging van zwangerschaps-/bevallingsverlof. Daarnaast is in het 4e kwartaal 2012 een proportionele stijging te zien. Deze kan te verklaren zijn door seizoens-gebonden verzuim (griep). We blijven periodiek aandacht houden voor de verzuim-ontwikkeling en verzuimpreventie.

Ziekteverzuim inclusief zwangerschapsverlof (in %):

2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012	
Norm	Werk	Norm	Werk	Norm	Werk	Norm	Werk	Norm	Werk	Norm	Werk	Norm	Werk	Norm	Werk
-	8,4	6,0	5,2	5,0	4,8	4,5	3,9	4,5	4,4	4,5	3,7	4,5	4,7	4,5	5,6

Bron: verzuimstatistieken salarisbureau gemeente Overbetuwe.

Juridische zaken

In het kader van de juridische kwaliteitszorg is er in 2012 – binnen de beschikbare capaciteit – uitvoering gegeven aan de juridische kwaliteitstoets op vast te stellen gemeentelijke wet- en regelgeving en delegatie- en mandaatbesluiten. Op projectmatige wijze is het toepassen van mediationvaardigheden in de organisatie geïmplementeerd; aan dit project zal verder uitvoering worden gegeven in 2013. Er is een start gemaakt met het collegeonderzoek 'risicomanagement'. Het resultaat daarvan zal in 2013 bekend worden. Tot slot is er, zoals elk jaar, aandacht geweest voor de bewaking van de afhandelingstermijnen van primaire besluiten en besluiten op bezwaarschriften. Het streven is om bezwaarschriften binnen de wettelijke termijn van 18 weken af te handelen. Hierbij moet worden opgemerkt dat de beslistermijn pas begint te lopen op de dag nadat de bezwarentermijn van 6 weken is verstreken; in de praktijk komt de beslistermijn daarmee dus op 24 weken. In het jaarverslag van de bezwarencommissie dat ook voor de raad beschikbaar is, wordt inzicht gegeven in de mate waarin de beslistermijnen bij de afhandeling van bezwaarschriften gehaald zijn.

Financiën

De budgethoudersregeling is in december 2011 vastgesteld door het college. Deze is afgestemd op de nieuwe organisatiestructuur. Daardoor is de budgethoudersregeling later opgesteld en vastgesteld dan was voorgenomen.

Automatisering

In 2012 is verder gewerkt aan de digitalisering van de gemeentelijke dienstverlening. Sinds september 2011 is het voor een aantal diensten mogelijk dat de klant zelf de keuze heeft via welk kanaal (balie, telefoon, website) de betreffende dienst wordt aangevraagd. In het proces krijgt de aanvrager bericht van de status van zijn/haar aanvraag en de behandelaar heeft de aanvraag in zijn/haar werkvoorraad. Er is hierdoor ook altijd zicht op de voortgang van de aanvraag en er kan snel informatie worden gegeven als daar naar gevraagd wordt. De komende jaren zullen steeds meer producten/diensten op deze wijze ingericht worden.

Integriteit

In 2012 is op verschillende manieren invulling gegeven aan de implementatie van het "Actieprogramma integriteit". Een overzicht van uitgevoerde werkzaamheden:

- Het jaarverslag Integriteit 2011 voor het college en de werkorganisatie is opgesteld en vastgesteld.
- Twee introductiebijeenkomsten voor nieuwe medewerkers hebben plaatsgevonden. Tijdens

deze bijeenkomsten is een presentatie gegeven over integriteit, worden nieuwe medewerkers geattendeerd op de geldende gedragscode en leggen ze de ambtseed af.

- De verplichte registraties ten aanzien van nevenfuncties, financiële belangen en ontvangen geschenken hebben in 2012 extra aandacht gekregen. De informatie op intranet is geactualiseerd, er is een mailbox in het leven geroepen waar meldingen naartoe gestuurd kunnen worden, er zijn herhaalde oproepen gedaan om meldingen te doen.
- De procedure van indiensttreding is aangepast: tijdens deze procedure wordt nu standaard opgenomen dat er gevraagd wordt naar nevenfuncties en financiële belangen.
- De regels voor het vragen van een verklaring omtrent gedrag, het natrekken van referenties en het controleren van diploma's/getuigschriften zijn opgenomen in de werving- en selectieprocedure.
- Integriteit is als onderwerp opgenomen in de leidraad bij sollicitatiegesprekken voor kwetsbare functies.

Paragraaf Financiering

In deze financieringsparagraaf wordt ingegaan op het beleid ten aanzien van risicobeheer van de leningenportefeuille. Ook wordt een beeld geschetst over de ontwikkeling rond de leningenportefeuille van de gemeente.

1. Beleid en algemene ontwikkelingen

Beleidskader

Het financieringsbeleid is vastgelegd in het treasurystatuut gemeente Overbetuwe 2011.

Interne ontwikkelingen

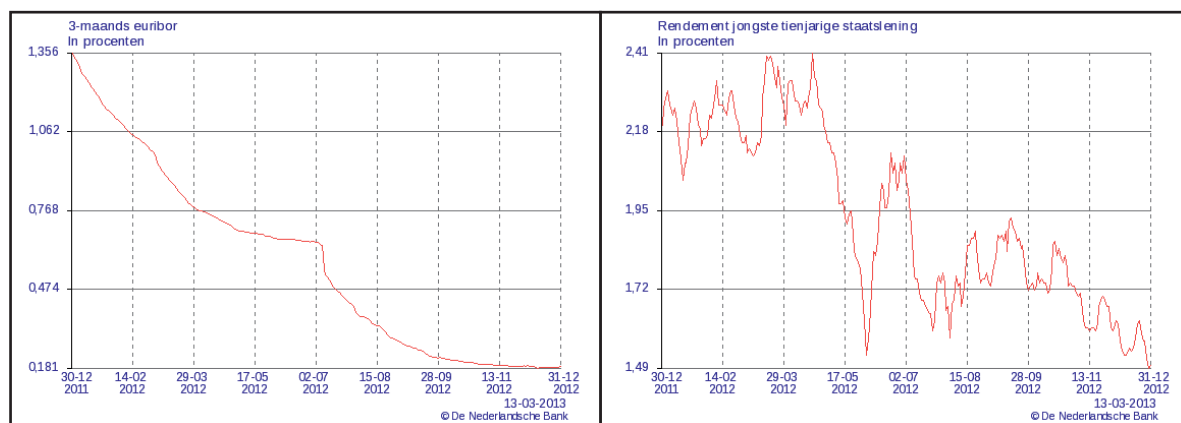
De uitvoering van de treasuryfunctie heeft in het verslagjaar plaatsgevonden binnen de regelgeving van het treasurystatuut. Van de lage rente (zowel op de geld- als kapitaalmarkt) is optimaal gebruik gemaakt. Door middel van het aantrekken van kasgeldleningen en spreiding in de looptijden van langlopende geldleningen is de te betalen rente laag gehouden.

Externe ontwikkelingen

Door de aanhoudende problemen rond de eurocrisis is de rente in 2012 fors gedaald. Economisch herstel was nog niet in zicht en ook de Nederlandse overheid moest alle zeilen bijzetten om binnen de 3% begrotingsnorm van "Brussel" te blijven. Het consumenten- en producentenvertrouwen zijn in 2012 naar nieuwe dieptepunten gezakt.

De korte rente (3 maands euribor) is in 2012 gedaald van 1,36% (1/1/2012) tot 0,18% per ultimo 2012. Ook de lange rente (10 jaars staatslening) is per saldo gedaald van 2,20% (per 1/1/2012) tot 1,49% per ultimo 2012.

Rentegrafieken

2. Gemeentefinanciering

In 2012 zijn de vaste schulden (langlopende leningen) per saldo gegroeid met afgerond 5,5 miljoen euro. In de begroting was rekening gehouden met een groei van 11 miljoen euro.

Mede door vertraging in de uitvoering van investeringen, waaronder de bouw van het Huis der Gemeente, valt de financieringsbehoefte lager uit dan begroot.

Ook door het feit dat er maximaal gebruik is gemaakt van de mogelijkheden binnen de ruimte van de kasgeldlimiet, dus door meer kortlopende geldleningen aan te trekken, is de financieringsbehoefte lager uitgekomen. (zie ook Kasgeldlimiet)

Rentekosten

De rentekosten over het verslagjaar bedroegen afgerond € 5,8 miljoen. In de begroting was rekening gehouden met € 6,2 miljoen. De lagere rentelasten zijn grotendeels te verklaren door de lage rentestanden en door de lagere boekwaarde van de investeringen (per 1 januari 2012.) Deze zijn afgerond € 10 miljoen lager dan begroot. Begroot € 158 miljoen, werkelijk € 148 miljoen. Hierdoor vallen het financierings-tekort (per 1 januari 2012) en dus ook de rentelasten lager uit.

Mutaties in de leningenportefeuilles

Onderstaande tabellen geven inzicht in de ontwikkelingen van de financieringspositie in 2012.

Mutaties in de leningenportefeuille (in duizenden €)

	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 01-01-2012	53.175	3,82%
Nieuwe leningen algemene dienst	12.000	2,44%
Reguliere aflossingen	6.569	2,91%
Vervroegde aflossingen	n.v.t.	
Renteaanpassingen (oud %)	n.v.t.	
Renteaanpassingen (nieuw %)	n.v.t.	
Stand per 31-12-2012	58.606	3,66%

Mutaties in portefeuille uitzettingen (in duizenden €)

	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1-1- 2012	1.580	5,00%
Nieuwe leningen	n.v.t.	
Reguliere aflossingen	110	6,51%
Vervroegde aflossingen	n.v.t.	
Renteaanpassingen (oud %)	n.v.t.	
Renteaanpassingen (nieuw %)	n.v.t.	
Stand per 31-12-2012	1.470	4,71%

3. Risicobeheer

De belangrijkste algemene financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn koersrisico's, renterisico's en kredietrisico's. Hieronder wordt weergegeven in hoeverre deze risico's zich bij onze gemeente voordoen en hoe de gemeente deze risico's beheerst.

Koersrisicobeheer

De koersrisico's van de gemeente zijn beperkt, omdat uitsluitend middelen worden uitgezet in vastrentende waarden, zoals deposito's en obligaties bij gerenommeerde banken en instellingen (zie treasurystatuut). Door afstemming van de looptijden op de liquiditeitenplanning, kunnen deze in principe tot het einde van de looptijd worden aangehouden. Vastrentende waarden garanderen dat op de einddatum de nominale waarde wordt uitgekeerd. Op deze einddatum is dus geen sprake van koersrisico's. Ook de koersschommelingen gedurende de looptijd zijn beperkt, omdat de uitzettingen een relatief korte gemiddelde looptijd hebben. Het uitzetten van overtollige middelen is in het verslagjaar niet voorgekomen.

Renterisicobeheer

Voor korte en lange financiering zijn er de Fido-normen kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Beide vormen worden hier toegelicht.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de hoogte van het bedrag aan waarvan de wetgever vindt dat daarover een renterisico mag worden gelopen. Hieronder vallen alle financieringen met een looptijd korter dan 1 jaar.

De kasgeldlimiet voor het jaar 2012 bedraagt € 6,7 miljoen. Dit is 8,5% van de exploitatiebegroting van de gemeente. In het verslagjaar is binnen de regelgeving van de Wet Fido geopereerd.

Kasgeldlimiet (bedragen in duizenden € per kwartaal)	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
1) Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,50 %	8,50 %	8,50 %	8,50 %
- in bedragen	6.726	6.726	6.726	6.726
2) Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	10.333	7.667	4.333	6.667
Schuld in rekening-courant	224	0	23	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
3) Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	0	0	0	0
Tegoeden in rekening-courant	588	1.448	478	761
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0			0
Toets kasgeldlimiet:				
4) Totaal netto vlottende schuld = 2 minus 3	9.969	6.219	3.878	5.906
Toegestane kasgeldlimiet (zie onder 1)	6.726	6.726	6.726	6.726
Ruimte + / Overschrijding - Formule 1 minus 4	- 3.243	+507	+2.848	+820

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij herfinanciering. De renterisiconorm houdt in dat de som van de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen maximaal 20% mogen bedragen van het begrotingstotaal. Onderstaande tabel geeft informatie over het verloop van de renterisico-norm over 2012.

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld

Berekening (bedragen x € 1.000)

Stap	Variabelen Renterisico(norm)	begroting	werkelijk	verschil
(1)	Renteherziening	0	0	
(2)	Aflossingen	3.500	6.570	3.070
(3)	Renterisico (1+ 2)	3.500	6.570	3.070
(4)	Renterisiconorm	15.600	15.825	225
(5a)=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	12.100	9.255	-2.845
(5b)=(3>4)	Overschrijding renterisiconorm			
Berekening	Berekening renterisiconorm			
(4a)	Begrotingstotaal	78.000	79.124	
(4b)	Percentage regeling	20%	20%	
(4)=(4a x 4b)	Renterisiconorm	15.600	15.825	

De ruimte binnen de renterisiconorm is in 2012 in beperkte mate benut.

In september 2011 is een langlopende geldlening van € 3 miljoen aangetrokken die na 12 maanden (per september 2012) is vervallen en ineens is afgelost. Deze langlopende lening had door de korte looptijd (1 jaar en een paar dagen) een laag rentepercentage (1,85%). Deze lening is geherfinancierd voor de periode van ruim 1 jaar tegen een rentepercentage van 0,33%. Daarnaast is er voor € 3,5 miljoen aan overige langlopende geldleningen afgelost en hebben er geen renteherzieningen plaatsgevonden.

Kredietrisico's

Onze gemeente heeft in het begrotingsjaar 2012 voor een bedrag van afgerond € 6,7 miljoen te maken gekregen met kredietrisico.

Bij "Mutaties in portefeuille opgenomen en uitgezette leningen" zijn overigens alleen die leningen vermeld die een vast rentepercentage hebben. Dat zijn de eerste twee genoemde uitzettingen in het overzicht.

Voor de overige leningen is de gemiddelde rente niet te benoemen doordat de rente variabel is of door de grote variatie aan rentetarieven zoals bij de personeelshypotheek het geval is.

De onderstaande leningen hebben betrekking op de uitzettingen:

- Lening die in het begin van de jaren negentig aan de Woningstichting Valburg is verstrekt onder borging van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De waarde van de lening bedraagt per 31 december 2012 € 150.000.
- De gemeente heeft een lening doorverstrekt aan ondernemingscentrum De Schalm ter grootte van € 1.520.000. De waarde per 31 december 2012 bedraagt € 1.320.000.
- Hypothecaire geldleningen verstrekt aan personeel met een waarde per 31 december 2012 van € 1.270.000.
- Achtergestelde geldlening aan Vitens. In 2006 zijn de preferente aandelen Vitens verkocht en omgezet in een lening. De waarde per 31 december 2012 bedraagt € 1.400.000.
- Leningen aan verenigingen, scholen en personeelsregelingen voor een bedrag van totaal € 165.000 per 31 december 2012.
- Verstrekte geldlening SVn inzake startersleningen ter grootte van € 2.400.000 per 31 december 2012. Rente en aflossing zijn afhankelijk van het aantal startersleningen.

Derivaten

Het gebruik van derivaten³ is volgens het treasury statuut uitsluitend toegestaan wanneer deze worden toegepast ter beperking van financiële risico's.

In 2000 is een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met een aantal private partijen. Deze overeenkomst heeft als doel het ontwikkelen van de woningbouwlocatie Westeraam.

Op grond van de constructie van de samenwerkingsovereenkomst is het slechts mogelijk dat voor de te verrichten investeringen variabele leningen worden aangegaan. Tot op heden zijn de gedane investeringen dan ook uitsluitend met dit type leningen gefinancierd.

Om de renterisico's te beperken, zijn sinds 2002 diverse Cap overeenkomsten afgesloten (een rente-instrument dat de renterisico's afdekt). In juni 2011 is wederom een Cap afgesloten, omdat de financieringsbehoefte nog zeker twee jaar langer zou aanhouden. Deze Cap overeenkomst eindigt in juli 2013.

De CAP overeenkomst heeft betrekking op onderstaande kasgeldleningen:

Intermediair/bank	Bedrag	Begin	Eind	Rente-percentage
BNG	2.000.000	15 mei 2012	13 mei 2013	1,10%
Wallich/Achmea hypo	1.500.000	15 nov 2012	15 feb 2013	0,07%

Voor de Cap, die is aangegaan met de Bank Nederlandse Gemeenten, gelden de volgende voorwaarden en condities:

³ Derivaten zijn financiële instrumenten die valuta- en/of renterisico's afdekken.

- Omvang : € 3,5 miljoen
- Ingangsdatum : 1 juli 2011
- Aflooptdatum : 1 juli 2013
- Looptijd : 2 jaar
- Cap (renteplafond) : 5,25%
- Cap premie : € 4.550
- Onderliggende rente : 3 maands Euribor

Door het aangaan van de Cap betaalt de gemeente Overbetuwe nooit meer dan 5,25% aan rente. Indien de rente in de contractperiode boven de 5,25% komt, dan wordt het verschil contant uitbetaald.

Paragraaf Verbonden Partijen

1. Beleid verbonden partijen

In de “Nota verbonden partijen” is een dwingend kader opgenomen voor de oprichting van en de deelneming in een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie, maar ook voor de gemeentelijke vertegenwoordiging in deze organisaties. Bovendien geeft deze nota aan op welke wijze de interne controle, verantwoording en toezicht met betrekking tot de verbonden partijen is geregeld. Het doel hiervan is de gemeenteraad zicht te geven op de mate waarin de beoogde doelstellingen binnen de verbonden partijen worden gerealiseerd, op goede borging van het publieke geld dat in de verbonden partijen omgaat en op adequate beheersing van de eventuele risico's.

2. Relevante ontwikkelingen met betrekking tot de verbonden partijen

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

Gedurende 2012 hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders van de BNG.

Over 2012 realiseerde de BNG een nettowinst na belastingen van € 332 miljoen (in 2011: € 256 miljoen).

Ondernemerscentrum De Schalm

De gemeente Overbetuwe is eigenaar van het pand van ondernemerscentrum De Schalm. Deze wordt verhuurd, welke verhuur is uitbesteed aan de locatiemanager. Uit de jaarrekeningen blijkt dat De Schalm door verhuur geen grote winsten maakt, maar ook geen exploitatiegevaar kent. Het college van B&W heeft reeds besloten dit pand te verkopen, omdat deze situatie niet langer als overheidstaak wordt beschouwd. Vanwege de slechte economische omstandigheden is nog geen geïnteresseerde marktpartij/koper gevonden.

Stadsregio Arnhem Nijmegen

De Stadsregio Arnhem Nijmegen werkt als Wgr-plus regio (namens en voor de regiogemeenten) aan een aantrekkelijke, goed bereikbare en internationaal concurrerende regio. Qua mobiliteit heeft de Stadsregio hierbij in 2012 gewerkt aan het stimuleren en uitvoeren van (reeds gestarte of nieuwe) projecten die zich richten op grote regionale vervoersstromen. Voor het thema ‘Werken’ zet de Stadsregio in op versterking van het vestigingsklimaat met als ambitie om in 2020 de economisch best presterende Nederlandse regio buiten de Randstad te zijn. Voor het onderwerp ‘Ruimte’ verbreedt de regio dit naar een goed vestigingsklimaat voor ondernemers, inwoners en bezoekers.

Hiervoor werkt de Stadsregio aan ruimtelijke duurzame randvoorwaarden. Ten slotte streeft de regio - binnen de verstedelijkingsafspraken met het Rijk - naar voldoende en juiste woningen in het aanbod. Kijkend naar prijs, kwaliteit, eigendom, aard, type en locatie. Vanzelfsprekend aansluitend bij de demografische ontwikkeling in de regio. Vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) wordt een voorstel verwacht over de opheffing van de Wgr-plus regio's. Het College van Bestuur van de Stadsregio heeft de minister van BZK inmiddels laten weten dat de continuering van deze effectieve regionale samenwerking in stedelijke regio's op voor de economie van ons land cruciale gebieden noodzakelijk is. De deelnemende gemeenten aan de Stadsregio voeren in afstemming met het College van Bestuur van de Stadsregio de discussie over de gewenste inhoud en vorm van de toekomstige samenwerking binnen dit gebied. Dit leidt naar verwachting medio 2013 tot definitieve besluitvorming, mede afhankelijk van de tijd die de minister van BZK nodig heeft om het wetsvoorstel voor de intrekking van de Wgr-plus te presenteren.

Het werkelijke resultaat over 2012 is nog niet bekend. Op grond van de 2e marap 2012 van de Stadsregio wordt een resultaat voor bestemming verwacht van € 627.000. Voor 2012 bedroeg de inwonersbijdrage € 3,07 per inwoner.

[Samenwerkingsverband Euregio Rijn/Waal](#)

De samenwerking in de Euregio Rijn/Waal heeft in de 2e helft van 2012 een nieuwe impuls gekregen. Dit heeft geresulteerd in een pilot om arbeidslozen binnen het grensgebied over en weer aan het werk te helpen. De pilot heeft geleerd dat dit een stap te ver is: een nieuw project wordt opgezet om mensen met een uitkering over de grens, onder begeleiding, een werk-ervaringsplek aan te bieden. Hiervoor wordt in 2013 een gezamenlijke subsidieaanvraag voorbereid.

[Gemeenschappelijke Regeling Onderwijszaken regio Arnhem \(GRO\)](#)

Gemeenten ontvangen jaarlijks gelden van het ministerie voor volwasseneneducatie (VWE).

Tot 2013 werd het budget voor VWE verdeeld tussen het Voortgezet Algemeen Volwassenenonderwijs (VAVO) en de overige educatie.

Vanaf 2013 komt het VAVO onder rechtstreekse aansturing van het Rijk en ontvangen gemeenten daarvoor geen geld meer. Het van rijkswege ontvangen bedrag van € 124.768, - is dan ook volledig beschikbaar voor de inkoop van educatie. Voor de besteding van dit bedrag gelden vanaf 2013 wel nieuwe regels. Het bedrag mag alleen nog voor cursussen worden ingezet die de taal en/of het rekenniveau bevorderen. Voor re-integratietrajecten mag dit budget niet meer worden ingezet. Andere opleidingen en cursussen die in 2012 zijn gestart, mogen nog wel in 2012 worden afgerond. Tenslotte mogen de ROC's geen cursisten meer werven maar moet de gemeente dat nu zelf doen. In Overbetuwe gaan de werkcoaches en consultants deze taak uitvoeren.

De gemeenschappelijke regeling voor onderwijszaken was een regionale overleggroep waar via een afgesproken verdeelsleutel het aantal deelnemers aan en de bekostiging van de VAVO werd geregeld. Nu de VAVO niet meer via de gemeenten loopt, is de basis weggefallen om hier gemeenschappelijk mee verder te gaan. Omdat er veel (landelijke) inhoudelijke beleidswijzigingen op het terrein van VWE zijn, is er voor gekozen het regio overleg in 2013 voort te zetten. Bij dit overleg delen de gemeenten kennis en ervaringen met als doel niet zelf iedere keer 'het wiel uit te hoeven

vinden'. Als alle ervaringen zijn gedeeld, blijft er weinig reden over om dit overleg nog voort te zetten. Dat het GRO na 2013 blijft bestaan voor VWE is zeer onwaarschijnlijk en ik verwacht dat dit het laatste jaar van deze regionale werkgroep wordt.

Op dit moment is er niet veel dat voor verbetering vatbaar lijkt. De verdeelsleutel voor de bijdrage per gemeente is logisch en eerlijk. Als grootste deelnemer verzorgt Arnhem het halfjaarlijkse overleg en houden zij iedereen op de hoogte van de ontwikkelingen. De administratie wordt ook gevoerd in Arnhem en daar betaalt elke gemeente aan mee.

Er is ook een tweede tak van het GRO dat zich richt op de regionale aanpak van de leerplicht en het vroegtijdig schoolverlaten (vsv).

Ontwikkelingen:

Het college heeft op 17 april 2012 ingestemd met een wijziging van de GRO. Daardoor wordt naast regionale samenwerking op het gebied van volwasseneneducatie, ook samenwerking met betrekking tot de gemeentelijke taken uit de Leerplichtwet en wettelijke taken op grond van de RMC-functie mogelijk. Ten behoeve hiervan is een Regionaal Bureau Leerplicht ingericht bij de gemeente Arnhem als centrumgemeente.

Met ingang van 1 augustus 2013 zal het Regionaal Bureau Leerplicht operationeel zijn. Qua financiën zijn de kosten voor het haalbaarheidsonderzoek en bedrijfsplan tot nu toe gefinancierd uit de RMC-gelden (worden regionaal beschikbaar gesteld, gemeente Arnhem heeft hierover de verantwoordelijkheid). Wanneer het RBL operationeel is, zal er door iedere gemeente een bijdrage betaald gaan worden. Het jaarlijks financieel belang voor Overbetuwe is per saldo (jaarbijdrage -/- te ontvangen detacheringsvergoeding) c.a.

€ 60.000.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

Binnen VGGM speelt met name de verplichte regionalisering van de brandweer. Door een wetswijziging verdwijnen de lokale brandweren. Daarvoor komt er ook in onze regio één regionale brandweer. Aansturing gebeurt dan niet meer door het lokale bestuur en/of een lokale commandant, maar door het bestuur van de veiligheidsregio en de regionaal commandant. De planning is om de regionalisering per 1 januari 2014 te hebben afgerond. Of de regionalisering financiële consequenties heeft voor Overbetuwe is op dit moment nog niet te zeggen.

Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA)

Naar aanleiding van de resultaten van de commissie Mans worden omgevingsdiensten opgericht. Overbetuwe valt binnen de Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA). Zie ook hierna. De partners binnen de huidige MRA gaan hierin samenwerken met provincie Gelderland. Het college heeft op 30 oktober 2012 het bedrijfsplan en een gemeenschappelijke regeling vastgesteld. De gemeente Overbetuwe brengt de taken op grond van de Wet milieubeheer (vergunningverlening, toezicht en handhaving) bij de ODRA onder. Per 1 april 2013 wordt de ODRA operationeel.

Met het instellen van de ODRA komt naar verwachting de MRA samenwerking in zijn geheel te vervallen en worden alle taken bij de ODRA ondergebracht. De MRA blijft naar verwachting in 2013 nog als zelfstandige regeling bestaan. Daarna gaan de activiteiten in afgeslankte vorm over naar de ODRA als het GO daar medio juni 2013 over besluit.

Werkvoorzieningsschap Midden-Gelderland (Presikhaaf Bedrijven)

Door de val van het kabinet is de Wet werken naar vermogen uitgesteld. Op 21 december 2012 zijn de contouren van de Participatiewet (voorheen de WWNV) bekend geworden. Geplande invoeringsdatum is nu 1 januari 2014.

De herstructureringsfaciliteit is met de val van het kabinet van de baan. Er komt geen fonds beschikbaar waarmee de 'Stip op de horizon' uitgevoerd kan gaan worden. In de contourenbrief Participatiewet is aangegeven dat de bezuinigingen op de Wsw een jaar later ingaan dan in het wetsvoorstel van de Wet werken naar vermogen was voorzien en deze worden niet over drie, maar over zes jaar doorgevoerd.

Het resultaat na bestemming over het jaar 2012 is uitgekomen op € 16,6 miljoen. Hierin zit een noodzakelijke afwaardering op het vastgoed verwerkt van € 10,5 miljoen als gevolg van de herstructurering. Door het geringe weerstandsvermogen van Presikhaaf (€ 1,6 miljoen ultimo 2012) zullen de deelnemende gemeenten op grond van de Gemeenschappelijke Regeling € 15,0 miljoen moeten bijdragen in het tekort van 2012. Voor de gemeente Overbetuwe (6,62% risicodragend) betekent dit een extra bijdrage van € 993.300. De via de najaarsnota 2012 gevormde voorziening van € 1.026.100 is hiervoor dus toereikend. Extra bijdragen in de komende jaren lijken een zekerheid. De daadwerkelijke hoogte ervan is nog onbekend vanwege de vele onzekerheden die momenteel spelen rondom Presikhaaf.

Eind 2012 zijn drie onderzoeken gestart die in maart 2013 aan het Algemeen Bestuur (AB) ter besluitvorming worden voorgelegd. Ook besluit het AB dan over het wel of niet doorzetten van de 'Stip op de horizon':

1. onderzoek naar de gewenste juridische structuur
2. onderzoek naar de herstructureringskosten
3. evaluatie van de garantieomzetregeling

Westeraam

In 2012 is besloten dat de woningbouwontwikkeling op de locatie Vierslag (voormalige Krekenbuurt) start in 2013.

Recreatieschap Overbetuwe

Er zijn geen ontwikkelingen met betrekking tot het Recreatieschap. De gemeentelijke financiële bijdrage is een aantal jaren geleden afgekocht. Alle werkzaamheden worden momenteel uitgevoerd door de Recreatiemaatschappij "Uit@waarde" te Kerk-Avezaath.

Vitens

In 2012 waren er geen relevante bestuurlijke of financiële ontwikkelingen ten aanzien van Vitens. De verwachte winst en de daarmee verband houdende dividenduitkering aan de aandeelhouders lag in lijn met die van voorgaande jaren. Ook de aflossing van de achtergestelde geldlening was conform planning.

Park Lingezegen

Park Lingezegen wordt gerealiseerd om te voorzien in de behoefte van de bewoners van Overbetuwe en de stadsregio op het gebied van natuur en recreatie. De overheid neemt het initiatief voor de aanleg van de basisuitrusting, particuliere initiatieven van allerlei aard zullen het park compleet maken. De opzet en de omvang van Park Lingezegen zijn uniek voor Nederland en kan daardoor ook Overbetuwe goed bedienen en op de kaart zetten.

In december 2010 is het Openbaar Lichaam (OL) Park Lingezegen opgericht. Het OL heeft tot doel de coördinatie te verzorgen van de realisatie en het beheer van Park Lingezegen. Deelnemende partijen zijn de provincie Gelderland, het waterschap Rivierland en de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Nijmegen en Overbetuwe. Het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie draagt 50% bij aan investeringen en beheerkosten; de deelnemende partijen de overige 50%. Staatsbosbeheer is adviseur van het OL en zal de toekomstige natuurgebieden gaan beheren. Conform de afspraken met het Rijk zal de basisuitrusting in 2013 gerealiseerd moeten worden. Momenteel zijn de ontwerpen voor de verschillende deelgebieden gereed.

Het bestemmingsplan is door de gemeenteraad vastgesteld. Voor een aantal onderdelen loopt een procedure bij de Raad van State en de uitspraak hierover wordt in het voorjaar van 2013 verwacht.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Op 30 oktober 2012 heeft het college besloten tot deelname aan de Omgevingsdienst Regio Arnhem en ingestemd met de Gemeenschappelijke Regeling omgevingsdienst Arnhem. De regeling is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers inzake vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.

De omgevingsdienst is tot stand gekomen naar aanleiding van een rapport van de commissie Mans en het besluit van het Rijk om omgevingsdiensten in te stellen. Door samenwerking binnen omgevingsdiensten kunnen overheden voldoen aan kwaliteits- en kwantiteitseisen. Gemeente Overbetuwe heeft naast de basistaken de taken op grond van de Wet milieubeheer bij de ODRA ondergebracht.

De omgevingsdienst is een openbaar lichaam en op 14 november 2012 formeel opgericht. De ODRA zal echter pas op 1 april 2013 operationeel zijn cq. taken voor de gemeente gaan uitvoeren.

3. Overzicht verbonden partijen

Hierna treft u een actueel overzicht aan van de bestuurlijke vertegenwoordiging in verbonden partijen, inclusief de doelstellingen, financiële bijdragen en risico-inschattingen.

De verbonden partijen zijn ingedeeld in categorie A of B. De procedures met betrekking tot sturing, beheersing, verantwoording en toezicht zijn voor verbonden partijen van de A-categorie scherper bepaald dan voor verbonden partijen van de B-categorie. De raad is dan ook nadrukkelijker bij de eerstgenoemde categorie betrokken.

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Fiancieel belang	Deelnemende partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
1.	Bank Nederlandse Gemeenten N.V. te Den Haag.	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden door onder andere het aantrekken en uitzetten van gelden, het op andere wijze verlenen van kredieten, het stellen van garanties, het verzorgen van het betalingsverkeer, het verrichten van valuta-transacties, het adviseren en bemiddelen bij de uitgifte van en de handel in effecten, het bewaren, beheren en administreren van effecten en andere vermogensbestanddelen ten behoeve van derden, alsmede het oprichten van en deelnemen in andere ondernemingen en/of rechtspersonen, wier doel in verband staat met of bevorderlijk is voor het hiervoor gestelde.	Wethouder R.W. Mooij vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	21.762 aandelen van de 55.690.720 (0,03%).	De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van elf Provincies en één Hoogheemraadschap.	Risico beperkt tot de nominale inleg € 54.405.	De solvabiliteit is sterk. Eigen vermogen per 31 dec. 2012 € 2.752 miljoen.	B	Algemene dekkingsmiddelen

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deelnemen-de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
2.	Ondernemerscentrum De Schalm B.V. te Andelst/Valburg.	Het bevorderen van het ontstaan en de groei van zelfstandige, startende, doorstartende en bestaande bedrijven in Midden-Gelderland waardoor een bijdrage wordt geleverd aan de economische ontwikkeling in dit gebied.	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Wethouder R.W. Mooij is namens de gemeente commissaris.	Het maatschappelijk kapitaal bedraagt 1.134.450 aandelen à € 1,- nominaal. Hiervan zijn 226.890 aandelen (= € 226.890) geplaatst bij de gemeente Overbetuwe. De overige aandelen zijn niet geplaatst.	Gemeente Overbetuwe.	Groot, omdat de gemeente Overbetuwe 100% aandeelhouder is.	Per 31 december 2011 € 991.814.	A	Leren & Werken

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deelnemen-de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
3.	Gemeenschappelijke regeling. Stadsregio Arnhem – Nijmegen te Nijmegen.	De Stadsregio Arnhem Nijmegen werkt namens en voor twintig gemeenten aan een aantrekkelijke, goed bereikbare en internationaal concurrerende regio, bestemd voor inwoners, bedrijven en bezoekers.	F.M.J. van Rooijen is lid van het College van bestuur. Stemrecht in de KAN-raad door vertegenwoordiging van wethouders F.M.J. van Rooijen en R.W. Mooij. Gemeente is vertegenwoordigd in: • Cie. Bestuur en Financiën door R.W. Mooij. • Cie. Ruimte en Wonen: R.W. Mooij. • Cie. Mobiliteit en Werken: F.H.G.M. Witjes.	Bijdrage: € 141.100 (begroot) € 141.100 (werkelijk). Bijdrage voor collectief vraagafhankelijk vervoer: € 62.499 (begroot) € 65.253 (werkelijk).	20 regio-gemeenten.	In principe groot, omdat de deelnemende gemeenten geheel moeten opkomen voor eventuele tekorten.	Geen eigen of vreemd vermogen aanwezig.	A	Verkeer Wonen Landschap & Recreëren Leren & Werken

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Fiancieel belang	Deelnemende partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
4.	Gemeenschappelijke regeling. Samenwerkingsverband Euregio Rijn/Waalte Kleve.	Bevordering van de regionale grensoverschrijdende samenwerking.	Stemrecht in de Euregio-raad door vertegenwoordiging van wethouder R.W. Mooij en de raadsleden J.J., van Bra-kel-Huijgen en J.G.M. van der Heijden) (plv. lid J. Beumer).	Bijdrage: € 11.450 (begroot) € 11.550 (werkelijk).	50 Duitse en Nederlandse gemeenten en 5 regionale overheden en overige publiekrechtelijke organisaties.	De deelnemende gemeenten geheel moeten opkomen voor eventuele tekorten.	Eigen vermogen per 31 december 2011: € 1.364.835. Vreemd vermogen per 31 december 2011: € 1.050.000. De solvabiliteit is sterk (57%).	B	Landschap & Recreëren Leren & Werken
5.	Gemeenschappelijke regeling Gemeenschappelijk Orgaan voor Onderwijszaken in de regio Arnhem Volwasseneducatie (GOV) te Arnhem.	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de volwasseneducatie en andere onderwijszaken.	Wethouder F.M.J. van Rooijen is lid van het dagelijks en algemeen bestuur.	Bijdrage: € 2.700 (begroot) € 3.055 (werkelijk).	10 regio-gemeenten.	Risico is in principe beperkt tot de verstrekte bijdrage.	Geen vermogen aanwezig.	B	Leren & Werken

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deelnemen-de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
6.	Gemeenschappelijke regeling. Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden te Arnhem. (VGGM).	Draagt zorg voor de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van openbare gezondheidszorg, jeugdgezondheidszorg, preventie, epidemiologie, hulpverlening op het gebied van de brandweer, geneeskundige hulpverlening bij rampen, ambulancehulpverlening, GGD en de meldkamerfunctie van brandweer en ambulancedienst.	Tot 1 november 2012 burgemeester E. Tuijnman lid Dagelijks Bestuur en lid Algemeen Bestuur van het Regionaal College. Vanaf 1 november tot en met 31 december is wvd. burgemeester R.T. Metz lid van het Algemeen Bestuur van het Regionaal College, geen DB-lid meer. Wethouder F.M.J. van Rooijen is lid van het Regionaal College (AB).	Bijdrage Regionale brandweer € 265.286 (begroot) € 260.582 (werkelijk) Volksgezondheid € 509.707 (begroot) € 509.687 (werkelijk).	16 regio-gemeenten.	Groot. De alg. bedrijfsreserve (ABR) wordt gebruikt om exploitatie-overschotten en verliezen te compenseren en de risicoparagraaf af te dekken. Aangezien deze partij zelf geen verdere mogelijkheden heeft om nadere exploitatiesaldi op te vangen komen eventuele hogere tekorten geheel voor rekening van de deelnemende gemeenten.	Algemene bedrijfsreserve Per 31 december 2012 (concept-jaarrekening) € 1.145.000 Diverse bestemde reserves per 31 december 2012 € 1.147.846	A	Reguliere werkzaamheden

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deelnemen-de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
7.	Gemeenschappelijke regeling. Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA) te Arnhem.	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen zowel in rechtstreekse samenwerking als bij wet toevertrouwde belangen betreffende de bescherming van milieu.	Wethouder F.H.G.M. Wijes is lid van het Algemeen Bestuur.	Bijdrage Verkeersmilieukaart € 10.689 (begroot) € 10.710 (werkelijk). Regionaal overleg € 4.140 (begroot) € 4.509 (werkelijk).	10 regio-gemeenten.	Risico is in principe beperkt tot de verstrekte bijdrage. De MRA voert geen fysieke projecten uit. Eventuele overschrijdingen van bedragen worden opgevangen met de financiële reserves van MRA.	De solvabiliteit is zeer solide.	B	Reguliere werkzaamheden.
8.	Gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningschap Midden-Gelderland (Pre-sikhaaf Bedrijven) te Arnhem.	Het bieden van werk onder aangepaste omstandigheden aan personen die (nog) niet kunnen re-integreren in een reguliere baan.	Wethouder F.M.J. van Rooijen is lid van het Algemeen Bestuur.	Bijdrage € 5.027.436 (begroot) € 4.894.658 (werkelijk).	11 regio-gemeenten.	In principe groot, omdat de deelnemende gemeenten geheel moeten opkomen voor eventuele tekorten. Gemeente Overbetuwe is hierdoor voor ca. 8% risicodragend.	Per 31 december 2012 kwam Presikhaaf € 15,0 aan weerstandsvermogen tekort. Op grond van de GR is voor dit bedrag een voordeeling op de deelnemende gemeenten ontstaan.	A	Leren & Werken

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deelnemen de partij	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
9a.	Commandiet Westeraam B.V. te Elst.	Als commanditaire vennoot deelnemen in de commanditaire vennootschap GEM Westeraam Elst C.V. Via de commandiet neemt de gemeente voor 48 % deel in de inbreng van de commanditaire vennoten.	De directeur van de commandiet (Th.M.M. Hoex) tekent de jaarstukken van de GEM.	910 aandelen van de 910 (100%).	Gemeente Overbetuwe.	In principe groot. Risico bestaat uit mogelijk verlies van de nominale inleg € 217.815. Daarnaast is door de commandiet nog een achtergestelde lening verstrekt van € 1,1 miljoen die kan worden aangesproken bij een mogelijk verlies uit de grond-exploitatie.	Eigen Vermogen per 31 december 2012 € 21.781. Vreemd vermogen per 31 december 2012 € 217.815. Solvabiliteitsratio EV = 10% en daarmee laag.	A	Regulieren werkzaamheden
9b.	GEM Westeraam Beheer B.V. te Elst.	Als beherend vennoot deelnemen in de commanditaire vennootschap GEM Westeraam Elst C.V.	Wethouder F.M.J. van Rooijen vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	2400 aandelen van de 4800 (50%).	Gemeente Overbetuwe, Rabo vastgoed BV, Kondor Wessels Projecten BV en Vos Projecten BV.	Beperkt. Risico beperkt tot de nominale inleg: € 10.891.	Eigen vermogen per 31 december 2012 € 457.411 Vreemd vermogen per 31 december 2012 € 2.378.714.	A	Reguliere werkzaamheden

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deelnemen-de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
9c.	GEM Westeraam Elst C.V. te Elst.	Het verkrijgen en vervreemden van onroerende zaken en het bouwrijp maken en het exploiteren van onroerende zaken. Alles binnen het exploitatiegebied.	Er vindt geen afzonderlijke vennotenvergadering van GEM CV plaats. De jaarrekening wordt schriftelijk vastgesteld (nadat de stukken van de BV al zijn vastgesteld).	GEM Westeraam Beheer B.V. heeft 4% van de aandelen. Commanditaar Westeraam B.V. heeft een belang van 48% (inleg € 217.814). De overige commanditegenpartijen hebben tezamen ook 48%.	GEM Westeraam Beheer B.V., Commanditaar Westeraam B.V. en overige commanditegenpartijen (drie marktpartijen).	De gemeente heeft via een juridische constructie een belang van 50% in de grondexploitatie van Westeraam.	Eigen vermogen per 31 december 2012 € 453.780. Vreemd vermogen per 31 december 2012 € 2.268.000. Solvabiliteitsratio 20% en daarmee acceptabel.	A	Reguliere werkzaamheden

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Fiancieel belang	Deelnemende partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
10.	Gemeenschap- pelijke Regeling Recreatieschap Over-Betuwe te Arnhem.	De belangen van de deelnemende gemeen- ten ten aanzien van openluchtrecreatie en het toerisme, het landschapsschoon en de natuurbescher- ming, voor zover het de behartiging van de belangen van de open- luchtrecreatie betreft, op bovenlokaal niveau.	Wethouders R.W. Mooij en F.H.G.M. Wit- jes vertegen- woordigen de gemeente in het algemeen bestuur.	Geen bij- drage. In 2001 is de jaarlijkse bijdrage afgekocht met een eenmalig bedrag.	Gemeenten Arnhem, Overbetuwe en Linge- waard.	Geen. Het Recre- atie-schap Over-betuwe is één van de drie aandeel- houders van de B.V. Recreatie- maatschappij Rivierenge- bied (han- delsnaam uit@rwaard). In het geval deze BV niet meer aan haar verplich- tingen kan voldoen, gaat ze (uiteinde- lijk) zonder verdere ver- plichtingen van de aan- deelhouders failliet.	Geen eigen of vreemd vermogen aanwezig.	B	Landschap & Recreëren

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Fiancieel belang	Deelnemen-de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
11.	Vitens N.V. te Zwolle.	Het verzorgen van de drinkwatervoorziening.	Wethouder R.W. Mooij verteenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	34.717 aandelen van de 5.022.404 is 0,691%.	107 gemeenten en 3 provincies.	Risico beperkt tot het belang in aandelen (€ 34.717).	De solvabiliteit per 31 december 2012 bedraagt 22,9%.	B	Algemene dekkingsmiddelen.
12.	Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezegen.	De realisatie en coördinatie van het beheer Park Lingezegen.	Wethouder R.W. Mooij is lid van het Algemeen Bestuur.	Bijdrage beheerskosten € 240.000.	Provincie Gelderland, gemeenten Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe en Waterschap Rivierenland.		De begroting 2014 heeft een tekort van € 13,2 mln. Dat volledige tekort komt ten laste van het positieve batige saldo dat is opgebouwd in de jaren tot 2012. Het batige saldo is ontstaan uit de bijdragen van de verschillende deelnemers aan de GR en bedraagt € 41 mln.	A	Landschap & Recreëren

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deelnemen-de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
13.	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem (ORA), later ODRA geworden Oprichting 14 november 2012.	De regeling is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers terzake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.	Wethouder F.H.G.M. Wijtes als lid van het Algemeen Bestuur, wethouder R.W. Mooij is p.v. lid AB. Stemrecht 8 van de in totaal 100 stemmen.	Bijdrage: In 2012 uitsluitend oprichting. Overheveling taken vanaf 1 april 2013. Jaarlijks financiële bijdrage plus eerste 3 jaren opstartkosten. In 2013: € 498.700.	Provincie Gelderland en de gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden Westervoort en Zevenaar.	Risico is in principe beperkt tot de verstrekke bijdrage. Eventuele bedrijfsrisico's worden gedragen naar rato van inbreng van taken en verantwoordelijkheden zoals beschreven in het bedrijfsplan van ODRA.	Geen eigen vermogen per 31 december 2012. Start per 1 april 2013. Vanaf 2013 wordt eigen vermogen opgebouwd.	A	Reguliere werkzaamheden

Paragraaf grondbeleid

In deze Paragraaf Grondbeleid 2012 wordt een toelichting gegeven op de financiële stand van zaken van de grondcomplexen per 31 december 2012.

Deze paragraaf is als volgt samengesteld:

1. Verloop boekwaarde
2. Resultaat 2012
3. Te verwachten resultaten van de actieve complexen in exploitatie
4. Algemene toelichting
  - 4.1 Uitgangspunten voor het samenstellen – actualiseren van grondexploitaties
  - 4.2 Het grondbeleid van de gemeente Overbetuwe
  - 4.3 Risico's grondexploitatie

1. Verloop boekwaarde

Het verloop van de boekwaarde over 2012 is:

(bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 01-01-2012	Uitgaven	Inkomsten	Resultaat 2012	Boek- waarde 31-12-2012	Getroffen voorziening	Balans- waarde
Actieve grondcomplexen							
Actieve woningbouw complexen in exploitatie	€ 686	€ 682	€ 964	€ -750	€ 1.154		€ 1.154
Actieve bedrijven complexen in exploitatie	€ 10.245	€ 344	€ 1.030		€ 9.559	€ 1.682	€ 7.877
Nog in exploitatie te nemen actieve woningbouw complexen	€ 10.160	€ 1.843	€ 70	€ 4.169	€ 7.764	€ 5.121	€ 2.644
Nog in exploitatie te nemen actieve bedrijvencomplexen	€ 3.093	€ 294		€ 1.128	€ 2.259	€ 1.631	€ 628
	€ 24.184	€ 3.163	€ 2.064	€ 4.547	€ 20.736	€ 8.434	€ 12.303
Passieve grondcomplexen							
Passieve woningbouwcomplexen in exploitatie	€ -22	€ 256	€ 265		€ -31	€ 73	€ -104
Passieve bedrijven complexen in exploitatie	€ 13	€ 81		€ 94			
Nog in exploitatie te nemen passieve woningbouw complexen	€ 1.016	€ 445	€ 4		€ 1.457	€ 1.024	€ 433
Nog in exploitatie te nemen passieve bedrijvencomplexen	€ 2	€ 1.006	€ 569		€ 439	€ 159	€ 280
	€ 1.009	€ 1.788	€ 838	€ 94	€ 1.865	€ 1.256	€ 609
GEM Westeraam	€ 3.801	€ 75	€ 64	-	€ 3.812	€ 715	€ 3.097
	€ 28.994	€ 5.026	€ 2.966	€ 4.641	€ 26.413	€ 10.405	€ 16.009

2. Resultaat 2012

Het nadelig resultaat over 2012 van de grondexploitatie bedraagt € 4.576.000 en is als volgt samengesteld:

	(bedragen x € 1.000)			
	Najaarsnota		Werkelijk	
	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel
Resultaat complexen	€ 750	€ 65	€ 750	€ 95
Mutaties voorziening verliesgevende complexen	€ 375	€ 514	€ 1.506	€ 2.803
Mutaties voorziening (mogelijke) verliesgevende complexen	€ 11	€ 712	€ 11	€ 754
Vrijval voorziening mogelijke afwaardering complexen			€ 1.775	
Afwaardering complexen				€ 5.297
Storting in bestemmingsreserve Bovenwijkse voorzieningen			€ 331	
	€ 1.136	€ 1.291	€ 4.373	€ 8.949
per saldo	€	155	€	4.576

Bij de MARAP grondexploitatie (opgenomen in de najaarsnota 2012) werd uitgegaan van een geprognosticeerd nadelig resultaat van € 155.000, het verschil een nadelig resultaat van ca. € 4.421.000 wordt veroorzaakt door:

Resultaat complexen	€	30	nadeel
Mutaties voorziening verliesgevende complexen	€	1.159	nadeel
Mutaties voorziening (mogelijke) verliesgevende complexen	€	42	nadeel
Mutaties voorziening mogelijke afwaardering complexen	€	3.521	nadeel
Storting in de bestemmingsreserve Bovenwijkse voorzieningen	€	331	voordeel
	€	<u>4.421</u>	

Vanwege het ontbreken van een raadsbesluit over de ontwikkeling zijn de complexen: De Vinkenhof, De Pas terrein Den Hartog en het Terrein Loeffen zijn de gronden in 2012 afgewaardeerd naar € 7,00 p/m².

3. De te verwachten resultaten van de actieve complexen in exploitatie

Het onderstaande overzicht toont de verschillen ten opzichte van 2011 van de te verwachten exploitatiesaldi van de actieve in exploitatie genomen grondcomplexen op basis van de geactualiseerde exploitatieopzetten per 1 januari 2013 (N = nadelig, V = voordelig, resultaat * € 1.000).

	GREX 2013	Eindwaarde per	GREX 2012	Eindwaarde per	Netto con- tante waarde NCW per 01-01-2013
Woningbouwcomplexen					
• Elst Zuid	€ 973	31-12-2014	€ 1.766	31-12-2011	€ 891 V
• De Breekenhof Driel	€ 2.822	31-12-2015	€ 2.776	31-12-2015	€ 2.473 V
• Elst Centraal	€ 3.027	31-12-2018	€ 4.533	31-12-2018	€ 2.325 N
• Heteren Centrum	€ 330	31-12-2015	€ 541	31-12-2015	€ 289 V
	€ 1.098	V	€ 550	V	€ 1.328 V
Bedrijvencomplexen					
• De Merm Elst	€ 752	31-12-2016	€ 511	31-12-2014	€ 630 N
• De Merm Oost Elst	€ 571	31-12-2016	€ 422	31-12-2014	€ 479 N
• Poort v. Midden-Geld.	€ 5.261	31-12-2016	€ 5.750	31-12-2014	€ 4.411 V
	€ 3.938	N	€ 4.817	V	€ 3.302 V
Totaal	€ 5.036		€ 5.367		€ 4.630

4. Algemene toelichting

4.1 Uitgangspunten voor het samenstellen – actualiseren van grondexploitaties

Bij het opstellen van de Paragraaf Grondbeleid 2012 is per complex een inventarisatie gemaakt van de stand van zaken en zijn voor de actieve in exploitatie genomen complexen de grondexploitaties geactualiseerd.

Bij deze actualisatie is rekening gehouden met de volgende financiële parameters:

- Rente 4,5 %
- Kostenstijging 2 %
- Opbrengstenstijging 0 % voor de woningbouw en de bedrijvencomplexen

4.2 Het grondbeleid van de gemeente Overbetuwe

In september 2009 is door de raad de Nota Grondbeleid 2009 vastgesteld. In deze nota worden de (on)mogelijkheden, risico's en keuzen inzake het gemeentelijk grondbeleid beschreven en wordt aangegeven hoe dit beleid als sturingsmiddel en instrument bruikbaar is. Op de bladzijden 54, 55 en 68 van de nota zijn de uitgangspunten en speerpunten van deze nota samengevat.

4.3 Risico's grondexploitatie

De risico's die de gemeente Overbetuwe loopt met de uitvoering van de grondexploitatie zijn:

- Organisatorische risico's:
  - Nagekomen kosten bij de in het verleden afgesloten complexen.
  - Het niet kunnen verwerven van gronden.
  - De hogere boekwaarde dan de agrarische waarde van de niet in exploitatie zijnde grondcomplexen.
  - Financiering van de geplande hoofdinfrastructuur (o.a. Tangentenstructuur te Elst).
  - Het niet (volledig) toekennen van subsidies.
  - Bodemverontreiniging.
  - Archeologie.

- Kosten die verband houden met de ruiming van munitie.
- Onvoldoende ruimte voor de dekking van algemene kosten en rentekosten.
- Verhaalrisico's:
  - Het niet volledig kunnen verhalen van kosten bij ontwikkelaars (bijdrage voor het fonds "Bovenwijkse voorzieningen", planschade, ambtelijke kosten, e.d.).
- Economische risico's:
  - Nadelige economische conjunctuur: dit heeft vooral consequenties voor het tempo van gronduitgifte (bij zowel woningbouwgronden als bedrijventerreinen).

Om deze risico's te kunnen dekken is een weerstandsvermogen noodzakelijk.

Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen op een zodanige wijze dat het voorzieningenniveau ongestoord kan worden voortgezet.

Door aandacht voor het weerstandsvermogen voor grondcomplexen en ruimtelijke projecten kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigingen.

Door de gemeente Overbetuwe zijn in 2002 de reserves bouwgrondexploitatie van de fusiegemeenten overgeheveld naar de algemene reserve. Hierdoor is er geen afzonderlijke buffer (weerstandsvermogen) meer aanwezig om mogelijke risico's te kunnen opvangen. Op basis van de bovengenoemde uitgangspunten zou het weerstandsvermogen voor het onderdeel grondexploitatie per 31-12-2012 ca. € 3,0 mln. moeten bedragen.

In de paragraaf weerstandsvermogen wordt hierop ingegaan.

Binnen de gemeente Overbetuwe is ervoor gekozen om de risico's ten aanzien van de grondcomplexen als volgt te dekken:

- Door het in stand houden van een deel van de algemene reserve.
- Het treffen van specifieke voorzieningen voor verliescomplexen.
- Het treffen van een voorziening voor de mogelijk niet door te berekenen kosten.
- Het treffen van een voorziening voor de mogelijke afwaardering van complexen.

Per 31-12-2012 is een voorziening aanwezig voor de dekking van het te verwachten nadelig saldo voor de complexen:

53 De Merm Elst	€	752.000
55 De Merm Oost	€	571.000
71 Elst Centraal	€	5.121.000
72 Spoorallee	€	1.631.000
	€	<u>8.075.000</u>

Daarnaast is er een voorziening getroffen voor de mogelijk niet door te berekenen kosten⁴ ad € 1.971.500.

⁴ Omdat het nog onzeker is of de gemaakte voorbereidingskosten van de grondcomplexen in de toekomst wel (volledig) kunnen worden gedekt, is voor een aantal complexen ter grootte van de geactiveerde kosten waarover nog geen zekerheid bestaat of deze doorberekend kunnen worden, een voorziening gevormd. Eventueel in een later stadium gerealiseerde opbrengsten kunnen worden verrekend met de getroffen voorziening.

B. Programmarekening en Balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de financiële verordening gemeente Overbetuwe 2007, vastgesteld door de raad op 15 november 2006, laatst gewijzigd op 27 januari 2009, en de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

In deze toelichting worden de balansposten nader toegelicht.

Verder wordt, voor zover van toepassing, verwezen naar de desbetreffende staten die zijn opgenomen in het bijlagenboek.

1. Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schok-effecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

2. Balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en de waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden annuïteitsgewijs in maximaal 5 jaar afgeschreven.

Saldi van agio en disagio en kosten van sluiten van geldleningen worden afgeschreven in een termijn die gelijk is aan de looptijd van de lening.

Materiële vaste activa

Deze materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen vervaardigings- c.q. verkrijgingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht, waarbij wordt afgeschreven op het saldo.

- **Materiële vaste activa met economisch nut**

Materiële vaste activa met economisch nut worden annuïteitsgewijs afgeschreven in:

- a. 60 jaar: aanleg van riolen
- b. 45 jaar: aanleg van pomphutten en persleidingen
- c. 40 jaar: nieuwbouw woonruimten en bedrijfsgebouwen;
- d. 25 jaar: renovatie, restauratie woonruimten en bedrijfsgebouwen;
- e. 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen; aanleg van pompinstallaties;
- f. 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen; telefooninstallaties; kantoormeubilair; schoolmeubilair; aanleg tijdelijke terreinwerken; nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen; groot onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen;
- g. 5 jaar: automatiseringsapparatuur en programmatuur;
- h. afschrijvingstermijn afzonderlijk vast te stellen: unieke projecten niet vallend onder het bovenstaande.

Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 5.000,- worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatstgenoemde worden altijd geactiveerd.

- **Materiële vaste activa met maatschappelijk nut**

Kapitaaluitgaven in de openbare ruimte met een meerjarig maatschappelijk nut (aanleg, groot onderhoud en reconstructie van wegen, waterwegen; civiele kunstwerken, groen en kunstwerken) worden afgeschreven in 20 jaar.

Kapitaaluitgaven met een meerjarig maatschappelijk nut niet gedaan in de openbare ruimte worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves in één keer ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief annuïteitsgewijs afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door de raad aan te geven tijdsduur.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Bijdragen aan activa van derden worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Vorraden

De nog niet in exploitatie genomen gronden zijn gewaardeerd tegen hun verkrijgingsprijs, dan wel een lagere marktwaarde.

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voorzover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Uitzettingen

De vorderingen zijn opgenomen tegen hun nominale waarde onder aftrek van eventuele noodzakelijk geachte voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Passiva

Voor zover niet anders vermeld, zijn de passiva gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die terzake geformuleerd zijn. In de paragraaf “onderhoud kapitaalgoederen” die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid terzake nader uiteengezet.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten;*
- b. bestaande risico's op balansdatum terzake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;*
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;*
- d. van derden verkregen middelen (niet zijnde rijk, provincie, EU) die specifiek besteed moeten worden.*

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Totaaloverzicht programmarekening

PROGRAMMAREKENING OVER BEGROTINGSJAAR 2012									
Programma	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie 2012		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Samenleven	1.650.016	13.276.799	11.626.783	1.646.569	14.022.521	12.375.952	2.015.577	13.516.395	11.500.818
Leren en Werken	7.037.693	14.204.773	7.167.080	7.308.145	16.669.797	9.361.652	6.714.317	15.500.024	8.785.707
Wonen	24.471	23.409	-1.062	24.471	21.804	-2.667	24.495	18.459	-6.036
Verkeer	5.780	619.452	613.672	5.780	781.678	775.898	13.943	706.516	692.573
Landschap & Recreëren	0	631.473	631.473	40.000	777.871	737.871	46.618	707.722	661.105
Interne zaken	268.160	6.158.673	5.890.513	268.160	6.755.089	6.486.929	351.952	5.795.140	5.443.188
Reguliere werkzaamheden	19.412.097	37.052.063	17.639.966	21.731.345	41.645.523	19.914.178	29.702.470	51.478.585	21.776.115
Subtotaal Programma's	28.398.217	71.966.642	43.568.425	31.024.470	80.674.284	49.649.814	38.869.372	87.722.842	48.853.469
Alg. dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	6.317.908	287.588	-6.030.320	6.488.198	277.591	-6.210.607	6.520.868	277.889	-6.242.979
Algemene uitkeringen	37.032.205	0	-37.032.205	36.012.405		-36.012.405	36.939.293		-36.939.293
Dividend	205.761	51.556	-154.205	220.734	51.556	-169.178	233.942	59.993	-173.949
			0			0			0
Saldo financieringsfunctie	3.533.671	23.960	-3.509.711	3.707.671	24.376	-3.683.295	3.639.219	24.376	-3.614.843
Compensabele BTW en uitkering uit BTW compensatiefonds	22.600	0	-22.600	22.600		-22.600	993		-993
Overige alg. dekkingsmiddelen	<u>1.540.155</u>	<u>2.241.554</u>	<u>701.399</u>	<u>467.370</u>	<u>1.238.851</u>	<u>771.482</u>	<u>199.420</u>	<u>1.369.847</u>	<u>1.170.427</u>
Subtotaal alg. dekkingmiddelen	48.652.300	2.604.658	-46.047.642	46.918.978	1.592.374	-45.326.603	47.533.734	1.732.105	-45.801.628
Onvoorzien	0	53.000	53.000		27.602	27.602		0	0
Totaal alg. dekkingsmiddelen	48.652.300	2.657.658	-45.994.642	46.918.978	1.619.976	-45.299.001	47.533.734	1.732.105	-45.801.628
Resultaat voor bestemming			-2.426.217			4.350.813			3.051.841

PROGRAMMAREKENING OVER BEGROTINGSJAAR 2012				
	Primaire begroting	Begroting na wijziging		Realisatie 2012
Toevoeging/onttrekking aan reserves				
Samenleven	206.094	-206.094	321.706	-321.706
Leren en Werken	478.020	-114.545	1.219.912	392.465
Wonen		0	0	0
Verkeer		0	15.000	-15.000
Landschap & Recreëren		0	165.000	-165.000
Interne zaken		0	118.260	-118.260
Reguliere werkzaamheden	887.326	858.998	7.618.265	7.300.894
Algemene dekkingsmiddelen	501.988	459.941	501.988	987.245
Subtotaal mutaties reserves	2.073.428	998.300	9.960.131	-777.539
				8.744.756
				9.192.210
447.454				
Totaal	79.123.945	77.696.028	87.903.579	91.476.853
				95.147.863
				98.647.157
Resultaat voor bestemming		-1.427.917	3.573.274	3.499.295
Een positief getal = negatief resultaat Een negatief getal = positief resultaat				

Toelichting programmarekening

TOELICHTING PROGRAMMAREKENING		
Bij de najaarsnota werd er een negatief rekeningsresultaat verwacht van afgerond	€ 3.573.000	
In het dienstjaar 2012 is een negatief rekeningsresultaat behaald van afgerond	€ 3.499.000	
Per saldo een hoger resultaat dan geraamd van	- € 74.000	
Oorzaak (benoeming van de producten met een afwijking groter dan € 100.000,-)		
	Voordeel	Nadeel
Programma Samenleven (voordeel € 875.000)		
530.01 Sportaccommodaties	112.000	
620.00 Maatschappelijke dienstverlening	140.000	
622.00 WMO huish. Verzorging	125.000	
630.01 Welzijnsaccommodaties	212.000	
652.00 Voorzieningen gehandicapten	104.000	
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen	182.000	
Programma Leren en Werken (voordeel € 576.000)		
310.02 Economisch stimuleringsbeleid	293.000	
441.00 Openbaar VO/VWO huisvesting	122.000	
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen	161.000	
Programma Wonen (voordeel € 3.000)		
Geen producten met een afwijking groter dan € 100.000		
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen	3.000	
Programma Verkeer en Vervoer (voordeel € 83.000)		
Geen producten met een afwijking groter dan € 100.000		
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen	83.000	
Programma Landschap en Recreëren (voordeel € 77.000)		
Geen producten met een afwijking groter dan € 100.000		
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen	77.000	
Programma Interne Zaken (voordeel € 1.044.000)		
922.10 Organisatieverliezen		184.000
960.00 Saldo kostenplaatsen	1.193.000	
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen	35.000	
Programma Reguliere werkzaamheden (voordeel € 172.000)		
120.03 Preparatie	137.000	
210.00 Wegen	363.000	
240.00 Waterbeheer	163.000	
610.01 Uitkeringen	159.000	
610.02 Fraudebestrijding, terugvordering	180.000	
614.01 Verbetering inkomenssituatie	109.000	
716.00 Jeugdgezondheidszorg (maatwerkdeel)	108.000	
722.00 Rioolbeheer	702.000	
723.01 Bedrijven (milieu)	133.000	
822.04 Bouw- en woningtoezicht	466.000	
830.00 Grondexploitatie		3.999.000
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen		383.000
Subtotaal programma's	5.362.000	4.566.000

TOELICHTING PROGRAMMAREKENING		
	Voordeel	Nadeel
Algemene dekkingsmiddelen (voordeel € 503.000)		
921.00 Algemene uitkering	927.000	
922.00 Financiële ruimte	681.000	
922.02 Stelposten		1.074.000
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen		31.000
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	1.608.000	1.105.000
Toevoeging/onttrekking aan reserves per programma (nadeel € 1.225.000)		
Samenleven		36.000
Leren en Werken		315.000
Verkeer	89.000	
Landschap en Recreëren		15.000
Interne Zaken		25.000
Reguliere werkzaamheden		961.000
Algemene dekkingsmiddelen	38.000	
Subtotaal reserves	127.000	1.352.000
TOTAAL	7.097.000	7.023.000
		74.000

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar de financiële verantwoording van de programma's.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen					
Product- nummer	Omschrijving	Raming 2012 na wijziging	Werkelijk 2012	Voordeel/ Nadeel (-)	
a. Lokale heffingen, waarvan de besteding niet					
931.00	Baten OZB-gebruikers	740.616	757.060	16.444	
932.00	Baten OZB-eigenaren	5.421.173	5.425.813	4.640	
937.00	Baten Hondenbelasting	229.943	234.704	4.761	
939.00	Baten Precariobelasting	27.816	31.514	3.698	
939.01	Baten Recognities	650	32	-618	
940.00	Lasten heffingen en invorderingen	-209.591	-206.144	3.447	
	Totaal a	6.210.607	6.242.979	32.372	
b. Algemene uitkering					
921.00	Algemene uitkering	Totaal b	36.012.405	36.939.293	926.888
c. Dividend					
913.00	Deelneming/Dividend BNG	23.317	23.038	-279	
	Deelneming/Dvidend Vitens	105.875	100.928	-4.947	
	Deelneming Frauderisico Onderlinge	-14	-16	-2	
	Deelneming/Dividend Ondern.cent. De Schalm	40.000	50.000	10.000	
	Totaal c	169.178	173.949	4.771	
914.00	d. Saldo van de financieringsfunctie	Totaal d	3.683.295	3.614.843	-68.452
e. Saldo tussen compensabele BTW en de uitkering uit het BTW-compensatiefonds					
922.023		Totaal e	22.600	993	-21.607
f. Overige algemene dekkingsmiddelen					
922.00	Financiële Ruimte (excl. onvoorzien, zie onderaan)	-653.057	0	653.057	
922.02:					
922.020	Stelposten	-1.187.358	-1.170.427	16.930	
922.022	Onderuitputting	1.068.933	0	-1.068.933	
	subtotaal 922.02	-118.425	-1.170.427	-1.052.003	
922.000	Onvoorzien	-27.602	0	27.602	
	Totaal f	-799.084	-1.170.427	-371.344	
TOTALEN		45.299.001	45.801.628	502.627	

Toelichting algemene dekkingsmiddelen

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
921.00	Algemene uitkering voordeel € 927.000 Voordelen: In de Najaarsnota 2012 was de algemene uitkering nog gebaseerd op de junicirculaire 2012. Nadien zijn de september- en decembercirculaire ontvangen, waaruit verhogingen van de algemene uitkering voortvloeiden. Daarnaast zijn de definitieve verdeelmaatstaven verhoogd. Tenslotte hebben er de afgelopen maanden grote nabetalings plaats gevonden over 2010 en 2011. Per saldo heeft dit geresulteerd in een voordeel van € 927.000. Budgettair is sprake van een verhoging van de algemene uitkering van per saldo € 876.000 ten opzichte van de bijgestelde raming in de Najaarsnota 2012 (situatie augustus 2012). Hieronder de verschillenanalyse: I Algemene uitkering over 2012 • verhoging uitkeringsfactor met 10 punten 247.000 S • verhoging aantal verdeelmaatstaven 312.000 S • indexering WMO-uitkering 58.000 S • eenmalige compensatie invoering RUD's* 50.000 I Totaal verhoging uitkering 2012 = € 666.000 II Algemene uitkering over 2010 en 2011 • 2 extra uitkeringspunten 49.000 I • nabetalings WMO-uitkering 48.000 I • definitieve aantallen verdeelmaatstaven 150.000 I • aanpassing WOZ-waarden 13.000 I Totaal verhoging uitkering 2010 en 2011= € 260.000 <i>* deze compensatie moet worden gereserveerd dus het budgettair voordeel is € 876.000</i>			
		927.000	0	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen:

In de begroting 2013 is al rekening gehouden met deze structurele voordelen.

Met het voordeel op onvoorzien is in de begroting 2013 al rekening gehouden.

Mutaties op Reserves (product 980.00)

Beheersproducten	Begr.na wijz. 2012	Rekening 2012	Verschil
* 29800042 Mutaties reserves Progr. 02/2012 e.v.	392.465	369.036	23.429
* 29800044 Mutaties reserves Progr. 04/2012 e.v.	0	0	0
* 29800045 Mutaties reserves Progr. 05/2012 e.v.	0	0	0
* 29800046 Mutaties reserves Progr. 06/20112e.v.	0	0	0
* 29800047 Mutaties reserves Progr. 07/2012 e.v.	7.300.894	7.378.715	-77.821
* 29800090 Mutaties reserves Alg.dekkingsmiddelen	1.489.233	1.444.460	44.773
Totaal	9.182.592	9.192.210	- 9.618

Baten

Beheersproducten	Begr. na wijz. 2012	Rekening 2012	Verschil
* 29800041 Mutaties reserves Progr. 01/2012 e.v.	-321.706	-285.758	-35.948
* 29800042 Mutaties reserves Progr. 02/2012 e.v.	-1.219.912	-881.679	-338.233
* 29800044 Mutaties reserves Progr. 04/2012 e.v.	-15.000	-104.220	89.220
* 29800045 Mutaties reserves Progr. 05/2012 e.v.	-165.000	-149.640	-15.360
* 29800046 Mutaties reserves Progr. 06/2012 e.v.	-118.260	-93.688	-24.572
* 29800047 Mutaties reserves Progr. 07/2012 e.v.	-7.618.265	-6.734.801	-883.464
* 29800090 Mutaties reserves Alg.dekkingsmiddelen	-501.988	-494.970	-7.018
Totaal	-9.960.131	-8.744.756	-1.215.375

Saldi

Beheersproducten	Begr.na wijz. 2012	Rekening 2012	Verschil
*** 29800041 Mut. res. Prog. 1/12	-321.706	-285.758	-35.948
*** 29800042 Mut. res. Prog. 2/12	-827.447	-512.644	-314.803
*** 29800044 Mut. res. Prog. 4/12	-15.000	-104.220	89.220
*** 29800045 Mut. res. Prog. 5/12	-165.000	-149.640	-15.360
*** 29800046 Mut. res. Prog. 6/12	-118.260	-93.688	-24.572
*** 29800047 Mut. res. Prog. 7/12	-317.371	643.914	-961.285
*** 29800090 Mut. res.Alg.dekkingsmiddelen	987.245	949.490	37.755
Totaal	-777.539	447.454	-1.224.993

Toelichting op de reserves

Toelichting op de afwijking	Bedragen voordelen	Bedragen nadelen	I / S
Mutaties reserves nadeel € 1.225.000			
Voordelen:			
Programma 01 Hogere onttrekking uit reserve:			
• Project Koninginnebuurt	3.000		I
Programma 02 Hogere onttrekking uit reserve:			
• Aanp. hemelwaterafv. De Plataan	31.000		I
Lagere storting in de reserve:			
• Geen ontvangen verg. aansprakelijkh.stelling De Plataan	29.000		I
Programma 04 Hogere onttrekking uit reserves:			
• Onttrekking VRI Aamsestraat	35.000		I
• Onttrekking afrit 38	66.000		I
Programma 07			
• Onttr. i.v.m. waterhuishouding De Aam	200.000		I
• Geen storting in 2012 inruil oude personenbus in 2013	2.000		I
• Onttr. i.v.m. herinr. Valburgseweg/Kokkeland	19.000		I
• Onttr. stationsgebied Zetten/Andelst	25.000		I
Programma 90 Algemene Dekkingsmiddelen			
• Minder rente bijgeschreven op reserves	45.000		I
• Startersleningen	60.000		
Nadelen:			
Programma 01 Lagere onttrekking uit reserves:			
• Kap.lasten hockeycomplex De Pas		9.000	I
• Kap.lasten 2011 sporthal HPC Zetten		9.000	I
• Subs. cap. vrijwilligerssteunpunt		4.000	I
• Opstellen voorzieningennota		5.000	I
• MFC aanvulling voorbereidingskrediet		12.000	I

Programma 02			
Lagere onttrekking uit reserves:			
• Fac. Parkmanagement Elst ZO		27.000	I
• Niet-bestede gld. glasvezel camerabewaig Elst ZO		75.000	I
• Uitv. subsidieregeling gevelstimulering Elst ZO		44.000	I
• Niet-bestede gelden vervoersmanagement Elst ZO		150.000	I
• Niet-bestede gld. optierente scholenz. Westeraam		31.000	I
• Toev. ondernemersfonds n.a.v. jaarresultaat 2011		41.000	I
• Meer rente bijgeschreven op reserves		6.000	I
• Huur verg. noodlok. Westeraam		1.000	I
Programma 04			
Lagere onttrekking uit reserve:			
• Monitoring verkeer 2012 PLN post 12-2012		12.000	I
Programma 05			
Lagere onttrekking uit reserve:			
• Park Lingezegen voorbereidingskrediet 2012		16.000	I
Programma 06			
Lagere onttrekking uit reserves:			
• Uitvoeringsbudget voor organisatie PNL 2012		8.000	I
• Inh. continuering project digitalisering bouwverg.		5.000	I
• Lagere kap.lasten vervoermidd./gereedschap 2012		6.000	I
• Lagere kap.lasten Mercedes Benz Vito		2.000	I
• Lagere kap.lasten Iveco Daily City truck		4.000	I
Programma 07			
• Meer rentebijschrijving op reserves		27.000	I
• Hogere storting voorfinanciering HdG		15.000	I
• Hogere storting rentebaten starterslening		4.000	I
Lagere onttrekking uit reserves:			
• Kap.lasten vervang materiaal Opr/Veiligheid		4.000	I
• Kap.lasten Heteren Centrum		26.000	I
• Kap.lasten warmtebeeldcamera's ivm arbo-eisen		7.000	I
• Kap.lasten verv. tankauto Zetten		21.000	I
• Kap.lasten verv. personenbus brandweer Heteren		4.000	I
• Kap.lasten uniformen		4.000	I
• Kap.lasten bluskleiding compleet		1.000	I
• Kap.lasten kleine posten PNL		5.000	I
• Bijdrage geluidschermen A50		450.000	I
• Sloop panden Grote Molenstraat 5 en 7		21.000	I
• Spoorzone planvoorbereiding krediet		433.000	I

• Niet-bestede gelden Geluidsbeleid 2012		30.000	I
• Niet-bestede gelden Klimaat 2012		16.000	I
• Niet bestede gelden Klimaat 2011		65.000	I
• Niet-bestede gelden adembescherming brandweer		2.000	I
• Niet-bestede gld geurbeperk maatr Homoetsestr 27		35.000	I
• Niet-bestede gelden verv voertuig Off v Dienst		3.000	I
• Storting verkoop grasmaaiers in res. Verv materieel BRW		34.000	I
Programma 90 Algemene Dekkingsmiddelen			
• Minder ontt. MTC eenmalig 2012		67.000	I
	515.000	1.740.000	

Analyse begrotingsrechtmatigheid programmarekening

ANALYSE BEGROTINGSAFWIJKINGEN EN BEGROTINGSRECHTMATIGHEID 2012									
Programma	Begroting na wijziging			Realisatie 2012			Begrotingsafwijking		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Programma									
Samenleven	1.646.569	14.022.521	12.375.952	2.015.577	13.516.395	11.500.818	-369.008	506.126	875.134
Leren en Werken	7.308.145	16.669.797	9.361.652	6.714.317	15.500.024	8.785.707	593.828	1.169.773	575.945
Wonen	24.471	21.804	-2.667	24.495	18.459	-6.036	-24	3.345	3.370
Verkeer	5.780	781.678	775.898	13.943	706.516	692.573	-8.163	75.162	83.325
Landschap & Recreëren	40.000	777.871	737.871	46.618	707.722	661.105	-6.618	70.149	76.767
Interne zaken	268.160	6.755.089	6.486.929	351.952	5.795.140	5.443.188	-83.792	959.949	1.043.741
Reguliere werkzaamheden	21.731.345	41.645.523	19.914.178	29.702.470	51.478.585	21.776.115	-7.971.125	-9.833.062	-1.861.937
Subtotaal Programma's	31.024.470	80.674.284	49.649.814	38.869.372	87.722.842	48.853.469	-7.844.902	-7.048.558	796.345

Alg. dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	6.488.198	277.591	-6.210.607	6.520.868	277.889	-6.242.979	-32.670	-298	32.372
Algemene uitkeringen	36.012.405	0	-36.012.405	36.939.293	0	-36.939.293	-926.888	0	926.888
Dividend	220.734	51.556	-169.178	233.942	59.993	-173.949	-13.208	-8.437	4.771
	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo financieringsfunctie	3.707.671	24.376	-3.683.295	3.639.219	24.376	-3.614.843	68.452	0	-68.452
Compensabele BTW en uitke- ring uit BTW compensatiefonds	22.600	0	-22.600	993	0	-993	21.607	0	-21.607
	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige alg. dekkingsmiddelen	467.370	1.238.851	771.482	199.420	1.369.847	1.170.427	267.950	-130.996	-398.946
Subtotaal alg. dekkingmid- delen	46.918.978	1.592.374	-45.326.603	47.533.734	1.732.105	-45.801.628	-614.756	-139.731	475.025
Onvoorzien	0	27.602	27.602	0	0	0	0	27.602	27.602
Totaal alg. dekkingsmiddelen	46.918.978	1.619.976	-45.299.001	47.533.734	1.732.105	-45.801.628	-614.756	-112.129	502.627

ANALYSE BEGROTINGSAFWIJKINGEN EN BEGROTINGSRECHTMATIGHEID 2012									
	Begroting na wijziging			Realisatie 2012			Begrotingsafwijking		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Resultaat voor bestemming			4.350.813			3.051.841			1.298.972
Toevoeging/onttrekking aan reserves									
Samenleven	321.706	0	-321.706	285.758	0	-285.758	35.948	0	-35.948
Leren en Werken	1.219.912	392.465	-827.447	881.679	369.036	-512.644	338.233	23.429	-314.803
Wonen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verkeer	15.000	0	-15.000	104.220	0	-104.220	-89.220	0	89.220
Landschap & Recreëren	165.000	0	-165.000	149.640	0	-149.640	15.360	0	-15.360
Interne zaken	118.260	0	-118.260	93.688	0	-93.688	24.572	0	-24.572
Reguliere werkzaamheden	7.618.265	7.300.894	-317.371	6.734.801	7.378.715	643.914	883.464	-77.821	-961.285
Algemene dekkingsmiddelen	501.988	1.489.233	987.245	494.970	1.444.460	949.490	7.018	44.773	37.755
Subtotaal mutaties reserves	9.960.131	9.182.592	-777.539	8.744.756	9.192.210	447.454	1.215.375	-9.618	-1.224.993
Totaal	87.903.579	91.476.853		95.147.863	98.647.157		-7.244.284	-7.170.305	
Resultaat na bestemming			3.573.274			3.499.295			73.979
Een positief getal = negatief resultaat Een negatief getal = positief resultaat									

Toelichting begrotingsrechtmatigheid programmarekening

Programma 7 Reguliere werkzaamheden

Op dit programma doet zich bij de lasten een begrotingsoverschrijding van € 9.833.062,- voor. De reden hiervan is, dat met ingang van de jaarrekening 2012 de gemeenten de lasten en baten van de grondexploitatie moeten boeken op functie 830 in de exploitatie. Via een tegenboeking wordt dit naar de balanspost gebracht.

Het direct boeken op de voorraden in de balans is dus niet meer toegestaan.

Bij de vaststelling van de begroting 2012 was hiermede geen rekening gehouden waardoor bij de jaarrekening 2012 zowel bij de lasten als de baten een overschrijding voordoet van € 9.833.062.

Programma algemene dekkingsmiddelen

Op dit programma doet zich bij de lasten een programmaoverschrijding van € 112.129,- .

De belangrijkste oorzaak is dat het verwachte rentevoordeel ivm onderuitputting lager is dan geraamd.

Het betreft geen hogere uitgaven maar minder rentevoordeel dan geraamd.

Toelichting begrotingsrechtmatigheid geactiveerde kapitaaluitgaven

De hierna aangegeven kredieten zijn wegens overschrijdingen nader geanalyseerd.

In deze toelichting zijn de kredieten opgenomen waarvan de overschrijding meer bedraagt dan € 50.000.

Een nadere analyse van de overige kredieten is opgenomen in het bijlagenboek.

Omschrijving	Geraamde uitgaven	Werkelijke uitgaven t/m 2012	Afwijking	Toelichting
Programma 1 Samenleven Gr. Onderhoud De Helster	31.682,00	109.902,47	-78.220,47	Krediet is onderdeel van krediet groot onderhoud De Helster 2011. Bij de jaarrekening 2012 is er sprake van een voordeel op dit krediet van € 97.441. Per saldo is er sprake van een voordeel van € 13.906. Hierbij is ook rekening gehouden met de overschrijding op het krediet De Helster meerkosten klimaatbeheersing van € 5.315.
Programma 4 Verkeer en vervoer Duurzaam veilig: inrichten 30 km zones	200.000,00	554.112,64	-354.112,64	In 2012 is er op dit project een nagekomen last verantwoord van circa € 21.000. Bij de jaarrekening 2011 was het krediet al overschreden met circa € 333.000 doordat er meer maatregelen nodig zijn gebleken dan voorzien. Verder is er in het krediet geen rekening gehouden met het inhuren van personeel in verband met gebrek aan eigen capaciteit. Het tekort is verrekend met andere kredieten die betrekking hebben op hetzelfde project. Deze kredieten hebben een onderschrijving.
Programma 6 Interne zaken Brandweergarage Valburg	600.000,00	761.514,24	-161.514,24	De gemeente heeft de grond waarop de brandweerkazerne is gebouwd moeten aankopen. In eerste instantie was de bouw van de nieuwe brandweerkazerne voorzien op gemeentegrond 100 meter verder. Dit is niet doorgegaan vanwege bezwaren van de provincie Gelderland. De extra kosten zullen worden verrekend met de opbrengst van de oude garage (circa € 105.000). Per saldo wordt er een overschrijding op het krediet verwacht van € 56.000.
Programma 07 Reguliere werkzaamheden Grote Molenstraat reconstructie	5.195.083,00	5.450.877,66	-255.794,66	Het krediet wordt in 2013 afgesloten, binnen de in 2011 vermelde overschrijding. Bij de jaarrekening 2011 is reeds gemeld dat gedurende de uitvoering er zowel voor de Grote Molenstraat als voor de Honingveldsestraat kosten zijn gemaakt die vooraf niet waren voorzien en niet zijn opgenomen in het RAW-bestek. Het betreft verweringskosten, kosten gronddepot, planschade en extra civieltechnische ksoten i.v.m. ontwerp wijzigingen. Verder is in 2011 een lagere zandopbrengst gerealiseerd. Voor dit investeringskrediet geldt dat alle aanpassingen/overschrijdingen passen in het door uw raad vastgestelde beleid.

Omschrijving	Geraamde uitgaven	Werkelijke uitgaven t/m 2012	Afwijking	Toelichting
DOP Valburg 2010	4000.000,00	530.604,62	-130.604,62	Bij de raming van het krediet is de inhuur van een projectleider niet voorzien met als gevolg een overschrijding op dit project met circa € 131.000.
GRP 2006: verv./verb. riolering 2006	2.541.278,00	2.977.537,12	-436.259,12	Met name als gevolg van schade aan betonbuizen is er sprake van een overschrijding van circa € 436.000. Momenteel loopt er een juridisch geschil met de leverancier van de betonbuizen. In 2013 wordt er een schade-uitkering CAR verzekering verwacht van € 414.000. De totale overschrijding op het krediet zal naar verwachting € 25.000 bedragen.
A50 Valburg-Ewijk	26.000,00	193.464,72	-167.464,72	De niet geraamde hogere uitgaven worden volledig gedekt uit de niet geraamde ontvangen bijdrage van Rijkswaterstaat.

Overzicht incidentele baten en lasten

(€ 100.000 en hoger)

Progr.	Prod.	Incidentele baten en lasten	Lasten	Baten
01	530.01	Meer kosten vanwege extra onderhoud	112.000	
01	620.00	Minder aangewend budget invoeringsbudget Rijk 3D's		125.000
01	622.00	Meer eigen bijdrage ingeind via het GAK		119.000
01	622.00	Lagere uitgaven PGB-budget en huishoudelijke hulp		186.000
01	622.00	Hogere uitgaven huishoudelijke verzorging in natura-kosten	213.000	
01	630.01	Niet aangewend budget onderhoud Bredeschoollocaties		176.000
02	310.02	Minder rentelasten i.v.m. latere uitvoering investeringen		209.000
02	623.00	Correctie meeneemregeling Participatie Budget		145.000
07	210.00	Lagere kosten planmatig onderhoud wegen		192.000
07	210.00	Lagere rentelasten ivm lagere boekwaarde op 1-1-2012		165.000
07	240.00	Hogere kap.lasten project waterhuishouding de Aam	204.000	
07	610.01	Hogere uitgaven leenbijstand Bbz	103.000	
07	610.02	Meer inkomsten wegens teruvordering/verhaal WWB		146.000
07	722.00	Minder kosten vanwege minder onderzoeken en acties		137.000
07	722.00	Minder rentelasten i.v.m. latere uitvoering investering		125.000
07	822.04	Nog niet geheel uitvoeren v/h project geluidscherm A50		450.000
07	830.00	Nadeel grondexploitatie	3.999.000	
90	921.00	Algemene Uitkering Gemeente Fonds 2012: voorafg. jaren		260.000
90	922.00	Niet aangewende financiële ruimte		653.000
90	922.02	Onderuitputting inkomstenstelpost rente en afschrijving	1.069.000	
90	922.10	Storting in voorziening dubieuze debiteuren	140.000	
90	960.00	Minder doorbelasting vanwege lagere loonkosten		1.193.000
			5.840.000	4.281.000

Overzicht aanwending Onvoorzien 2012

Maand	Nr. wijziging	Omschrijving	Bedrag
		Raming oorspronkelijke begroting 2012	53.000
		<i>Beschikking -</i> <i>Toevoeging +</i>	
Januari	52	Realisatie "Cool Nature" op archeologisch veld Westeraam (betreft B&W besluit van september 2011)	-10.300
Mei	60	Voortzetting startersleningen 2012: beheerskosten	-2.250
Juni	68	Groot onderhoud sportcentrum De Helster: voordeel t.o.v. meerkosten voor een energiezuiniger klimaat-regeling	3.582
Augustus	82	Extra budget herinrichting Boltweg Driel: kapitaallasten	-9.994
September	83	Samenwerkingsovereenkomst Stadsregio inzake DRIS (Dynamisch Reizigers Informatie Systeem): energiekosten	-6.150
November	91	Overeenkomst met organisatie Winterfestijn Overbetuwe m.b.t. marktkasten	-286
Restantraming in jaarrekening 2012			27.602

Balans

154

[illegible]

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa hebben geen balanswaarden.

Materiële vaste activa

MVA met een economisch nut

	Gronden en terreinen	Woon- Ruimten	Bedrijfs- gebouwen	Grond-, weg en waterbouw- kundige werken
Boekwaarde 1-1-2012	8.696.847	908.808	65.664.769	21.310.925
Investerings	611.978	537	4.192.425	1.188.093
Desinvesteringen			1.932	
Afschrijvingen	123.783	3.684	1.998.738	491.693
Bijdragen van derden	2.775			750
Afwaarderingen				
Boekwaarde 31-12-2012	9.182.266	905.661	67.856.525	22.006.575

	Vervoer- middelen	Machines, ap- paraten en installaties	Overige materiële vaste activa	Totaal
Boekwaarde 1-1-2012	1.475.270	431.396	5.053.882	103.541.898
Investerings		121.686	1.406.523	7.521.242
Desinvesteringen	16.232	15.480	0	33.644
Afschrijvingen	214.709	156.687	1.180.691	4.169.985
Bijdragen van derden			1.622	5.147
Afwaarderingen				0
Boekwaarde 31-12-2012	1.244.329	380.916	5.278.092	106.854.363

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

	Beschikbaar krediet	Werkelijke uitgaven 2012	Uitgegeven t/m 2012
Aanleg kunstgrasveld vv Excelsior Zetten	420.000	459.119	459.119
Bouw brandweergarage Valburg	600.000	613.893	761.514
Westeraam uitbreiding gebouwen (IHP 2008)	1.500.000	922.509	1.500.000
HPC uitbreiding gymlokaal (IHP 2009)	835.489	483.321	485.395
Westeraam uitbreiding gebouw (IHP 2009)	336.782	334.993	334.993
Westeraam uitbreiding 1e inrichting (IHP 2009)	453.686	453.686	453.686
Sporthal Zetten: aanv.krediet	1.418.511	1.363.077	1.426.694
WMO - hulpmiddelen 2011-2015	1.000.000	313.204	778.445
GRP 2007 vervanging/verbetering	1.435.000	415.359	1.353.296

Een overzicht van geraamde kredieten met de hiervoor geïnvesteerde bedragen is opgenomen in het bijlagenboek.

MVA in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

	Grond-, weg en waterbouw- kundige werken
Boekwaarde 1-1-2012	6.725.249
Investerings	4.772.748
Desinvesteringen	14.373
Afschrijvingen	573.638
Bijdragen van derden	1.601.966
Bijdragen uit reserves	715.037
Afwaarderingen	
Boekwaarde 31-12-2012	8.592.982

Totaal materiële vaste activa per 31-12-2012

115.447.344

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

	Beschikbaar krediet	Werkelijke uitgaven 2012	Uitgegeven t/m 2012
Wegenplan 2010: Boltweg (buitengebied)	955.000	641.609	664.256
Tangenten Elst: jaarschijf 2010	1.176.471	1.127.358	1.127.358
Infrastructuur scholenzone Westeraam	900.000	232.200	232.200
Linge - Breedlersestraat	839.500	311.210	311.210
De Aam e.o. Elst: waterhuishouding	1.400.000	199.546	765.559
Grote Molenstr/ Rijnstr.: reconstructie	3.658.831	136.103	3.914.626
DOP Vbg 2010: herinr.rond Herv.Kerk	400.000	64.927	455.670
Wegenplan 2011:Parkeerterr.Leigraafseweg	180.000	137.205	178.486
RijnWaalpad: aanleg	584.195	41.490	202.570

Een overzicht van geraamde kredieten met de hiervoor geïnvesteerde bedragen is opgenomen in het bijlagenboek.

Financiële vaste activa

	Kapitaalverstrek- kingen overige verbonden partijen	Kapitaal- verstrekking deelnem- ingen	Leningen aan woningbouw corporaties	Overige lang- lopende leningen
Boekwaarde 1-1-2012	544.717	1.342.027	224.438	6.316.305
Investerings	0	1.074	0	499.951
Desinvesteringen	0	420	0	0
Afschrijvingen/aflossingen	0	0	74.812	268.062
Afwaarderingen	0	0	0	851
Boekwaarde 31-12-2012	544.717	1.342.681	149.625	6.547.343

	Bijdragen aan activa eigendom derden	Kapitaal- verstrekking ge- meenschappelijke regelingen	Totaal
Boekwaarde 1-1-2012	558.430	0	8.985.916
Investerings	0	0	501.026
Desinvesteringen	0	0	420
Afschrijvingen/aflossingen	23.727	0	366.602
Afwaarderingen	0	0	851
Boekwaarde 31-12-2012	534.703	0	9.119.070

Voor nadere specificatie van de vaste activa wordt verwezen naar de staat van geactiveerde kapitaaluitgaven.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

Grond- en hulpstoffen:

-Niet in exploitatie genomen bouwgronden:

		7.081.907
- de boekwaarde 01-01-2012	18.072.259	
- vermeerderingen in begrotingsjaar	3.663.643	
- verminderingen in begrotingsjaar	6.003.368	
- boekwaarde 31-12-2012	15.732.534	
- voorzieningen grondexploitatie	8.650.627	
	7.081.907	

Specificatie boekwaarde 31-12-2012

Woningbouw actief	7.764.864
Woningbouw passief	1.457.146
Bedrijven actief	2.258.605
Bedrijven passief	439.513
Westeraam	3.812.408
	15.732.535

Aantal m2 per 31-12-2012	548.203
Gemiddelde boekwaarde per m2	12,92

-Onderhanden werk:

		8.927.341
- de boekwaarde 01-01-2012	10.921.882	
- vermeerderingen in begrotingsjaar	1.363.789	
- verminderingen in begrotingsjaar	1.603.083	
- boekwaarde 31-12-2012	10.682.588	
- voorzieningen grondexploitatie	1.755.247	
	8.927.341	

Specificatie boekwaarde 31-12-2012

Woningbouw actief	1.153.929
Woningbouw passief	-30.971
Bedrijven actief	9.559.629
Bedrijven passief	0
	10.682.587

Voor een nadere uiteenzetting van de grondexploitatie zie de paragraaf Grondbeleid

Uitzettingen korter dan één jaar

	Balanswaarde 31-12-2011	Boekwaarde 31-12-2012	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2012
Vorderingen openbare lichamen	5.911.885	4.571.107		4.571.107
Overige vorderingen	3.624.886	6.656.429	2.541.630	4.114.798
	9.536.771	11.227.536	2.541.630	8.685.906

Per 2 maart was van de balanswaarde, exclusief de voorziening oninbaarheid, nog 8.171.119,44 te ontvangen.

Liquide middelen

	Boekwaarde 31-12-2011	Boekwaarde 31-12-2012
Kas gemeentewerf Andelst	150	300
Kas gemeentewerf Elst	150	13.277
Kas sportcentrum de Helster	100	100
Kas afdeling Publiekszaken	4.126	4.850
Sub kassen afd. Publiekszaken	1.500	1.500
BNG-algemeen	0	141.297
ABN-AMRO-bank Overbetuwe	87.586	61.635
ABN-AMRO-bank Westeraam	7.119	7.043
Min.Fin. Tunnel Rijksweg Noord	705	1.410
Min.Fin. Elst Centraal	981	6.752
Depositor rekening Tunnel Rijksweg Noord	1.039.000	1.060.000
Depositor rekening Elst Centraal	7.969.000	8.130.000
	9.110.416	9.428.164

Overlopende activa

	Boekwaarde 31-12-2011	Boekwaarde 31-12-2012
Vooruitbetaalde bedragen	461.765	285.777
Nog te ontvangen bedragen	0	11.258
Van overheidslichamen nog te ontvangen specifieke bestedingsdoelen	0	0
	461.765	297.034

PASSIVA

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

	Boekwaarde 31-12-2011	Boekwaarde 31-12-2012
Algemene reserve	11.829.345	8.019.651
Bestemmingsreserves	55.796.890	57.536.418
Nog te bestemmen resultaat	-2.517.621	-3.499.295
	65.108.614	62.056.774

	<i>Algemene reserve</i>	<i>Bestemmings- reserves</i>	<i>Nog te bestem- men resultaat</i>
<i>Boekwaarde 1-1-2012</i>	11.829.345	55.796.890	
<i>Toevoeging</i>	1.449.277	7.742.934	
<i>Onttrekking</i>	1.367.872	6.009.291	
<i>Vermindering ter dekking van afschrijving</i>	199.546	1.168.048	
	11.711.204	56.362.485	
<i>Bestemming resultaat 2011</i>	-3.691.553	1.173.933	
<i>Boekwaarde 31-12-2012</i>	8.019.651	57.536.418	-3.499.295

Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen.

Voorzieningen

	Boekwaarde 31-12-2011	Boekwaarde 31-12-2012
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.805.887	3.844.435
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.462.506	3.231.466
	9.268.393	7.075.901

	<i>Verplichtingen verliezen en risico's</i>	<i>Onderhouds- egalisatie</i>
<i>Boekwaarde 1-1-2012</i>	5.805.887	3.462.506
<i>Toevoeging</i>	322.838	804.339
<i>Vrijval</i>	2.666	0
<i>Aanwending</i>	2.281.625	1.035.379
<i>Boekwaarde 31-12-2012</i>	3.844.435	3.231.466

Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen.

Vaste schulden

	Boekwaarde 31-12-2011	Boekwaarde 31-12-2012
Onderhandse leningen:		
- binnenlandse banken	50.243.663	55.851.355
- buitenlandse banken	2.931.631	2.754.254
	53.175.293	58.605.610
- waarborgsommen	0	0
Totaal	53.175.293	58.605.610

De rentelast voor 2012 van deze leningen bedraagt 2.166.547

Voor een specificatie van de onderhandse leningen wordt verwezen naar de staat van geldleningen.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto vlottende schulden korter dan één jaar

	Boekwaarde 31-12-2011	Boekwaarde 31-12-2012
- Kasgeldleningen	9.500.000	11.500.000
- Banksaldo BNG Algemeen	2.191.968	0
- Banksaldo BNG Elst Centraal	2	2
- Banksaldo BNG Tunnel Rijksweg Noord	4	4
- Banksaldo BNG Belastingen	102	96
- Banksaldo BNG Publiekszaken	13	8
- Banksaldo BNG Werf buitendienst OR	2	4
- Banksaldo BNG de Helster	6	6
- Banksaldo BNG Sociale zaken	2	2
- Overige kortlopende schulden	7.089.484	6.007.016
	18.781.582	17.507.137

Per 2 maart was van de kortlopende schulden nog € 918.604 te betalen.

Overlopende passiva

	Boekwaarde 31-12-2011	Boekwaarde 31-12-2012
Nog te betalen bedragen	1.258	1.028.695
Van Overheidslichamen ontvangen nog te besteden voorschotten op specifieke uitkeringen	9.842.876	12.607.385
Vooruitontvangen bedragen	37.152	105.263
	9.881.285	13.741.344

Verloop voorschotbedragen voorfinanciering uitkeringen specifieke bestedingsdoelen

Omschrijving	01-01-2012	toevoegingen	vrijval/ aanwending	31-12-2012
Rijksweg Noord	1.039.701	21.799	90	1.061.410
Elst Centraal	7.969.979	166.831	64	8.136.747
Arbeidsmarkttoeleiding	454.332	1.242.794	1.387.982	309.144
Afdracht Rijk inzake SoZa	170.360	15.948		186.308
Rijksbijdrage RWS A50	51.089	57.624	51.089	57.624
Subsidie afwikkeling A325	1.543		1.543	0
Subsidie frisse scholen	54.190	65.810		120.000
Subsidie kunstbudget	1.622		1.622	0
Rijksbijdrage BDU/CJG	0			0
Bijdr. Duurzame energiemaatregelen	0			0
L.O.P. Woerden	8.633		8.633	0
Subsidie tangenten Elst	50.063		50.063	0
Rijksbijdr. Onderwijsachterstanden	41.363	39.907		81.269
Subsidie Elst zuid oost	0	2.600.000		2.600.000
LOP wandelroutes	0	9.500		9.500
Provinciale subsidie Energie	0	45.382		45.382
	9.842.876	4.265.595	1.501.086	12.607.385

Overige bepalingen inzake de balans

Buiten de balans opgenomen borg- en garantstellingen

Totaal Garantieverplichtingen per 31 december 2012

	Oorspronkelijk bedrag	31-12-2011	31-12-2012
WSW achtervang	64.545.500	56.277.383	52.029.649
WEW achtervang	* 179.420.000	196.385.000	179.420.000
SWS achtervang	410.378	245.077	245.077
	244.375.878	252.907.460	231.694.726
Gemeente garantie	27.380.239	19.068.781	18.212.450
Overige garanties en borgstellingen	13.386.563	11.274.353	11.094.232
	40.766.802	30.343.134	29.306.682
Totaal	285.142.680	283.250.594	261.001.408

* Dit bedrag is het aandeel van de gemeente Overbetuwe in de nog openstaande verstrekte hypotheek met NHG garantie.

Er zijn in het begrotingsjaar geen betalingen gedaan inzake de borg- en garantstelling. Voor een risico-inschatting van de gewaarborgde leningen wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten

- De gemeente Overbetuwe is voor 50% aandeelhouder van GEM Westeraam Elst C.V. en hoofdelijk aansprakelijk voor de door GEM Westeraam Elst C.V. aangegane verplichtingen. Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. Deze eigen bijdrage is afhankelijk van de gemeentelijke verordening WMO en de inkomensgegevens van de aanvrager. In de wet is bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage niet wordt uitgevoerd door de gemeente zelf, maar door het CAK. Door privacyoverwegingen is de gegevensverstrekking van het CAK aan de gemeente Overbetuwe ontoereikend om de volledigheid en juistheid van de eigen bijdragen te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Over het boekjaar 2012 wordt van het CAK een Third Party Mededeling ontvangen. Dit houdt in dat de beheersingsmaatregelen binnen het uitvoeringsproces van de eigen bijdragen WMO van het CAK voldoen aan de daaraan te stellen eisen om de juistheid en volledigheid van de berekende en opgelegde eigen bijdragen aan de aanvragers te waarborgen. Doordat bij het onderzoek voor het geven van deze mededeling de volledigheid, juistheid en tijdigheid van de gegevens van de Belastingdienst, Gemeentelijke basisadministratie, de gemeente Overbetuwe en de zorgaanbieders echter niet betrokken is, is de Third Party Mededeling niet voldoende om hierop volledig te kunnen steunen ten behoeve van de volledigheid van de eigen bijdragen in de jaarrekening 2012.

- Hierdoor heeft de gemeente Overbetuwe onvoldoende zekerheid omtrent de volledigheid van de eigen bijdragen WMO van € 549.050,- in haar jaarrekening 2012. Wel kan middels de mededeling zekerheid worden verkregen dat het totaalbedrag aan vastgestelde eigen bijdragen gelijk is aan de door het CAK geïnde en doorbetaalde eigen bijdragen aan de gemeente. Hiermee beschikt door de gemeente Overbetuwe in voldoende mate over de zekerheid dat eigen bijdragen in de jaarrekening 2012 juist zijn verantwoord. Eventuele mogelijke niet verantwoorde eigen bijdragen worden geschat als niet significant c.q. materieel.
- Er zijn geen leaseverplichtingen meer.

Staat van reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen	Saldo1/1-2012	Rek.resultaat	Nw.s. 1/1-2012	Bespaarde rente	Rente bijgeschr
10001 Algemene Reserve	11.829.345,26	3.691.553,14	8.137.792,12	325.511,68	841.988,90
* Algemene Reserve	11.829.345,26	3.691.553,14	8.137.792,12	325.511,68	841.988,90
** Algemene Reserve	11.829.345,26	3.691.553,14	8.137.792,12	325.511,68	841.988,90
12101 BR Kunstwerken	172.541,02	0	172.541,02	6.901,64	0
12102 BR Cultureel Erfgoed	36.949,38	36.949,00	0,38	0,02	0
12104 BR Rec.Gr.Molenstraat	0,00	0	0,00	0,00	0
12106 BR Bovenwijkse voorz.	5.271.861,00	532.779,00	5.804.640,00	232.185,60	0
12108 BR Opv.weggevalen div.aand	0,00	0	0,00	0,00	0
12109 BR Afkoopsom Driel-OOst	0,00	0	0,00	0,00	0
12114 BR Frictiebudget	0,00	0	0,00	0,00	0
12115 BR Verv.materiaal OR/Brandw	3.098.514,16	0	3.098.514,16	123.940,57	123.940,57
12118 BR Heteren - Centrum	0,00	0	0,00	0,00	0
12122 BR WMO	0,00	0	0,00	0,00	0
12123 BR Arbeidsmarkttoeleiding	143.767,92	0	143.767,92	5.750,72	0
12126 BR Elst - Centraal	0,00	0	0,00	0,00	0
12127 BR Vitens	1.551.600,00	0	1.551.600,00	62.064,00	0
12128 BR Planmatig onderhoud wege	1.296.587,84	285.286,00	1.581.873,84	63.274,95	0
12129 BR Riolering	13.912.190,24	32.747,00	13.879.443,24	555.177,73	624.574,95
12132 BR Openbare Verlichting	0,00	0	0,00	0,00	0
12133 BR Inventaris binnensportac	238.707,46	0	238.707,46	9.548,30	0
12134 BR Klantmanagement	0,00	0	0,00	0,00	0
12135 BR Woningbouwbudget Stadsre	689.592,26	0	689.592,26	27.583,69	0
12136 BR Schatgraven	0,00	0	0,00	0,00	0
12137 BR Huis der Gemeente	3.900.000,00	0	3.900.000,00	156.000,00	0
12138 BR Opruimen explosieven	659.144,26	0	659.144,26	26.365,77	26.365,77
12139 BR Afslag 38 Elst/Oosterhou	4.280.808,35	0	4.280.808,35	171.232,33	0
12140 BR Voorfin. Huis der Gemeen	387.400,00	425.564,00	812.964,00	32.518,56	188.518,56
12141 BR Spoorzone	0	0	0,00	0,00	0
* Bestemmingsreserves Algemeen	35.639.663,89	1.173.933,00	36.813.596,89	1.472.543,88	963.399,85
12201 BR Subs.nieuwb.bibliotheek	0,00	0	0,00	0,00	0
12202 BR Kap.I. Helster	0,00	0	0,00	0,00	0
12203 BR Kap.I.I.Welzijnacc.	0,00	0	0,00	0,00	0
12204 BR Kap.I. Kruisakkers	0,00	0	0,00	0,00	0
12206 BR Kap.I.Ambtshuis	1.442.300,00	0	1.442.300,00	57.692,00	0
12207 BR Kap.I.I. Proj.Brede Schoo	9.225.891,77	0	9.225.891,77	369.035,67	369.035,67
12208 BR Kap.I.I. Hockeycomplex	1.665.637,16	0	1.665.637,16	66.625,49	0
12209 BR Kapitaallasten Heteren C	5.614.941,10	0	5.614.941,10	224.597,64	0
12210 BR Kap.lasten Kunstgrasveld	475.573,86	0	475.573,86	19.022,95	0
12211 BR Kap.lasten sporthal HPC	1.732.882,00	0	1.732.882,00	69.315,28	0
* Bestemmingsreserves tbv kap-lasten	20.157.225,89	0	20.157.225,89	806.289,04	369.035,67
** Overige bestemmingsreserves	55.796.889,78	1.173.933,00	56.970.822,78	2.278.832,91	1.332.435,52
13000 Saldo jaarrekening	2.517.620,14	2.517.620,14	0,00	0,00	0
* Resultaat na bestemming	2.517.620,14	2.517.620,14	0,00	0,00	0
** Resultaat na bestemming	2.517.620,14	2.517.620,14	0,00	0,00	0
*** Reserves	65.108.614,90	0,00	65.108.614,90	2.604.344,60	2.174.424,42
21005 VZ Wethouderspensioren	3.006.266,06	0	3.006.266,06	120.250,64	0
21006 VZ Planchades	30.000,00	0	30.000,00	1.200,00	0
21018 VZ Wachtgelden Muziekschool	42.078,29	0	42.078,29	1.683,13	0
21036 VZ Nabestaandenpensioen	264.687,75	0	264.687,75	10.587,51	0
21042 VZ. Park Lindegeen	2.200.000,00	0	2.200.000,00	88.000,00	0
21044 VZ. tekort Presikhaaf	0	0	0,00	0,00	0
23002 VZ Afgesloten complexen	262.854,90	0	262.854,90	10.514,20	0
* Voorz. verplichting, verliezen, ri	5.805.887,00	0	5.805.887,00	232.235,48	0
** Voorz. verplichting, verliezen, ri	5.805.887,00	0	5.805.887,00	232.235,48	0
21030 VZ Groenonderhoud Bomenweid	0,00	0	0,00	0,00	0
* Onderh.egalisatievoorz. algemeen	0,00	0	0,00	0,00	0
22025 VZ. Groot onderh. gem.accom	3.462.506,52	0	3.462.506,52	138.500,26	0
* Onderh.egalisatievoorz. gebouwen	3.462.506,52	0	3.462.506,52	138.500,26	0
** Onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.462.506,52	0	3.462.506,52	138.500,26	0
21041 VZ. Schenkingen SPAR en SWS	0,00	0	0,00	0,00	0
25016 VZ. Kunstwerken MFC De Zon	0,00	0	0,00	0,00	0
* Door derden beklemde middelen alge	0,00	0	0,00	0,00	0
** Door derden beklemde middelen	0,00	0	0,00	0,00	0
*** Voorzieningen	9.268.393,52	0	9.268.393,52	370.735,74	0
**** Totaal reserves en voorzieningen	74.377.008,42	0,00	74.377.008,42	2.975.080,34	2.174.424,42
21008 VZ Dubieuze debiteuren	55.911,03	0	55.911,03	2.236,44	0
21022 VZ Dubieuze debiteuren bela	307.097,00	0	307.097,00	12.283,88	0
21039 VZ. Dubieuze debiteuren SoZ	2.178.416,36	0	2.178.416,36	87.136,65	0
* Voorzieningen wegens oninbaarheid	2.541.424,39	0	2.541.424,39	101.656,98	0
** Voorzieningen wegens oninbaarheid	2.541.424,39	0	2.541.424,39	101.656,98	0
23001 VZ Verliesgevende complexen	10.912.488,49	0	10.912.488,49	436.499,54	0
23003 VZ MTC	228.500,00	0	228.500,00	9.140,00	0
* Voorz.verliezen ter corr.act.grond	11.140.988,49	0	11.140.988,49	445.639,54	0
** Voorz.verliezen ter corr.act.grond	11.140.988,49	0	11.140.988,49	445.639,54	0
*** Voorzieningen ter corr. Activa	13.682.412,88	0	13.682.412,88	547.296,52	0
**** Voorzieningen ter corr. Activa	13.682.412,88	0	13.682.412,88	547.296,52	0
***** Totaal	88.059.421,30	0,00	88.059.421,30	3.522.376,85	2.174.424,42

Reserves en voorzieningen	Vermeerd expl.	Vermeerd. ovg.	Vermind. expl.	Vermind. ovg.	Saldo31/12-2012
10001 Algemene Reserve	607.287,69-	0	1.567.417,80	0	8.019.650,91-
* Algemene Reserve	607.287,69-	0	1.567.417,80	0	8.019.650,91-
** Algemene Reserve	607.287,69-	0	1.567.417,80	0	8.019.650,91-
12101 BR Kunstwerken	0	0	60.000,00	0	112.541,02-
12102 BR Cultureel Erfgoed	0	0	0,38	0	0,00
12104 BR Rec.Gr.Molenstraat	0	0	0	0	0,00
12106 BR Bovenwijkse voorz.	0	0	4.534.794,46	0	1.269.845,54-
12108 BR Opv.weggevalen div.aand	0	0	0	0	0,00
12109 BR Afkoopsom Driel-Oost	0	0	0	0	0,00
12114 BR Fricriebudget	0	0	0	0	0,00
12115 BR Verv.materiaal OR/Brandw	480.005,61-	0	354.913,38	0	3.347.546,96-
12118 BR Heteren - Centrum	0	0	0	0	0,00
12122 BR WMO	0,00	0	0,00	0	0,00
12123 BR Arbeidsmarkttoeleiding	0	0	10.939,50	0	132.828,42-
12126 BR Elst - Centraal	0	0	0	0	0,00
12127 BR Vitens	0	0	155.160,00	0	1.396.440,00-
12128 BR Planmatig onderhoud wege	11.344,00-	0	527.304,00	0	1.065.913,84-
12129 BR Riolering	31.000,00-	0	336.973,00	0	14.198.045,19-
12132 BR Openbare Verlichting	0	0	0	0	0,00
12133 BR Inventaris binnensportac	0	0	0	0	238.707,46-
12134 BR Klantmanagement	0	0	0	0	0,00
12135 BR Woningbouwbudget Stadsre	0	0	123.817,46	0	565.774,80-
12136 BR Schatgraven	0	0	0	0	0,00
12137 BR Huis der Gemeente	0	0	0	0	3.900.000,00-
12138 BR Opruimen explosieven	0	0	38.796,71	0	646.713,32-
12139 BR Afslag 38 Elst/Oosterhou	0	0	65.865,00	0	4.214.943,35-
12140 BR Voorfin. Huis der Gemeen	388.703,76-	0	0	0	1.390.186,32-
12141 BR Spoorzone	5.499.445,00-	0	158.313,64	0	5.341.131,36-
* Bestemmingsreserves Algemeen	6.410.498,37-	0	6.366.877,53	0	37.820.617,58-
12201 BR Subs.nieuwb.bibliotheek	0	0	0	0	0,00
12202 BR Kap.I. Helster	0	0	0	0	0,00
12203 BR Kap.I. Welzijnacc.	0	0	0	0	0,00
12204 BR Kap.I. Kruisakkers	0	0	0	0	0,00
12206 BR Kap.I.Ambtshuis	0	0	0	0	1.442.300,00-
12207 BR Kap.I.I. Proj.Brede Schoo	0	0	478.020,00	0	9.116.907,44-
12208 BR Kap.I.I. Hockeycomplex	0	0	57.177,61	0	1.608.459,55-
12209 BR Kapitaallasten Heteren C	0	0	204.090,96	0	5.410.850,14-
12210 BR Kap.lasten Kunstgrasveld	0	0	24.405,00	0	451.168,86-
12211 BR Kap.lasten sporthal HPC	0	0	46.767,95	0	1.686.114,05-
* Bestemmingsreserves tbv kap-lasten	0	0	810.461,52	0	19.715.800,04-
** Overige bestemmingsreserves	6.410.498,37-	0	7.177.339,05	0	57.536.417,62-
13000 Saldo jaarrekening	0	0	0,00	0	0,00
* Resultaat na bestemming	0	0	0,00	0	0,00
** Resultaat na bestemming	0	0	0,00	0	0,00
*** Reserves	7.017.786,06-	0	8.744.756,85	0	65.556.068,53-
21005 VZ Wethouderspensioren	297.587,00-	0	0	18.417,00	3.285.436,06-
21006 VZ Planschades	15.893,75-	9.357,50-	0	25.251,25	30.000,00-
21018 VZ Wachtgelden Muziekschool	0	0	2.666,00	11.086,41	28.325,88-
21036 VZ Nabestaandenpensioren	0	0	0	26.208,72	238.479,03-
21042 VZ. Park Lingezege	0	0	0	2.200.000,00	0,00
21044 VZ. tekort Presikhaaf	0,00	0	0	0	0,00
23002 VZ Afgesloten complexen	0	0	0	661,24	262.193,66-
* Voorz. verplichting, verliezen, ri	313.480,75-	9.357,50-	2.666,00	2.281.624,62	3.844.434,63-
** Voorz. verplichting, verliezen, ri	313.480,75-	9.357,50-	2.666,00	2.281.624,62	3.844.434,63-
21030 VZ Groenonderhoud Bomenweid	0	0	0	0	0,00
* Onderh.egalisatievoor. algemeen	0	0	0	0	0,00
22025 VZ. Groot onderh. gem.accom	804.339,00-	0	0	1.035.379,03	3.231.466,49-
* Onderh.egalisatievoor. gebouwen,	804.339,00-	0	0	1.035.379,03	3.231.466,49-
** Onderhoudsegalisatievoorzieningen	804.339,00-	0	0	1.035.379,03	3.231.466,49-
21041 VZ. Schenkingen SPAR en SWS	0	0	0	0	0,00
25016 VZ. Kunstwerken MFC De Zon	0	0	0	0	0,00
* Door derden beklemde middelen alge	0	0	0	0	0,00
** Door derden beklemde middelen	0	0	0	0	0,00
*** Voorzieningen	1.117.819,75-	9.357,50-	2.666,00	3.317.003,65	7.075.901,12-
**** Totaal reserves en voorzieningen	8.135.605,81-	9.357,50-	8.747.422,85	3.317.003,65	72.631.969,65-
21008 VZ Dubieuze debiteuren	56.896,93-	0	0	19.540,00	93.267,96-
21022 VZ Dubieuze debiteuren bela	139.740,40-	0	40.272,00	139.740,40	266.825,00-
21039 VZ. Dubieuze debiteuren SoZ	3.120,75-	0	0	0	2.181.537,11-
* Voorzieningen wegens oninbaarheid	199.758,08-	0	40.272,00	159.280,40	2.541.630,07-
** Voorzieningen wegens oninbaarheid	199.758,08-	0	40.272,00	159.280,40	2.541.630,07-
23001 VZ Verliesgevende complexen	3.440.445,20-	0	4.306.059,44	0	10.046.874,25-
23003 VZ MTC	130.500,00-	0	0	0	359.000,00-
* Voorz.verliezen ter corr.act.grond	3.570.945,20-	0	4.306.059,44	0	10.405.874,25-
** Voorz.verliezen ter corr.act.grond	3.570.945,20-	0	4.306.059,44	0	10.405.874,25-
*** Voorzieningen ter corr. Activa	3.770.703,28-	0	4.346.331,44	159.280,40	12.947.504,32-
**** Voorzieningen ter corr. Activa	3.770.703,28-	0	4.346.331,44	159.280,40	12.947.504,32-
***** Totaal	11.906.309,09-	9.357,50-	13.093.754,29	3.476.284,05	85.579.473,97-

Toelichting Reserves en Voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen 2012 (werkelijke cijfers), inclusief achtergrondinformatie en een toelichting op de volgende mutaties 2012:

- Voor reserves: mutaties > € 50.000
- Voor voorzieningen: mutaties > € 40.000

I. Reserves

Onderdeel A: Algemene reserve

10001 Algemene Reserve

Bestemming:

- deels buffer voor opvang eenmalige risico's
- andere deel in principe vrij aanwendbare middelen om eenmalige (grote) uitgaven te dekken

Achtergrondinformatie:

In de paragraaf weerstandsvermogen bij de programmabegroting worden o.a. de risico's, die beslag leggen op eenmalige dekkingsmiddelen zoveel mogelijk uitgedrukt in bedragen en vindt er een confrontatie plaats met de beschikbare eenmalige dekkingsmiddelen, waarvan de algemene reserve de belangrijkste is.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	8.137.792
+ rentetoevoeging	841.989
+ storting tlv expl.	607.288
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-1.567.418
Werkelijke stand 31-12-2012	8.019.651

Toelichting mutatie 2012

Zie overzicht verderop.

Onderdeel B: Bestemmingsreserves (BR)

Bestemmingsreserves algemeen

12101 BR Kunstwerken

Bestemming:

Dekking uitgaven nieuwe kunstwerken

Achtergrondinformatie:

Een deel van de reserve bestaat uit restanten van reserves uit Valburg en Elst, die betrekking hadden op de oude 1%-regeling. Tevens zijn ontvangen bedragen van UPC in deze reserve gestort. UPC heeft de voorwaarden gesteld dat de gemeente deze middelen dient te besteden aan kunst- en cultuurodoeleinden.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	172.541
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	- 60.000
Werkelijke stand 31-12-2012	112.541

Toelichting mutatie 2012

Bij de heroverwegingsoperatie is besloten om een bedrag van € 60.000 te onttrekken uit deze reserve.

Hiermee komt het saldo van de reserve uit op een bedrag van € 112.541. Omdat het saldo van de reserve is gedaald tot beneden de € 150.000 is deze reserve conform artikel 4a lid 1a van de financiële verordening opgeheven. Het saldo van € 112.541 wordt via de bestemming van het rekeningsresultaat 2012 toegevoegd aan de algemene reserve.

12106 BR Bovenwijkse voorzieningen

Bestemming:

Dekking van kosten van voorzieningen, die niet alleen van belang zijn voor één bepaald gebied maar voor meerdere wijken van nut zijn

Achtergrondinformatie:

In deze reserve worden ten laste van grondexploitaties vaste bedragen per m2 gestort ter bekostiging van -zoals de naam al aangeeft- bovenwijkse voorzieningen.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	5.804.640
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-4.534.794
Werkelijke stand 31-12-2012	1.269.846

Toelichting mutatie 2012

De vermindering van € 4.534.794 betreft een onttrekking van € 4.499.445 ten behoeve van de vorming van de nieuwe bestemmingsreserve Spoorzone (12141) conform de 5e begrotingwijziging 2012 en een onttrekking van € 35.349 ten behoeve van project Verkeersoplossing Nieuwe Aamsestraat (PNL-post 46-2011).

12115 BR Vervanging materiaal OR en Veiligheid

Bestemming:

Dekking kapitaallasten van investeringen van vervanging van materieel.

Achtergrondinformatie:

Deze bestemmingsreserve is gebaseerd op het in april 2009 door de raad vastgestelde herziene systeem van "vervanging materieel afdelingen Openbare Ruimte en Veiligheid". De reserve wordt gevoed met stortingen ten laste van de exploitatie. Op deze wijze ontstaat er een jaarlijks gelijke belasting van het gemeentebudget, worden grote schommelingen op de afzonderlijke begrotingsposten voorkomen en is er een goede basis voor de jaarlijkse berekening van de uurtarieven van de machines en voertuigen. In 2013 zal een actualisatie van deze bestemmingsreserve plaatsvinden.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	3.098.514
+ rentetoevoeging	123.941
+ storting tlv expl.	480.005
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-354.913
Werkelijke stand 31-12-2012	3.347.547

Toelichting mutatie 2012

Om de kapitaallasten van investeringen van voorgaande jaren te dekken is een bedrag van € 354.913 onttrokken.

De jaarlijkse storting in de reserve bedraagt € 425.237. Daarnaast is € 20.900 inruilwaarde van enkele voertuigen en € 33.869 opbrengst voor de afgestoten grasmaaiers in de reserve gestort. Tenslotte is er rente (€ 123.941) op het saldo bijgeschreven.

12123 BR Arbeidsmarkttoeleiding

Bestemming:

Opvang eenmalige extra kosten activiteiten arbeidsmarkttoeleiding.

Achtergrondinformatie:

Het bedrag in deze bestemmingsreserve stamt nog uit de Elster tijd. Na de herindeling en het samenvoegen van allerlei reserves en voorzieningen was dit bedrag gestort in de voorziening arbeidsmarkttoeleiding. Omdat die voorziening echter alleen het wettelijke overschot op het werkdeel WWB mag bevatten, is bij de bestemming van het rekeningsresultaat 2005 voor het vrij besteedbare deel van de voorziening deze aparte bestemmingsreserve gevormd. Door de afdeling Sociale Zaken zijn inmiddels plannen opgesteld voor de inzet van de bestemmingsreserve.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	143.768
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-10.940
Werkelijke stand 31-12-2012	132.828

Toelichting mutatie 2012

De vermindering betreft o.a. een onttrekking ten behoeve van subsidieverstrekking aan het steunpunt vrijwilligers ad € 10.940 conform de 56e administratieve wijziging 2012. Omdat het saldo hiermee is gedaald tot beneden de € 150.000 is deze reserve conform artikel 4a lid 1a van de financiële verordening opgeheven. Het saldo van € 132.828 wordt via de bestemming van het rekeningsresultaat 2012 toegevoegd aan de algemene reserve.

12127 BR Vitens

Bestemming:

Opvang tekort dat is ontstaan door verkoop aandelen Vitens

Achtergrondinformatie:

In 2006 zijn de preferente aandelen Vitens aan dat bedrijf verkocht voor een bedrag van € 2.327.400. Hoewel dit bedrag gedurende vijftien jaar (in 2007 t/m 2021) in gelijke termijnen zal worden ontvangen, diende op grond van de BBV-voorschriften de gehele verkoopopbrengst te worden verantwoord in boekjaar 2006, het jaar waarin de transactie feitelijk plaatsvond. Met ingang van de begroting 2007 was echter rekening gehouden met een structurele jaarlijkse ontvangst van € 155.160 (= 1/15e deel van de verkoopopbrengst). Om te voorkomen dat vanaf 2007 in de begroting een gat zou ontstaan ter grootte van dit bedrag, is via de bestemming van het rekeningsresultaat 2006 de verkoopopbrengst gestort in een nieuw gevormde bestemmingsreserve Vitens. Gedurende vijftien jaar (voor het eerst in 2007) wordt conform de oorspronkelijke bedoeling jaarlijks een bedrag van € 155.160 aan deze bestemmingsreserve onttrokken om de begroting sluitend te krijgen.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	1.551.600
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-155.160
Werkelijke stand 31-12-2012	1.396.440

Toelichting mutatie 2012

Betreft vaste jaarlijkse beschikking ten gunste van de exploitatie.

12128 BR Planmatig onderhoud wegen

Bestemming:

Buffer voor het geval de onderhoudskwaliteit van de wegen te wensen overlaat door onvoldoende budget

Achtergrondinformatie:

De bestemmingsreserve is vanaf 2007 voornamelijk bedoeld om als buffer te dienen voor het geval de onderhoudskwaliteit van de wegen te wensen zou overlaten t.g.v. onvoldoende budget. Verder dient de bestemmingsreserve om jaarlijks de overschotten en tekorten op het product onderhoud wegen te egaliseren. In het kader van Schatgraven wordt in de komende jaren 2 x € 0,5 mln onttrokken.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	1.581.874
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	11.344
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-527.304
Werkelijke stand 31-12-2012	1.065.914

Toelichting mutatie 2012

De storting heeft betrekking op de jaarlijkse bijdrage (€ 11.344) van een zandleverancier voor het onderhoud van wegen.

Bij de vaststelling van de Kadernota 2012 zijn ook de maatregelen 2010-2014 van de eerste fase Schatgraven vastgesteld. Eén van die maatregelen betreft het gedeeltelijk vrijvallen van de middelen van de bestemmingsreserve groot-onderhoud wegen. In 2012 gaat het om een bedrag van € 527.304. Dit bedrag is gestort in de algemene reserve.

Bij het vaststellen van de jaarrekening zal ter egalisatie een bedrag van € 160.568 uit de bestemmingsreserve worden toegevoegd. Dit is het voordeel op het product onderhoud wegen.

12129 BR Riolering

Bestemming:

Beperking noodzakelijke tariefsverhogingen rioolheffing op basis van Gemeentelijke RioleringsPlan 2008 (GRP) en opvang van de kosten van het waterplan in de komende jaren.

Achtergrondinformatie:

Op 30 september 2008 is het GRP 2008-2012 door de raad vastgesteld. In dit GRP zijn de noodzakelijke maatregelen op het gebied van afvalwater, regenwater en grondwater opgenomen en de financiële consequenties die daaruit voortkomen. In 2009 is een herberekening gemaakt van de financiële consequenties omdat een aantal investeringen die opgenomen waren in het GRP vertraagd uitgevoerd zouden worden of geschrapt konden worden. Naar aanleiding van deze herberekening is de rioolheffing verlaagd 10% m.i.v. 2010. Begin 2013 zal het GRP worden geactualiseerd. De verwachting is, dat de vaststelling van het nieuwe GRP in het tweede kwartaal 2013 zal plaatsvinden.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	13.879.443
+ rentetoevoeging	624.575
+ storting tlv expl.	31.000
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-336.973
Werkelijke stand 31-12-2012	14.198.045

Toelichting mutatie 2012

De rentetoevoeging per 1-1-2012 bedraagt € 624.575. Tevens is € 31.000 toegevoegd in verband met een begroot voordeel op rente (lagere boekwaarde per 1 januari 2012). Conform de vastgestelde begroting is in 2012 is € 310.012 onttrokken aan de bestemmingsreserve. Tevens is € 26.961 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten van investeringen.

Op basis van de producten riolering en baten rioolheffing blijkt dat de werkelijke toevoeging moet zijn: € 374.537. Rekening houdende met hiervoor vermelde mutaties dient via de bestemming van het rekeningresultaat 2012 een toevoeging aan deze bestemmingsreserve plaats te vinden van € 680.510 (zie tevens de toelichting hierop in programmarekening).

12133 BR vervanging inventaris binnensportaccommodaties

Bestemming:

Opvang kosten inventaris binnensportaccommodaties

Achtergrondinformatie:

Deze bestemmingsreserve is in 2008 gevormd onder gelijktijdige opheffing van de volgende bestemmingsreserves:

12116	BR Inventaris sportzaal Westeraam Elst	€	8.160
12117	BR Sportinventaris De Helster	€	66.817
12120	BR Inventaris De Kruisakkers	€	21.773
00000	BR Materiaal gymnastiek	€	<u>133.872</u>
	Totaal	€	230.622

Tevens zijn de vrijgevallen stortingen ad € 8.085 van de eerste drie genoemde bestemmingsreserves gestort in deze nieuwe bestemmingsreserve. Het totaal saldo kwam hiermee op € 238.707.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	238.707
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	
Werkelijke stand 31-12-2012	238.707

Toelichting mutatie 2012

Geen mutaties in 2012.

12135 BR Besteding woningbouwbudget Stadsregio Arnhem/Nijmegen

Bestemming:

Dekking uitgaven besteding van het woningbouwbudget Stadsregio Arnhem/Nijmegen

Achtergrondinformatie:

het college kan de ontvangen gelden van de Stadsregio besteden aan projecten en activiteiten ter

bevordering van de (ver- en) nieuwbouw van woningen in het algemeen en het realiseren van betaalbare woningen in het bijzonder. Kader is de “Verordening besteding woningbouwbudget KAN gemeente Overbetuwe 2005-2010”.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	689.592
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderings	-123.817
Werkelijke stand 31-12-2012	565.775

Toelichting mutatie 2012

In 2012 is een bedrag van € 123.817 besteed aan de inhuur van externe projectleiders conform de op grond van de vastgestelde verordening toegestane bestedingsdoelen.

12137 BR Huis der Gemeente

Bestemming:

Dekking meerkosten Huis der Gemeente

Achtergrondinformatie:

In mei 2007 heeft de raad besloten om een investeringsbedrag van € 25,3 mln beschikbaar te stellen voor de realisatie van een nieuw Huis der Gemeente. Bij raadsbesluit van 23 februari 2010 heeft de raad ingestemd met een verhoging van het investeringsbedrag met € 3,9 mln tot € 29,2 mln. Deze verhoging van € 3,9 mln wordt gedekt door deze bestemmingsreserve die is gevormd ten laste van de algemene reserve.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	3.900.000
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderings	
Werkelijke stand 31-12-2012	3.900.000

Toelichting mutatie 2012

Geen mutaties in 2012.

12138 BR Opruimen explosieven

Bestemming:

Dekking kosten van opruimen explosieven

Achtergrondinformatie:

Tot en met 2009 konden gemeenten voor het opruimen van explosieven bijdragen declareren bij het

rijk. Per 1-1-2010 is hiervoor de nieuwe "bommenregeling" in de plaats gekomen en ontvangt onze gemeente een vast bedrag per opgeleverde nieuwbouwwoning over het voorgaande jaar. Op basis van inschattingen is de verwachting dat de jaarlijkse ontvangst niet geheel nodig zal zijn om in de komende jaren eventuele explosieven te ruimen. Daarom is met de in 2010 ontvangen bijdrage (gebaseerd op het aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen in 2009) een nieuwe bestemmingsreserve gevormd waaruit de kosten van het opruimen gedekt kunnen worden.
(Zie ook toelichting op pagina 15 en 16 van de Programmabegroting 2012).

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	659.144
+ rentetoevoeging	26.366
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-38.797
Werkelijke stand 31-12-2012	646.713

Toelichting mutatie 2012

De onttrekking betreft de dekking van een verstrekte subsidie voor explosievenonderzoek conform de 71e adm. wijziging 2012.

12139 BR Afslag 38 Elst/Oosterhout

Bestemming:

Dekking kosten verkeerskundige aanpassingen afslag 38

Achtergrondinformatie:

De gemeente Overbetuwe moet financieel bijdragen in een verkeerskundige oplossing die leidt tot een goede ontsluiting van Park 15. Voor een goede ontsluiting zijn aanpassingen aan afslag 38 noodzakelijk.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	4.280.808
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-65.865
Werkelijke stand 31-12-2012	4.214.943

Toelichting mutatie 2012

De vermindering van € 65.865 betreft een onttrekking van € 65.865 ten behoeve van (plan)kosten van verkeerskundige aanpassingen aan afslag 38 conform de 8e begrotingwijziging 2011.

12140 BR Voorfinanciering Huis der Gemeente

Bestemming:

Opvangen tijdelijk ontbrekende dekkingsmiddelen nieuwe Huis der Gemeente.

Achtergrondinformatie:

Twee belangrijke dekkingsmiddelen voor de kapitaallasten van de nieuwe huisvesting, te weten de verkoopopbrengst van de bestaande panden en de vermindering van de formatie, zullen nog niet (geheel) beschikbaar zijn op het moment dat de nieuwe huisvesting in gebruik zal zijn genomen. Om deze tijdelijk ontbrekende dekkingsmiddelen te kunnen opvangen, is deze bestemmingsreserve voorfinanciering ingesteld.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	812.964
+ rentetoevoeging	188.518
+ storting tlv expl.	388.704
+ overige toevoegingen	
- verminderings	
Werkelijke stand 31-12-2012	1.390.186

Toelichting mutatie 2012

De rentetoevoeging van € 188.518 betreft 4% over het saldo op 1-1-2012 van deze bestemmingsreserve (€ 812.964) en 4% rente over het saldo op 1-1-2012 van de bestemmingsreserve Huis der Gemeente (12137) (€ 3.900.000).

De storting van € 388.704 betreft de niet aangewende financiële ruimte voor het nieuwe Huis der Gemeente in 2012. De beschikbare (structurele) financiële ruimte is € 445.000. De werkelijke kapitaallasten over 2012 bedragen € 56.296. De resterende financiële ruimte van € 388.704 is conform de primaire begroting 2012 aan deze bestemmingsreserve toegevoegd.

12141 BR Spoorzone

Bestemming:

Opvang nadelige saldo project Spoorzone.

Achtergrondinformatie:

Ter dekking van het te verwachten nadelige saldo is er in 2012 een bestemmingsreserve gevormd van afgerond € 5,5 miljoen.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	5.499.445
+ overige toevoegingen	
- verminderings	-158.314
Werkelijke stand 31-12-2012	5.341.131

Toelichting mutatie 2012

De storting van € 5.499.445 betreft de vorming van de bestemmingsreserve conform de 5e begrotingswijziging 2012. De onttrekking van € 158.314 betreft de dekking van plankosten voor het project Spoorzone conform de 5e begrotingswijziging 2012.

Bestemmingsreserves opvang kapitaallasten

12206 BR Kapitaallasten Ambtshuis

Bestemming:

Dekking kapitaallasten investering aankoop Ambtshuis Elst.

Achtergrondinformatie:

De aankoopkosten van het ambtshuis worden in 40 jaar afgeschreven en de jaarlijkse kapitaallasten worden gedekt met de jaarlijkse rente over bovenvermelde bestemmingsreserve.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	1.442.300
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	
Werkelijke stand 31-12-2012	1.442.300

Toelichting mutatie 2012

Geen mutatie.

12207 BR kapitaallasten Project Brede School

Bestemming:

Dekking van een deel van de kapitaallasten van het project brede school (PBS).

Achtergrondinformatie:

De middelen van de reserve worden conform het BBV niet ineens in mindering gebracht op deze economische investeringen, maar bruto verantwoord via inzet van genoemde bestemmingsreserve.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	9.225.892
+ rentetoevoeging	369.036
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-478.020
Werkelijke stand 31-12-2012	9.116.908

Toelichting mutatie 2012

De rentetoevoeging 2012 bedraagt € 369.036 (4%).

Jaarlijks wordt een bedrag uit deze reserve onttrokken van € 478.020 ter dekking van de kapitaallasten.

12208 BR kapitaallasten Hockeycomplex

Bestemming:

Dekking van de kapitaallasten van het hockeycomplex

Achtergrondinformatie:

De kapitaallasten van het hockeycomplex worden jaarlijks gedekt door onttrekkingen uit deze bestemmingsreserve. De investeringen in de aanleg van de kunstgrasvelden, was- en kleedaccommodaties en het parkeerterrein worden lineair afgeschreven in resp. 30, 40 en 20 jaar. Over de bestemmingsreserve wordt jaarlijks 4,5% rente berekend. (Rentepercentage afgestemd op percentage dat gehanteerd wordt voor de investering.)

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	1.665.637
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-57.178
Werkelijke stand 31-12-2012	1.608.459

Toelichting mutatie 2012

Vermindering betreft de kapitaallast 2012.

12209 BR kapitaallasten Heteren-Centrum

Bestemming:

Dekking van een deel van de kapitaallasten van het project Heteren-Centrum.

Achtergrondinformatie:

Op 26 augustus 2008 heeft de raad ingestemd met het project Heteren Centrum. De kapitaallasten van dit project zullen gedeeltelijk gedekt worden door jaarlijkse onttrekkingen aan deze nieuw gevormde bestemmingsreserve.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	5.614.941
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-204.091
Werkelijke stand 31-12-2012	5.410.850

Toelichting mutatie 2012

De mutatie 2012 betreft het gedeelte van de kapitaallast van het maatschappelijk vastgoed waarover lineair wordt afgeschreven.

12210 BR kunstgras Spero

Bestemming:

Dekking van de kapitaallasten van de investering kunstgras bij Spero

Achtergrondinformatie:

De kapitaallasten van één van de kunstgrasvelden van Spero worden jaarlijks gedekt door onttrekkingen uit deze bestemmingsreserve. De investering wordt lineair afgeschreven in 30 jaar.

Over de bestemmingsreserve wordt jaarlijks 4,5% rente berekend.

Indien het 2e trainingsveld van Spero niet omgezet zou zijn in een kunstgrasveld had de gemeente groot-onderhoud aan dit veld moeten uitvoeren. De middelen voor dit groot-onderhoud zijn gestort in deze bestemmingsreserve. Spero betaalt jaarlijks de extra lasten voor een 2e kunstgrasveld ten opzichte van de lasten van een natuurgrasveld. Het bedrag van het niet uitgevoerde groot-onderhoud valt in 15 jaar vrij ten gunste van de exploitatie.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	475.574
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-24.405
Werkelijke stand 31-12-2012	451.169

Toelichting mutatie 2012

De vermindering betreft de kapitaallasten van het veld in 2012.

12211 BR kapitaallasten sporthal HPC

Bestemming:

Dekking van een gedeelte de kapitaallasten van sporthal HPC

Achtergrondinformatie:

De raad heeft op 26 januari 2010 ingestemd met de bouw van de sporthal bij het Hendrik Pierson College. De extra kapitaallasten van de sporthal worden, zodra de investering is gedaan, jaarlijks gedekt door onttrekkingen uit deze bestemmingsreserve. De investering wordt lineair afgeschreven in 15, 20 en 40 jaar tegen 4,5% rente.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	1.732.882
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-46.768
Werkelijke stand 31-12-2012	1.686.114

Toelichting mutatie 2012

De vermindering betreft de kapitaallasten in 2012.

II. Voorzieningen

Egalisatievoorzieningen

21005 Voorziening Wethouderspensioenen

Bestemming:

Opvang van toekomstige pensioenverplichtingen van wethouders.

Achtergrondinformatie:

Elk jaar wordt de noodzakelijke omvang van de voorziening berekend door een extern bureau (Raet).

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	3.006.266
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	297.587
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-18.417
Werkelijke stand 31-12-2012	3.285.436

Toelichting mutatie 2012

In 2012 is € 18.417 aan pensioen uitbetaald aan een aantal ex-wethouders. Op basis van de berekening (d.d. september 2012) moet de voorziening € 3.285.436 bedragen per 31 december 2012. Daarom is een bedrag van € 297.587 in de voorziening gestort.

21006 Voorziening Planschades

Bestemming:

Opvang kosten van planschades en kosten externe adviezen hierover.

Achtergrondinformatie:

Team Beleidsrealisatie maakt jaarlijks een actueel overzicht van de verwachte planschades. Het niveau van de voorziening wordt hierop afgestemd bij het samenstellen van de jaarrekening. Het beleid van de gemeente is erop gericht om met ontwikkelaars overeenkomsten te sluiten zodat eventuele planschadeclaims voor risico zijn van de ontwikkelaar.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	30.000
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	15.894
+ overige toevoegingen	9.357
- verminderingsen	-25.251
Werkelijke stand 31-12-2012	30.000

Toelichting mutatie 2012

De vermindering van € 25.251 betreft advieskosten die in 2012 zijn gemaakt. In 2012 zijn er geen uitkeringen planschade geweest die ten laste kwamen van deze voorziening. De toevoeging van € 9.357 zijn terugontvangen bedragen op grond van planschadeovereenkomsten die met ontwikkelaars zijn afgesloten en ontvangen leges voor ingediende aanvragen planschade. Op basis van een berekening moet de voorziening € 30.000 bedragen per 31 december 2012. Daarom is een bedrag van € 15.894 in de voorziening gestort.

21018 Voorziening Wachtgelden Muziekschool

Bestemming:

Verschuldigde wachtgeldbetalingen i.v.m. liquidatie van de stichting Streekmuziekschool.

Achtergrondinformatie:

Het saldo per 31-12-2012 is gebaseerd op een geactualiseerde berekening naar de situatie op die datum.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	42.078
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-13.752
Werkelijke stand 31-12-2012	28.326

Toelichting mutatie 2012

Eind 2012 is een nieuwe berekening opgesteld om de hoogte van de benodigde middelen in de voorziening te kunnen bepalen. Er is per 31 december 2012 een bedrag van € 28.326 nodig om te kunnen voldoen aan de toekomstige wachtgeldverplichtingen.

De vermindering 2012 betreft het saldo van de betaalde wachtgelden 2012 en de ontvangen bijdrage van Lingewaard over voorgaande jaren.

21036 Voorziening Nabestaandenpensioen

Bestemming:

Opvang lasten nabestaandenpensioen wethouders.

Achtergrondinformatie:

De stand van deze voorziening is afgestemd op ontwikkelingen van de ambtenaren CAO. In januari 2010 heeft een herberekening plaatsgevonden als gevolg van de nieuwe ambtenaren CAO. Een extern bureau (Raet) berekent de uitbetalingen aan de nabestaande.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	264.687
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-26.208
Werkelijke stand 31-12-2012	238.479

Toelichting mutatie 2012

In 2012 is € 26.208 aan nabestaandenpensioen uitbetaald aan de nabestaande van een ex-wethouder.

21042 Voorziening Park Lingezegen

Bestemming:

Dekking investeringsdeel (afkoop) van park Lingezegen.

Achtergrondinformatie:

Op 24 juni 2008 heeft de raad ingestemd met de bestuursovereenkomst Park Lingezegen. In het bijbehorende masterplan en het uitvoeringsprogramma is aangegeven dat de bijdrage van de gemeente Overbetuwe in de investeringskosten voor de realisatie van park Lingezegen een bedrag van € 3,5 miljoen betreft. Dit bedrag is in afwachting van de daadwerkelijke betaling in deze voorziening gestort. Betaling van dit bedrag dient plaats te vinden zodra de GR (Gemeenschappelijke Regeling) Park Lingezegen is opgericht. Naar verwachting zal dit in 2012 plaatsvinden.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	2.200.000
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-2.200.000
Werkelijke stand 31-12-2012	0

Toelichting mutatie 2012

Conform de bestuursovereenkomst is in 2012 € 2.200.000 betaald aan de parkorganisatie als bijdrage in de investeringskosten voor de realisatie van het park.

21044 Voorziening tekort Presikhaaf

Bestemming:

Opvang tekorten bij Presikhaaf.

Achtergrondinformatie:

De gemeente Overbetuwe is een van de deelnemende gemeenten in het werkvoorzieningschap Presikhaaf Bedrijven. Op grond van de Gemeenschappelijke Regeling staan de deelnemende gemeenten garant voor de exploitatietekorten wanneer deze niet door Presikhaaf zelf kunnen worden opgevangen.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	0
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	0
- verminderingsen	
Werkelijke stand 31-12-2012	0

Toelichting mutatie 2012

Voor 2012 verwachtte Presikhaaf een negatief resultaat na bestemming van € 17,1 miljoen. Door het geringe weerstandsvermogen van Presikhaaf (€ 1,6 miljoen ultimo 2011) zullen de deelnemende gemeenten op grond van de Gemeenschappelijke Regeling € 15,5 miljoen moeten bijdragen in het verwachte tekort van 2012. Voor de gemeente Overbetuwe (6,62% risicodragend) betekent dit een extra bijdrage van € 1.026.100. Hiervoor is via de Najaarsnota 2012 een voorziening gevormd. Op grond van de voorschriften is deze voorziening omgezet in een overlopende passiva post.

Voorzieningen onderhoud gebouwen/inventaris

22025 Voorziening groot-onderhoud gemeentelijke accommodaties

Bestemming:

Opvang/egalisatie kosten groot-onderhoud van een groot aantal gemeentelijke gebouwen.

Achtergrondinformatie:

Betreft een voorziening, waarbij in 2007 de saldi van een 22-tal oude onderhoudsvoorzieningen aan de nieuwe voorziening zijn toegevoegd. Zie raadsbesluit d.d. 26 februari 2008 en het bijbehorend boekwerkje met meerjaren onderhoudsplannen, toelichtingen, etc.

De eind 2007 opgeheven oude voorzieningen groot-onderhoud gebouwen worden verder niet meer afzonderlijk toegelicht. De eindsaldi per 31-12-2007 van die voorzieningen zijn verwerkt in saldo per 1-1-2008 van de nieuwe voorziening.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	3.462.507
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	804.339
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-1.035.379
Werkelijke stand 31-12-2012	3.231.467

Toelichting mutatie 2012

De storting van € 804.339 betreft de jaarlijkse structurele storting. De vermindering van € 1.035.379 betreft tal van onderhoudswerkzaamheden aan de gemeentelijke gebouwen. De onttrekkingen groter dan € 40.000 staan hieronder vermeld:

• Onderhoud schoolgebouwen o.b.v. MOP 2011	€ 43.093	(7 ^e begr.wijz. 2011)
• Onderhoud schoolgebouwen o.b.v. MOP 2012	€ 145.874	(54 ^e adm. wijz. 2012)
• Onderhoud De Helster 2011 en 2012	€ 763.430	(13 ^e adm. wijz. 2011, 55 ^e en 67 ^e adm. wijz. 2012)

Voorzieningen grondexploitatie

23001 Voorziening Verliesgevende complexen (bestemd)

Bestemming:

Opvang verliezen grondcomplexen.

Achtergrondinformatie:

Jaarlijks worden actuele berekeningen gemaakt van de grondcomplexen en wordt de stand van de voorziening afgestemd op de te verwachten verliezen.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	10.912.488
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	3.440.445
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-4.306.059
Werkelijke stand 31-12-2012	10.046.874

Toelichting mutatie 2012

De onttrekking van € 4.306.059 heeft betrekking op een vrijval van € 1.505.673 voor Elst Centraal, een vrijval van € 1.000.000 voor de vorming van de nieuwe BR Spoorzone (conform 5e begr.wijz. 2012) en (gedeeltelijke vrijval) van de complexen; De Vinkenhof (€ 873.662), Noodvelden De Pas (€ 389.065), Terrein Loeffen (€ 332.443), Terrein Den Hartog (€ 179.983) en diverse kleine mutaties (€ 25.233).

De storting van € 3.440.445 betreft de complexen Elst Centraal (€ 2.076.394), Westeraam (€ 515.234), De Merm (€ 240.880), Emplacement (€ 206.635), De Merm Oost (€ 148.954), Prinses Irenestraat (€ 69.228), Valburgseweg Elst € (60.000), Steenbeekstraat (€ 24.315), De Hoge Wei (€ 23.782), Land van Tap (€ 19.417) en diverse kleine mutaties (€ 55.606).

23002 Voorziening Afgesloten complexen (vrij)

Bestemming:

Opvang nakomende kosten uit afgesloten grondcomplexen

Achtergrondinformatie:

Behoeft geen nadere toelichting.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	262.855
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-661
Werkelijke stand 31-12-2012	262.194

Toelichting mutatie 2012

De onttrekking betreft in 2012 gemaakte kosten van het afgesloten complex Melkweide Heteren.

23003 Voorziening MTC (bestemd)

Bestemming:

Opvang mogelijke nakomende verliezen uit het project MTC

Achtergrondinformatie:

Heeft betrekking op panden, die destijds zijn aangekocht voor dit project en waarvan afwikkeling nog moet plaatsvinden met de diverse partijen.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	228.500
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	130.500
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	
Werkelijke stand 31-12-2012	359.000

Toelichting mutatie 2012

Er is een voorziening getroffen voor 10% van de taxatiewaarde van de nog te verkopen panden. Het verwacht nadelig saldo komt uit op € 359.000, derhalve moest de voorziening met € 130.500 worden verhoogd.

Voorzieningen Debiteuren

21008 Voorziening Dubieuze debiteuren

Bestemming:

Opvang verliezen uit dubieuze debiteuren

Achtergrondinformatie:

Behoeft geen nadere toelichting.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	55.911
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	56.897
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-19.540
Werkelijke stand 31-12-2012	93.268

Toelichting mutatie 2012

De stand van de voorziening is eind 2012 afgestemd op een geactualiseerde onderbouwing.

21022 Voorziening Dubieuze debiteuren belastingen

Bestemming:

Opvang verliezen uit dubieuze belastingdebiteuren

Achtergrondinformatie:

Behoeft geen nadere toelichting.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	307.097
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	139.740
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-180.012
Werkelijke stand 31-12-2012	266.825

Toelichting mutatie 2012

De stand van de voorziening is eind 2012 afgestemd op een geactualiseerde onderbouwing.

21039 Voorziening Dubieuze debiteuren Soza

Bestemming:

Opvang verliezen uit dubieuze debiteuren Soza

Achtergrondinformatie:

Bijstandsvorderingen moeten op grond van de voorschriften zijn opgenomen op de balans. Omdat naar verwachting van de afdeling Sociale Zaken niet alle vorderingen kunnen worden geïncasseerd is tegelijkertijd een voorziening dubieuze debiteuren gevormd.

Jaarrekening 2012	
Werkelijke stand 1-1-2012	2.178.416
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	3.121
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	
Werkelijke stand 31-12-2012	2.181.537

Toelichting mutatie 2012

De stand van de voorziening is eind 2012 afgestemd op een geactualiseerde onderbouwing.

Specificatie onttrekkingen uit Algemene Reserve 2012

Op basis van begrotings- en administratieve wijzigingen boekjaar 2012

Reden onttrekking	Onttrekking	Begr.wijz.	Adm.wijz.
MTC	€ 231.788,22	prim. begr.	
PNL-post 14a-2012: Park Lingezege voorbereidingskosten	€ 149.369,51	1-2012	
Niet bestede gelden Klimaatnota 2011	€ 149.266,11	4-2012	
PNL-post 23-2012: bijdrage geluidsschermen A50	€ 100.000,00	1-2012	
PNL-post 32a-2012: plankosten Visievorming Elst Zuidoost	€ 100.000,00	1-2012	
PNL-post 12a-2012: fac. Parkmanagement Elst Zuidoost	€ 98.000,00	1-2012	
Startersleningen	€ 93.022,17	prim. begr.	
Digitaliseren brondocumenten	€ 79.663,84		61-2012
Pnl-post 2-2012: huurvergoeding noodlokale VO Westeraam	€ 71.276,33	1-2012	
PNL-post 3-2012: fietsenstalling bij station Elst	€ 60.000,00	1-2012	
PNL-post 11-2012: bovensch. coörd. / samenw. brede school	€ 40.000,00	1-2012	
Ondernemersfonds	€ 24.019,00		214-2012
PNL-32b-2012: pilot energiescans Elst Zuidoost	€ 22.500,00	1-2012	
Groenonderhoud Melkweide	€ 15.000,00	prim. begr.	
PNL-post 33 : sloop noodlokaal Stap voor Stap	€ 11.133,00	1-2012	
Subsidiebijdrage STUW voor jongerenruimte De Wanmolen	€ 8.950,00		59-2012
Sloop panden Grote Molenstraat 5-7 Elst	€ 8.809,91		58-2012
Aanvullende subsidie Vluchtelingenwerk	€ 6.662,00		53-2012
PNL-post 12c-2012: subsidie gevelstimulering	€ 5.526,25	1-2012	
PNL-post 13-2012: monitoring verkeer	€ 3.005,96	1-2012	
PNL-post 1-2012: uitvoeringsbudget nieuwe organisatie	€ 2.380,00	1-2012	
Collegeopdracht capaciteit begraafplaats Zetten	€ 1.750,00		70-2012
Opstellen Voorzieningennota	€ 308,42		57-2012
Subtotaal	€ 1.282.430,72		

Op basis van restantkredieten voorgaande jaren

Reden onttrekking	Onttrekking	Begr.wijz.	Adm.wijz.
Verbetering waterhuishouding De Aam	€ 199.545,57	11-2008	
Aanpassen hemelwaterafv. BS De Plataan	€ 31.204,66		86-2011
Stationsgebied Zetten-Andelst	€ 24.685,78	9-2011	
Voorbereidingskrediet Valburgseweg Kokkeland	€ 18.745,57		85-2011
Aanvullendkrediet MFC Valburg	€ 7.875,00		92-2012
Proejct Koninginnebuurt	€ 2.673,00		79-2009
Project Oostermeint	€ 270,00		112-2008
10 jaar Overbetuwe	€ 12,50-	23-2010	
Subtotaal	€ 284.987,08		
Totaal	€ 1.567.417,80		

Specificatie stortingen in Algemene Reserve 2012

Op basis van begrotings- en administratieve wijzigingen boekjaar 2012

Reden storting	Storting	Begr.wijz.	Adm.wijz.
Onttrekking uit BR Planmatig onderhoud wegen	€ 527.304,00	6-2012	
Eenmalig heroverwegingsresultaat onttrekk. BR Kunstwerken	€ 60.000,00	prim. begr.	
Eenmalig heroverwegingsresultaat onkostenvergoeding raad	€ 9.667,00	prim. begr.	
Eenmalig heroverwegingsresultaat cultuurnota	€ 5.500,00	prim. begr.	
Rentebaten startersleningen	€ 4.816,69		60-2012
Totaal	€ 607.287,69		

Bijlagen

Lijst met gebruikte afkortingen

AR	Algemene Reserve
AWBZ	Algemene wet bijzondere bijstand
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BR	Bestemmings Reserve
CAK	Centraal advieskantoor bijzondere ziektekosten
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CNME	Centrum voor Natuur en Milieu Educatie
DOP	Dorps Ontwikkelingsplan
EFRO	Europees Fonds Regionale Ontwikkeling
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GMO	Gemeentelijke Mobiliteitsplan Overbetuwe
GREX	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
ISV	Investering Stedelijke Vernieuwing
JGZ	Jeugd Gezondheidszorg
KAN	Knooppunt Arnhem Nijmegen
LEA	Lokaal Educatieve Agenda
LOGA	Landelijk overleg gemeentelijke arbeidsvoorwaarden
MFA	Multifunctionele accommodatie
MFC	Multifunctioneel Centrum
MRA	Milieu Regio Arnhem
MTC	Multimodaal Transportcentrum
NME	Natuur en Milieu Educatiecentrum
NUP	Nationaal uitvoeringsprogramma
ODRA	Omgevingsdienst Regio Arnhem
P&C	Planning en Control
PGB	Participatiebudget
POA	Platform Onderwijs Arbeidsmarkt
PPO	Praktijk onderzoek Plant en Omgeving
RBT	Regionaal Buro Toerisme
RMC	Regionale meldings- en coördinatiepunt
ROC	Regiobaal Opleidingscentrum
RPB	Regionaal programma bedrijventerreinen
RUD	Regionale uitvoeringsdienst
SEB	Sociaal Economisch Beleidsplan
SROI	Social Return On Investment
STA	Subsidie-, tarieven- en accommodatiebeleid
TS	Tankautospuut (type brandweervoertuig)
VSV	Voortijdige Schoolverlaters
WGR	Wet Gemeenschappelijke regelingen
WGS	Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening
WIJ	Wet Investeren in Jongeren
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WUW	Wet Uitkering Wegen
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWNV	Wet Werken Naar Vermogen
ZAT	Zorg Advies Team

Sisa-bijlage

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Departement	Nummer	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2012 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa			
			I N D I C A T O R E N			
BZK	C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV) II Provinciale beschikking en/of verordening Project-gemeenten (Sisa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Toelichting afwijking
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 01	Aard controle R Indicatornummer: C7C / 02	Aard controle R Indicatornummer: C7C / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 04
			1 2007-003917	€ 113.416	€ 580.000	niet
			2 2009-004356	€ 0	€ 478.570	niet
			Eindverantwoording Ja/Nee	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)
			Afspraak	Realisatie	Realisatie	Toelichting afwijking
			Alleen in te vullen na afloop project	Alleen in te vullen na afloop project	Alleen in te vullen na afloop project	Alleen in te vullen na afloop project
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 05	Aard controle D1 Indicatornummer: C7C / 06	Aard controle D1 Indicatornummer: C7C / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 08
			1 Nee			
			2 Nee			
OCW	D5	Regeling verbetering binnenklimaat primair onderwijs 2009 Regeling verbetering binnenklimaat primair onderwijs 2009 Gemeenten	Correctie in de besteding 2011 ten laste van rijksmiddelen in verband met een hogere lagere vaststelling van een in de besteding 2011 opgenomen voorlopige toekenning. Bij een lagere vaststelling een negatief bedrag opnemen, bij een hogere vaststelling een positief bedrag opnemen.			
			Aard controle R Indicatornummer: D5 / 01			
			€ 0			
			Binnnummer	Toelichting per binnnummer welke activiteit(en) niet zijn afgerond en daarbij het bijbehorende bedrag <u>asschiet</u> . 40% cofinanciering noemen.		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D5 / 02	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D5 / 03		
			1 00GX	27.000,- schoolbestuur kon/wide eigen deel cofinanciering niet opbrengen.		
			2 09FB	54.000,- schoolbestuur kon/wide eigen deel cofinanciering niet opbrengen.		
			3 03CU	18.000,- schoolbestuur kon/wide eigen deel cofinanciering niet opbrengen.		
			4 00BA	21.190,- schoolbestuur kon/wide eigen deel cofinanciering niet opbrengen.		
OCW	D9	Onderwijsachterstand einde 2011-2014 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitsnormen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgeboorde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie.
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 04
			€ 0	€ 2.778	€ 0	€ 41.363
I&M	E26	Spoorse doornijdingen, tranche 1 Regeling eenmalige uitkeringen spoorse doornijdingen Gemeenten	Aantal projecten (waarvoor een beschikking ontvangen is)	Aantal afgeronde projecten (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee	
			Afspraak	Realisatie		
			Aard controle R Indicatornummer: E26 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E26 / 02	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E26 / 03	
SZW	G1C-1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Gemeentedeel 2012 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Gemeenten verantwoord hier alleen het gemeentelijk deel indien er in (jaar T) enkele of alle inwoners werkzaam zijn bij een Openbaar lichaam o.g.v. de Wgr.	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking af bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T);	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T), utgedrukt in arbeidsjaren;		
			Aard controle R Indicatornummer: G1C-1 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G1C-1 / 02		
			0,00	0,00		

SZW	G1C-2	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoord voor het totaal (jaar T-1). (Des: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1)	Hieronder per regel één gemeente (code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen er naast de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: G1C-2 / 01</i>	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (T-1). incl <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1C-2 / 02</i>	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1C-2 / 03</i>	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1C-2 / 04</i>	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1C-2 / 05</i>	
SZW	G2	I Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB 1.1 WWB: algemene bijstand Gemeenten verantwoord voor het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openba	1734 (Overblijuwe) Besteding (jaar T) algemene bijstand <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	261,50 Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: G2 / 02</i>	15,43	178,93	3,35	
		I. 2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Gemeenten verantwoord voor het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	€ 5.671,267 Besteding (jaar T) IOAW <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: G2 / 03</i>	€ 144,688 Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: G2 / 04</i>				
		I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Gemeenten verantwoord voor het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	€ 287,240 Besteding (jaar T) IOAZ <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: G2 / 05</i>	€ 2,103 Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: G2 / 06</i>				
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Gemeenten verantwoord voor het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. W.	€ 129,878 Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: G2 / 07</i>	€ 0 Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: G2 / 08</i>				
		I.5 Wet werk en inkomens kunstenaars (WWIK) Gemeenten verantwoord voor het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	€ 124,882 Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: G2 / 09</i>	€ 48,367 Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: G2 / 10</i>				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten verantwoord voor het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet heb	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 01</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 02</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 03</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 04</i>	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 05</i>	Besteding (jaar T) Bob <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 06</i>
			€ 67,002 Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 07</i>	€ 186,234 Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 08</i>	€ 26,379	€ 94,566	€ 10,756	€ 0
			€ 0	€ 0				

SZW	G5	Wet participatiebudget (WPB)	Besteding (jaar T) participatiebudget	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's	Besteding (jaar T) Regelluw
		Wet participatiebudget (WPB) Gemeenten verantwoord voor hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Aard controle R Indicatornummer: G5 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G5 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G5 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G5 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G5 / 05
			€ 1.387.962	€ 254.711	€ 6.308	€ 0	€ 0
			Het aantal door de gemeente in (jaar T) ingekochte trajecten basisvaardigheden	Het aantal door volwassen inwoners van de gemeente in (jaar T) behaalde NT2-certificaten, dat niet meetelt bij de output-verdeelmaatstaven uit de verdeelsleutel van Onze Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel.			
			Aard controle D1 Indicatornummer: G5 / 06	Aard controle D1 Indicatornummer: G5 / 07			
			0	88			
VWS	H10_3010	Brede doeluitkering Centra voor Jeugd en Gezin (BDU CJG). Hernieuwde uitvraag 2006 tot en met 2011 Tijdelijke regeling CJG Gemeenten	Besteding 2006 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Besteding 2006 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Besteding 2010 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Besteding 2011 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Is er ten minste één centrum voor jeugd en gezin in uw gemeente gerealiseerd in de periode 2006 tot en met 2011? Ja/Nee
			Aard controle R Indicatornummer: H10_2010 / 01	Aard controle R Indicatornummer: H10_2010 / 02	Aard controle R Indicatornummer: H10_2010 / 03	Aard controle R Indicatornummer: H10_2010 / 04	Aard controle D1 Indicatornummer: H10_2010 / 05
			€ 630.068	€ 782.495	€ 868.849	€ 921.332	Ja

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deloitte Accountants B.V.
Kroonpark 10
6831 GV Arnhem
Postbus 30265
6803 AG Arnhem

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9777
www.deloitte.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de gemeenteraad van de gemeente Overbetuwe te Elst

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening 2012 van de gemeente Overbetuwe gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 en de programmarekening over 2012 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage.

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Overbetuwe is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen. Het college van burgemeester en wethouders is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het protocol voor de accountantscontrole van de gemeente Overbetuwe. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853.

Member of
Deloitte Touche Tohmatsu Limited

3100102806/1054/cv/jr13

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. De financiële rechtmatigheidscriteria zijn vastgesteld met het normenkader door de gemeenteraad van 5 maart 2013.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2, lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door de gemeenteraad bij raadsbesluit van 16 december 2008 vastgesteld.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeente Overbetuwe een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2012 als van de activa en passiva per 31 december 2012 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2012 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213, lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Arnhem, 25 juni 2013
Deloitte Accountants B.V.
Was getekend: drs. M. Knip RA

Dorpsstraat 67
6661 EH Elst
Postbus 11
6660 AA Elst
telefoon (0481) 362 300
fax (0481) 372 482

info@overbetuwe.nl
www.overbetuwe.nl